

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

BARTIN İLİ TARIM COĞRAFYASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Salih SARI

Enstitü Anabilim Dalı : Coğrafya

Tez Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Ali YİĞİT

HAZİRAN 2007

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

BARTIN İLİ TARIM COĞRAFYASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Salih SARI

Enstitü Anabilim Dalı : Coğrafya

Bu tez 11/06/2007 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

Jüri Üyesi

Jüri Üyesi

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Salih SARI

31.05.2007

ÖNSÖZ

Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümü'nde kıyı bölgesinde yer alan Bartın İli'ni kapsayan “Bartın İli Tarım Coğrafyası” adlı bu araştırma uygulamalı bir coğrafya araştırmasıdır. Bartın'da istihdamdaki nüfusunun %71,3'ünün tarım sektöründe çalışması ve 2000 genel nüfus sayımına göre %73,9'luk kırsal nüfusu ile kırsal nüfus oranı Türkiye'de en fazla olan il olması bakımından coğrafi açıdan incelenmeye değer görülmüştür. Bu tezin hazırlamasındaki amaç; belirtilen bu sahanın konumu, iklimi, toprak özellikleri ve nüfus potansiyeli ile arazi kullanımının şeklinin tarım ve hayvancılık faaliyetleri üzerindeki etkilerini tespit ederek bölgedeki yapılacak tarım çalışmaları için kaynak teşkil etmek ve öneriler sunmaktır.

Tez başlıca iki bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde çalışma sahasının coğrafi konumu belirtildikten sonra birinci bölümde tarımı etkileyen doğal, sosyal ve ekonomik özellikleri genel olarak ortaya konulmuştur. İkinci bölümde ise mevcut arazi kullanım durumu ve tarımsal üretim üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölüm olan sonuç kısmında ise tespit edilen özelliklere ve elde edilen sonuçlara göre ileride yapılacak planlamalara ışık tutması düşünülen öneriler yer almaktadır.

Bu çalışmamın hazırlanmasında benden yardımlarını esirgemeyen ve çalışmamda beni yönlendiren tez danışmanım Yrd. Doç Dr. Ali YİĞİT'e teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim. Ayrıca, çalışma içinde yer alan haritaların hazırlanmasında yol gösteren Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Bartın Orman Fakültesi, Öğretim Görevlisi Hüseyin ŞENSOY'a, ve Bartın Tarım İl Müdürlüğü çalışanlarına teşekkürlerimi sunarım.

Salih SARI

SAKARYA

2007

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
ŞEKİL LİSTESİ.....	iv
TABLolar LİSTESİ.....	v
HARİTALAR LİSTESİ.....	ix
ÖZET.....	x
SUMMARY	xi

GİRİŞ	1
-------------	---

BÖLÜM 1 : TARIMI ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	6
--	----------

1.1. Doğal Faktörler	6
1.1.1. Yeryüzü Şekilleri ve Jeolojik Yapı	6
1.1.2. İklim Özellikleri ve Bitki Örtüsü1	1
1.1.3. Toprak Örtüsü ve Arazi Verimlilik Sınıfları.....	24
1.1.4. Su Kaynakları ve Tarımda Sulama	40
1.2. Sosyal ve Ekonomik Faktörler	44
1.2.1. Arazi Mülkiyeti ve Parsel Büyüklükleri	44
1.2.2. Tarım Alet ve Makine Kullanımı.....	47
1.2.3. Gübre Kullanımı.....	49
1.2.4. Nüfus ve İş Gücü.....	51
1.2.5. Diğer Ekonomik Faktörler:	63

BÖLÜM 2: BARTIN İLİNDE TARIM VE HAYVANCILIK.....	66
---	-----------

2.1. Arazi Kullanımı.....	66
2.2. Bartın İlinde Tarım ve Hayvancılık	75
2.2.1. Bitkisel Üretim	75
2.2.1.1.Tahıl Tarımı	75
2.2.1.2.Sanayi Bitkileri Tarımı.....	85
2.2.1.3.Baklagiller Tarımı	87
2.2.1.4.Yem Bitkileri Tarımı.....	90
2.2.1.5.Meyve Üretimi	94

2.2.1.6. Sebze Üretimi.....	109
2.2.2. Hayvancılık	127

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	133
KAYNAKÇA	139
ÖZGEÇMİŞ.....	142

KISALTMALAR

DPT : Devlet Planlama Teşkilatı

KHGM : Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

DSİ : Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü

ZBK ÇEDR: Zonguldak, Bartın, Karabük Planlama Bölgesi 1 / 100 000 Ölçekli Çevre
Düzeni Planı Araştırma Raporu

GSYİH : Gayri Safi Yurtiçi Hasılası

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Bartın İli İlçelerinin Yüzölçümü Dağılımı	1
Şekil 2: Bartın, Amasra ve Ulus Meteoroloji İstasyonlarında Aylık Ortalama Sıcaklık Değerleri.	14
Şekil 3: Bartın Meteoroloji İstasyonu Verileri, Yıllık Yönlere Göre Esme Sayıları ve Hâkim Rüzgâr Yönleri (1993–2003)	17
Şekil 4: Bartın İlinde Yağışın Mevsimlere Göre Dağılışı.....	20
Şekil 5: Bartın İli’nde Büyük Toprak Gruplarının Dağılımı.....	25
Şekil 6: Bartın İli Topraklarının Eğim Değerlerinin Dağılımı	32
Şekil 7: Bartın İlinde Arazi Kullanım Kabiliyeti Sınıflarına Göre Arazilerin Dağılımı.....	38
Şekil 8: Gökırmak, Kozcağz ve Arıt Çayları 1976-2006 Yılları Arasında Aylık Ortalama Akım Grafiği (m ³ /s).....	41
Şekil 9: Bartın İli Kırsal ve Kentsel Nüfus Gelişimi (1970 – 2000).....	54
Şekil 10: Bartın İli, İlçelere Göre Şehir Köy Nüfusu ve Nüfus Artış Hızı 1990–2000..	57
Şekil 11: Bartın İli Nüfus Yaş Piramidi	59
Şekil 12: Bartın İlinde 2000 Yılında İşgücünün Sektörel Dağılımı.....	62
Şekil 13: Bartın İli Sektörel GSYİH Dağılımı (%).....	64
Şekil 14: Bartın’da Genel Arazi Kullanım Durumu.....	67
Şekil 15: İlçelere Göre 1989 ve 2005 Yıllarında Tarım Arazilerinin Dağılımı.....	72

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1: Bartın İli İlçelerinin Yüzölçümü Değerleri ve İl Yüzölçümüne Oranları.....	1
Tablo 2: Bartın Meteoroloji İstasyonu 1968-2006 Yılları Aylık Ort. Sıcaklık Değerleri.....	12
Tablo 3: Amasra Meteoroloji İstasyonunda 1975-2006 Yılları Aylık Ort. Sıcaklık Değerleri.....	13
Tablo 4: Ulus Meteoroloji İstasyonunda 1979-2006 Yılları Aylık Ortalama Sıcaklık Değerleri.....	13
Tablo 5: Bartın ve Amasra Meteoroloji İstasyonu 1978-2006 Yılları Arasında Ortalama Basınç Değerleri	16
Tablo 6: Bartın'da 1993-2003 Yılları Arasında Aylara Göre Rüzgârın Ortalama Hızı	17
Tablo 7: Bartın, Amasra ve Ulus Meteoroloji İstasyonu 1978-2002 Yılları Arasında Ortalama Bağıl Nem Değerleri	18
Tablo 8: Bartın, Amasra ve Ulus Meteoroloji İstasyonları 1980-2002 Yıllar Aylık Yağış Değerleri (mm).....	19
Tablo 9: Bartın Meteoroloji İstasyonu 1975-2006 Yıllar Günlük Yağış Değerleri	20
Tablo 10: Bartın Meteoroloji İstasyonu 1960-2006 Yıllar Ort. Kar Yağışlı, Kar Örtülü Günler Sayıları	21
Tablo 11: Bartın İli Orman Alanlarındaki Ağaç Türlerinin Dağılımı.....	23
Tablo12: Ağaç Türlerinin Niteliklerine Göre Dağılımı.....	23
Tablo 13: Bartın İli'nde Büyük Toprak Gruplarının Dağılımı.....	25
Tablo 14: Bartın İli Toprak Kullanımını Sınırlayıcı Etmenler ve Problemler	31
Tablo 15: Bartın İli Topraklarının Eğim Değerleri.....	32
Tablo 16: Bartın İlinde Arazi Kullanım Kabiliyeti Sınıflarına Göre Arazi Kullanım Durumu	37
Tablo 17: Bartın İli Su Kaynakları Potansiyeli.....	40
Tablo 18: Gökırmak, Kozcağz ve Arıt Çayları 1976-2006 Yılları Arasında Aylık Ortalama Akım Değerleri	41
Tablo 19: Sulu Tarım Alanlarının Dağılımı.....	43
Tablo 20: Tarım Arazilerinin Mülkiyet Durumu.....	45
Tablo 21: Bartın'da Tarım Arazilerinin Ailelere Göre Dağılımı (Köyde	

Oturan Çiftçi Ailelerine Göre)	46
Tablo 22: Bartın’da Kullanılan Tarım Alet ve Makineleri (Adet).....	48
Tablo 23: Bartın İlinde Kimyevi Gübre Kullanımı.....	50
Tablo 24: Bartın’da Sayım Yıllarına Göre Nüfus Durumu (1935-2000).....	52
Tablo 25: Merkez Amasra, Kurucaşile, Ulus İlçeleri 1980–2000 Nüfus Durumu.....	52
Tablo 26: İlçelere Göre Toplam Nüfus, Yüzölçümü ve Aritmetik Nüfus Yoğunluğu...53	
Tablo 27: 2000 Yılı Bartın İli ile Bölge ve Türkiye Kır-Kent Nüfusu, Yüzölçümü ve Nüfus Yoğunluğu.....	54
Tablo 28: Bartın İli Kırsal ve Kentsel Nüfus Gelişimi (1970 – 2000).....	54
Tablo 29: İlçelere Göre 1990-2000 Yılları Şehir ve Köy Nüfusu, Nüfus Artış Hızı....	56
Tablo 30: İlçelere Göre 2000–2007 Şehir-Kır Nüfus Artış Hızı.....	57
Tablo 31: Bartın İli’nde Kentsel ve Kırsal Nüfusun Cinsiyete Göre Oransal Dağılımı (2000)	58
Tablo 32: Toplam Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2000).....	59
Tablo 33: Nüfus Gruplarına Göre Köy Sayısının İlçelere Dağılımı (2000).....	60
Tablo 34: Bartın İlinde 2000 Yılında İşgücünün Sektörel Dağılımı.....	61
Tablo 35: Bartın İli Ekonomik Faaliyete Göre İstihdam Edilen Nüfus (2000).....	63
Tablo 36: Bartın İlının 1987-2000 Yılları Arasında Sektörel GSYİH Değerleri, Yüzdeleri, Büyüme Hızları.....	64
Tablo 37: Bartın İlçeleri Genel Arazi Kullanım Durumu.....	68
Tablo 38: 1989 Yılında İlçelere Göre Tarım Arazilerinin Dağılımı.....	71
Tablo 39: 2005 Yılında İlçelere Göre Tarım Arazilerinin Dağılımı.....	71
Tablo 40: Bartın İlinde 1992-2005 Yılları Arasında Mısır Üretim Değerleri	78
Tablo 41: Bartın İlinde 1992-2005 Yılları Arasında Buğday Üretim Değerleri	80
Tablo 42: Bartın İlinde 1991-2005 Yılları Arasında Arpa Üretim Değerleri	82
Tablo 43: Bartın İlinde 1992-2005 Yılları Arasında Yulaf Üretim Değerleri	84
Tablo 44: Bartın İlinde 1992-2005 Yılları Arasında Ayçiçeği Üretim Değerleri	86
Tablo 45: Bartın İlinde 1992-2005 Yılları Arasında Kuru Fasulye Üretim Değerleri ..	87
Tablo 46: Bartın İlinde 1993-2005 Yılları Arasında Fiğ (Dane) Üretim Değerleri	88
Tablo 47: Bartın İlinde 1992-2005 Yılları Arasında Bakla Üretim Değerleri	89
Tablo 48: Bartın İlinde 1991-2005 Yılları Arasında Fiğ Üretim Değerleri	91
Tablo 49: Bartın İlinde 1991-2005 Yılları Arasında Yonca Üretim Değerleri	92
Tablo 50: Bartın İlinde 1991-2005 Yılları Arasında Korunga Üretim Değerleri	93
Tablo 51: Bartın’da İlçelere Göre Fındık Ağacı Sayısı ve Üretiminin 1993-2005	

Yılları Arasındaki Değişimi.....	95
Tablo 52: Bartın’da İlçelere Göre Elma Ağacı Sayısı ve Üretiminin 1991–2005	
Yılları Arasındaki Değişimi	97
Tablo 53: Bartın’da İlçelere Göre Armut Ağacı Sayısı ve Üretiminin 1991–2005	
Yılları Arasındaki Değişimi	98
Tablo 54: Bartın’da İlçelere Göre Erik Ağacı Sayısı ve Üretiminin 1992-2005	
Yılları Arasındaki Değişimi	99
Tablo 55: Bartın’da İlçelere Göre Ayva Ağacı Sayısı ve Üretiminin 1992-2005	
Yılları Arasındaki Değişimi..	100
Tablo 56: Bartın’da İlçelere Göre Kiraz Ağacı Sayısı ve Üretiminin 1991-2005	
Yılları Arasındaki Değişimi	102
Tablo 57: Bartın’da İlçelere Göre Ceviz Ağacı Sayısı ve Üretiminin 1991-2005	
Yılları Arasındaki Değişimi	104
Tablo 58: Bartın’da İlçelere Göre Kestane Ağacı Sayısı ve Üretiminin	
1992-2005 Yılları Arasındaki Değişimi	105
Tablo 59: Bartın’da İlçelere Göre Şeftali Ağacı Sayısı ve Üretiminin 1992-2005	
Yılları Arasındaki Değişimi	106
Tablo 60: Bartın’da İlçelere Göre İncir Ağacı Sayısı ve Üretiminin 1992-2005	
Yılları Arasındaki Değişimi	108
Tablo 61: Bartın’da İlçelere Göre Vişne Ağacı Sayısı ve Üretiminin 1992-2005	
Yılları Arasındaki Değişimi	109
Tablo 62: Bartın’da İlçelere Göre 1992-2005 Yılları Arasındaki Domates Üretimi....	111
Tablo 63: Bartın’da İlçelere Göre 1992-2005 Yılları Arasındaki Hıyar Üretimi	112
Tablo 64: Bartın’da İlçelere Göre 1992-2005 Yılları Arasındaki Biber Üretimi.....	113
Tablo 65: Bartın’da İlçelere Göre 1991-2005 Yılları Arasındaki Patlıcan Üretimi....	114
Tablo 66: Bartın’da İlçelere Göre 1991-2005 Yılları Arasındaki Lahana Üretimi ...	116
Tablo 67: Bartın’da İlçelere Göre 1992-2005 Yılları Arasındaki Kabak Üretimi	117
Tablo 68: Bartın’da İlçelere Göre 1992-2005 Yılları Arasındaki Fasulye Üretimi	118
Tablo 69: Bartın’da İlçelere Göre 1992-2005 Yılları Arasındaki Bezelye Üretimi....	119
Tablo 70: Bartın’da İlçelere Göre 1992-2005 Yılları Arasındaki Bakla Üretimi.....	121
Tablo 71: Bartın’da İlçelere Göre 1991-2005 Yılları Arasındaki Marul Üretimi	122
Tablo 72: Bartın’da İlçelere Göre 1992-2005 Yılları Arasındaki Ispanak Üretimi	123
Tablo 73: Bartın’da İlçelere Göre 1991-2005 Yılları Arasındaki Turp Üretimi.....	124
Tablo 74: Bartın’da İlçelere Göre 1992-2005 Yılları Arasındaki Pırasa Üretimi.....	125

Tablo 75: Bartın’da İlçelere Göre 1992-2005 Yılları Arasındaki Diğer Sebzelerin Üretimi....	126
Tablo 76: Bartın’da 1991-2005 Yılları Arasındaki Sığır Sayısı	128
Tablo 77: Bartın’da 1991-2005 Yılları Arasındaki At - Katır - Merkep Sayısı	129
Tablo 78: Bartın’da 1991-2005 Yılları Arasındaki Koyun – Keçi Sayısı.....	130
Tablo 79: Bartın’da 1991-2005 Yılları Arasındaki Kümes Hayvanları Sayısı	131

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1: Bartın İli Lokasyon Haritası	2
Harita 2: Bartın İli Topografya Haritası.....	10
Harita 3: Bartın İli Toprak Haritası.....	30
Harita 4: Bartın İli Eğim Haritası.....	33
Harita 5: Bartın İli Arazi Verimlilik Sınıfları Haritası.....	39
Harita 6: Bartın İli Genel Arazi Kullanım Haritası.....	69

Tezin Başlığı: Bartın İli Tarım Coğrafyası	
Tezin Yazarı: Salih SARI	Danışman: Yrd.Doç. Dr. Ali YİĞİT
Kabul Tarihi: 11 Haziran 2007	Sayfa Sayısı: xi (ön kısım) + 142 (tez)
Anabilim Dalı: Coğrafya	
Çalışma alanı Batı Karadeniz Bölümü’nde Zonguldak ile Kastamonu illeri arasında Karadeniz kıyı bölgesinde yer alan Bartın ilini kapsamaktadır. Bu çalışmada Bartın ilinin yer şekilleri, iklim, toprak, bitki örtüsü, nüfus ve arazi kullanım özelliklerinin farklılıkları ve zaman içinde göstermiş olduğu değişiklikler tespit edilmiştir. Bu farklılık ve değişikliklerin tarım ürünlerinin nicelik ve nitelikleri üzerindeki etkilerinin ortaya çıkarılması ve tarım potansiyelinin belirlenmesi tezin amacını oluşturur. İl yüzölçümünün %88,4’ü tarıma uygun olmayan %12’den fazla eğime sahip alanlardan oluşmakta ve yükselti çok yerde 1000 metreyi geçmektedir. Ayrıca Bartın’da iklim değerleri nemli bölge tarım ürünleri için uygun koşullar taşımakta iken, sıcak ve karasal iklim tarım ürünlerinin bir kısmını sınırlandırmaktadır. İlde yer alan topraklar yıkanmadan dolayı verimsizleşmektedir. Bütün bu değiştirilemeyen fiziki özellikler Bartın tarımını sınırlandıran ve gelişmesini engelleyen temel faktörler durumundadır. Bartın’da 1990 yılından sonra Merkez ilçe hariç tüm ilçelerde kırsal ve kent nüfusları hızlı bir şekilde azalmış. İlin toplam nüfusu 1990-2000 yılları arasında %11 gerilemiştir. Bu durum ise tarımda çalışabilir nüfus miktarı ve niteliğini büyük ölçüde etkilemiştir. Tarım ürünleri bölümünde, ürünlerin yetiştirme koşulları konumuz itibarıyla bahsedilmiştir. Ayrıca tarım ürünlerinin ilçelerde yıllara göre değişimi tablolar halinde belirtilmiş ve yorumlanmıştır. Çalışmamızın sonunda tarımın temel sorunları tespit edilmiş ve bu sorunlara çözüm önerileri ayrıntılı bir şekilde sunulmuştur.	
Anahtar kelimeler: Bartın, Arazi Kullanımı, Tarım Ürünleri, Tarım Sorunları.	

Title of the Thesis: Agriculture Geography of Bartın	
Author: Salih SARI	Supervisor: Assist. Prof. Dr. Ali YİĞİT
Date: 11 Haziran 2007	Nu. of pages: xi (pre text) + 142 (main body)
Anabilim Dalı: Geography	
Study field, Bartın and its district throughout Blacksea coast that between Zonguldak and Kastamonu in the Western Blacksea Region. In this study, topography, climate, soil, vegetation, population and land use characteristics and its changes as time passed were determined of Bartın. The aim of thesis bring this difference and changes effect on quantity and quality agriculture crops out and determination of agriculture potential. Bartın contains from 88,4 per cent area of unsuitable land which has over 12 per cent slope and altitude mostly over 1000 meters. Also, climatic parameters in Bartın have a suitable condition for agriculture crops of moist region while warm and terrestrial climate to limited part of the agriculture crops. Bartın's soils become an unproductive because of eluvation. All of the this unchangeable physical characteristics determined that a main factors of limited and obstruct the Bartın agriculture. After 1990 expect the centre population, all rural and urban population rapidly diminished. As a result for this, total population of city reduced 11 percent between 1990 and 2000, quantity and quality of working in agriculture was affected negatively. In the section of agriculture crops, grow conditions of crops were mentioned and also changes of agriculture crops according to years in Bartın district showed with table and explained.	
Keywords: Bartın, land use, agriculture crops, agriculture problems	

GİRİŞ

Araştırma Alanın Yeri ve Sınırları:

Bartın, Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümü'nde yer alan 2143 km² yüzölçüme sahip bir ilimizdir (Harita1). Bartın, kuzeydoğudan Cide (Kastamonu), doğudan Pınarbaşı (Kastamonu) ile Eflâni (Karabük), güneyde Safranbolu ve Yenice (Karabük), batıdan ise Çaycuma (Zonguldak) ile sınırlandırılmış olan bu il 1924 yılında itibaren Zonguldak ilinin bir ilçesi iken, 07.09.1991 tarihinde Türkiye'nin 74. ili olmuştur. İlde merkez ilçe ile birlikte (Amasra, Kurucasıle Ulus) 4 ilçe ve 271 köy bulunmaktadır.

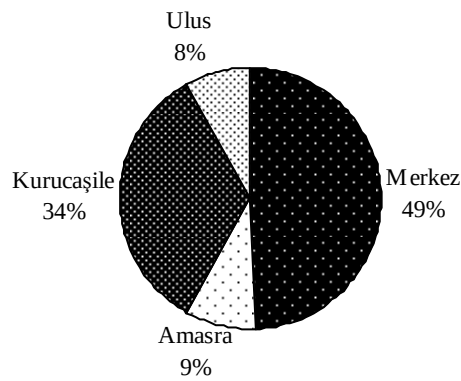
Bartın ili ilçeleri içinde en geniş alan kaplayan Merkez ilçe iken en küçüğü ise Kurucasıle ilçesidir (Tablo 1).

Tablo 1: Bartın İli İlçelerinin Yüzölçümü Değerleri ve İl Yüzölçümüne Oranları

İlçe	Yüzölçümü (km ²)	İl Yüzde (%)
Merkez	1027 km ²	49,4
Amasra	179 km ²	8,6
Ulus	707 km ²	34
Kurucasıle	167 km ²	8,2
Toplam	2080 km ²	100

Kaynak:TÜİK, 2000 Genel Nüfus Sayımı

Şekil 1: Bartın İli İlçelerinin Yüzölçümü Dağılımı

Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Bartın Merkez ilçe, Amasra, Kurucaşile ve Ulus ilçelerinin yer şekilleri, iklim, toprak yapısı, bitki örtüsü, nüfus ve arazi kullanım özellikleri bakımından farklılıklar göstermektedir. Bartın ilinde bu farklılıkların incelenmesi ve gelecek için yorumların, değerlendirmelerin ve önerilerin yapılması tezin bir amacını oluşturmaktadır.

Bartın ilinde tarım sektöründe geçmişten günümüze birçok değişiklikler ve gelişmelerin meydana gelmesi ve bu değişiklikler ve gelişmelerin geçmişte ne şekilde cereyan ettiğini, günümüzdeki durumu ve gelecekte nasıl bir durum göstereceği noktaları tezin diğer bir amacını oluşturmaktadır.

Bir sahada herhangi bir coğrafi özelliğinin incelenmesi yapılırken o sahanın kendine has coğrafi özelliğinin ortaya çıkmasında etkili olan bütün coğrafi faktörler ele alınması gerekmektedir. Bu nedenle çalışmamızda Bartın'ın tarımsal coğrafi özellikleri detaylı bir şekilde incelenirken, tarım üzerinde etkili olan fiziki, beşeri, ekonomik özellikler gibi faktörlerin konumuz özelliklerine değinilmiştir.

Kısaca belirtmek gerekirse, Bartın iliyle ilgili olarak daha önce detaylı bir tarım coğrafyası çalışması bulunmaması, yörenin tarım faaliyetlerinin zaman ve yer bakımından çeşitlilik göstermesi, arazi kullanım özelliklerinin tarım ürünleri üretimi üzerindeki etkisinin tespit edilmesi gibi nedenlerle böyle bir konu yüksek lisans tezi olarak hazırlanmaya değer görülmüştür.

Bu çalışma hazırlanırken Bartın'ın idari sınırlarının esas alınmasıyla istatistik veriler arasında tezatlıkların önlenmesi hususunda hassasiyet gösterilmiştir.

Tezin hazırlanması sırasında ilk olarak geniş bir literatür çalışması yapılmıştır. Daha sonra konuyla ilgili olarak temel haritalar hazırlanmıştır. Bu çalışmalarda 1/100.000 ölçekli topografya haritaları temel olarak alınmıştır.

Tarımsal alan kullanımı ve tarımsal üretim ile ilgili veriler TÜİK ve basılı kaynaklar ile kurum ve kuruluşların sanal ortamından elde edilen bilgilerin konumuzla ilgili kısımları derlenmiştir. Bu veriler tablo, şekil ve haritalar ile desteklenmiştir.

Arazi kullanım özelliklerinde Bartın'da mevcut arazilerin geçmişten günümüze gösterdiği değişiklikleri tablolar halinde sunulmuş ve veriler kıyaslanarak mevcut durum ve gelecekte gösterebileceği değişiklikler hakkında tespitler yapılmıştır.

Bitkisel üretim bölümünde tablolar, zaman içindeki değişiminin tespiti ve ifadelerin geçerliliği noktasında gerekli görülmüştür. Ayrıca üretilen ürünlerin araştırma alanımızla uyumunu tespit için bitkisel üretim bölümünde bitkilerin yetiştirme koşullarından bahsedilmesi de gerekli görülmüştür.

Önceki çalışmalar

Çalışma alanını da kapsayan sahada pek çok çalışma bulunmaktadır. Bunların çoğu yerel çalışma niteliğindedir. Saha coğrafi olarak, doktora tezi olarak Şahin ve yüksek lisans tezi olarak Çalışmalarımız sırasında yaralandığımız, çalışma alanımızın içinde bulunduğu eserlerin şunlardır:

Kurter, A.(1961), 'Zonguldak İle Safranbolu Arasındaki Sahada Morfolojik Müşahedeler' isimli makalesinde Zonguldak ile Safranbolu arasındaki sahanın başlıca topoğrafik jeolojik ve jeomorfolojik özellikleri hakkında genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Emiroğlu, M. (1968), Bartın'da Nüfus ve Ekonomik faaliyetler isimli makalesinde, Bartın ve çevresinde toprakların bölünüşü, yetiştirilen ürünler, hayvancılık, orman ve tahribi gibi konular yanında daha birçok coğrafi özellikler üzerinde çalışmıştır.

Aşcıoğlu, E. (1970), 'İktisadi ve Sosyal Yönleriyle Bartın' başlıklı eserde, Bartın ve çevresinin, tarihi, coğrafi, ekonomik ve turizm özellikleri ile sosyal ve kültürel hayatı, hakkında bilgiler içermektedir.

Çilsüleymanoğlu, S. (1996), 'Bartın Halk Kültürü' isimli eserde Bartın ve çevresiyle ilgili çok detaylı bilgiler içermekle birlikte daha çok sosyal, kültürel ve ekonomik konuların ele alındığı bu çalışma üç ciltten oluşmaktadır.

Şahin, S. (1998), Bartın İli'nin Beşeri Coğrafyası' adındaki doktora tezi üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde ilin fiziki ve ekonomik coğrafyası, ikinci bölümünde yerleşme coğrafyası ve üçüncü bölümünde ise nüfus özellikleri ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

Emir, S.F. (2002), ‘Bartın ve Çevresinin Turizm Coğrafyası’ adındaki yüksek lisans tezi üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Bartın ve çevresinin coğrafi konumu, fiziki ve beşeri coğrafya özellikleri, ikinci bölümde Bartın’ın tarihçesi, doğal, tarihsel ve arkeolojik değerleri, Bartın ve çevresinin turizmi ile turizmdeki yeri, üçüncü bölümde ise Bartın ve çevresi turizminin çeşitli sorunları üzerinde durulmuş, sonuç ve öneriler sunulmuştur.

BÖLÜM 1: TARIMI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

1.1. Doğal Faktörler

1.1.1. Yeryüzü Şekilleri ve Jeolojik Yapı

Bir alanın jeolojik ve jeomorfolojik yapısı; yerleşme, nüfusun dağılışı ve tarım üzerinde doğrudan büyük bir etkisi vardır. Bu nedenle araştırma alanının jeolojik ve jeomorfolojik özelliklerine bu bölümde değinilecek.

Bartın ilinde jeolojik yapı bakımından kuzeyi ile güneyi arasında ve doğusu ile batısı arasında belirgin farklar bulunmaktadır.. Kuzey ve doğu kesiminde jeolojik yapı daha karmaşık bir yapı gösterirken Batı ve Güney kesimler daha sade bir yapısal özellik göstermektedir.

“Bartın ili arazisinin temeli Paleozoik ve mesozoik zamanlarda meydana gelmiş olup, genellikle Kratese dönemi arazileri eğerdir. Bu araziler 3. Zaman hareketlerinin tesiri altında kalmış ve kıvrılmalar, kırıklar ve çökmelere maruz kalmıştır. Bölge genellikle kalkerli bir yapıya sahip, yer yer kum, kil ve marn tabakalarına rastlanmaktadır. Kalker tabakalarının altında oldukça sert, gri renkli ‘kayran’ denilen kayalar geniş yer tutmaktadır. Sahil kısmı ise Karbonifer devre ait arazilerden ibaretir. Tarlaağzı, Amasra ve Kurucaşile yörelerinde bu devirde teşekkül etmiş kömür damarları bulunmaktadır” (Atik, 2000:15).

“Bartın Çayı esas olarak, Kocairmak ve Kocaanas isimli iki akarsuyun, kuzeybatı istikametinde akarak, güneydeki Mezozoik dağlık kütleyi yarıp, Tersiyer flişli havzasına dâhil olmaları ve aynı istikamette akmaya devam ederek, Bartın kasabası önünde birleşmeleri ile meydana gelir. Bartın çayı, kuzey batıya dönüp, Karadeniz kıyısı yanında, bir şerit şeklinde Amasra’ya kadar uzanan Permokarbonifer yaştaki Paleozoik arazisini kat ederek denize dökülmektedir.

Bartın Çayı çevresindeki Tersiyer fliş havzasının teşkil ettiği alçak tepelik sahanın güneydoğusunda, bu sahanın karakterine tamamen zıt olan, yüksek, kütleli ve dağlık bir kısım yer alır. Kırık dağı zirvesinde 838 metreye ulaşan bu kütle, yaşı kratese olan fliş serileri ve kalkerden müteşekkildir. Bunlar kuvvetli bir şekilde kıvrılmalara maruz kalmış oldukları gibi yer yer de kırılmışlardır. Bilhassa bu kütlenin kuzey ve güneyinde

mevcut olan Tersiyer fliş havzalarından, kırılarak yükselmiş bir blok olması kuvvetle muhtemeldir. Zira bilhassa bu kütlenin kuzeyinde, fliş havzası ile kontak sahasında, mevcut olan faylar, burada yapılan jeolojik etütler neticesinde tespit edilmiş bulunuyor” (Kurter, 1962:178-179).

‘Küre Dağları Milli Parkı, Küre Dağları’nın batısında, Kastamonu ile Bartın arasında kalan 37 bin hektarlık bir bölgeyi kaplar En yakın yerleşim merkezleri, Arıt, Ulus, Amasra ve Kurucaşile’dir. Tamamen bir plato karakterindeki milli park, doğu-batı doğrultusunda uzanır ve jeomorfolojik olarak karstik bir özellik taşır. Karstik kuşak, Marn-Kretase yaşlı sığ denizel trangresyon ürünüdür. Karst formasyonunun maksimum kalınlığı 1000 m civarında, minimum kalınlığı ise 200 m. kadardır. Kuşak üzerinde, Alt-Orta Miyosenden başlayan jeomorfolojik süreçlere bağlı olarak dört ana aşınım yüzeyi gelişmiştir. Jeomorfolojik süreçler içinde gerçekleşen aşınmalar sonucu dev kanyonlar, mağaralar, dolin ve çukurlar oluşmuştur” (ZBK. ÇEDR, 2006: 217).

Bartın ilinde yeryüzü şekilleri dağlık alanlar ve düz alanlar olmak üzere iki grupta incelenebilir. Bartın doğudan, batıdan ve güneyden 2000 m.yi geçmeyen dağlarla çevrilidir. Bu dağlar daha çok Karadeniz bölgesi dağları uzanış yönüne uygunluk göstererek doğu batı yönünde uzanmaktadır.

Bu dağlık sahası üzerinde yer alan bazı tepelerin isimleri ve yükseltileri şöyledir; Üçköknar T. 1286, Efendioğlu T.1258, Avlukaya T. 1295, Karadağ T 1169, Akyar Tepe 1056 metredir. Diğer yandan inceleme alanı içindeki en yüksek yer, güneyde Bartın-Karabük arasındaki Mahmut Dağı üzerinde bulunan ve 1470 m. yüksekliğe sahip Fincankaya Tepesi’dir.

Bahsedilen dağlık sahalar arazi, eğiminin fazla olmasından dolayı Bartın Irmağının kolları tarafından yer yer çok derin yarılmışlardır. Buna bağlı olarak akarsular tarafından yarılmış yukarı çıgırlarda derin aşağıya doğru genişleyen, çok sayıda vadiler meydana gelmiştir. Bütün bu olaylar Bartın dağlık alanlarının sarp bir görünüm almasına neden olmuştur.

Bartın’ın kuzeyinde 500 m.yi bulan dağlar, denize doğru alçalmakla birlikte kıyıda dik falezlerin oluşmasına neden olmuştur. Ancak eğimin azaldığı kıyılar birçok plajın oluşmasına olanak sağlamıştır.

Dağlık alanlarda birçok yaylayı barındıran yer yer geniş düzlüklere de rastlanır bu düzlüklerde ise birçok yayla bulunmaktadır. Başlıca Bu alandaki yaylalar, Ulus ilçesinde Ulu Yayla, Arıt Beldesinde Zoni Yaylası, Kumluca Beldesinde Ardıç ve Gezen Yaylalarıdır.

“Bartın Çayı ve kolları tarafından derin bir biçimde parçalanan arazi çok engebeli bir görünümündedir. Irmağın genişlediği alanlarda ve dağların oldukça dik yamaçları arasında derin vadiler yer alır. Ulus ilçesinde Çağlayan Vadisi vardır. Bu vadiye sarp kayaların arasından ikisi bir yerde, diğeri ayrı olarak üç çağlayan bulunur. Ulus ilçesine 17 km uzaklıkta bulunan Ulukaya Kanyonu ve Şelalesi bulunur. Kanyonun uzunluğu yaklaşık 1km yüksekliği 35 m.dir. Şelale ise; kanyon üzerindeki 10 m. genişliğinde bir kaya oyuğu içinden çıkan suyun, 20 m. yükseklikten düşmesiyle oluşmaktadır” (ZBK ÇEDR, 2006:217).

Dağlık alanlar dışındaki düz alanlar ilin batı ve güneybatısında yer almaktadır. Bartın çayı ve kolları yukarıda adı geçen dağlardan taşıdığı alüvyon malzemeleri eğimin azaldığı Bartın şehri ve yakın çevresinde birikerek geniş ve verimli alüvyon ovalarının oluşmasına neden olmuştur.

“Özellikle Bartın şehir merkezi ve yakın çevresindeki alanın yükseltisi 250–300 metreyi geçmeyen alçak ve basık tepelerden, uzun ve yayvan sırtlardan oluşur. Bu sırt ve tepeler arasında genişliği yer yer 2–3 km.yi bulan vadiler topografyanın hâkim görüntüsüdür. İnceleme alanının bu kesimindeki sırt ve tepeler üzerinde aşınım yüzeyleri dikkat çeker. Bu yüzeyleri parçalayan geniş vadiler az eğimli yamaçlara sahiptir” (Kurter, 1961:179).

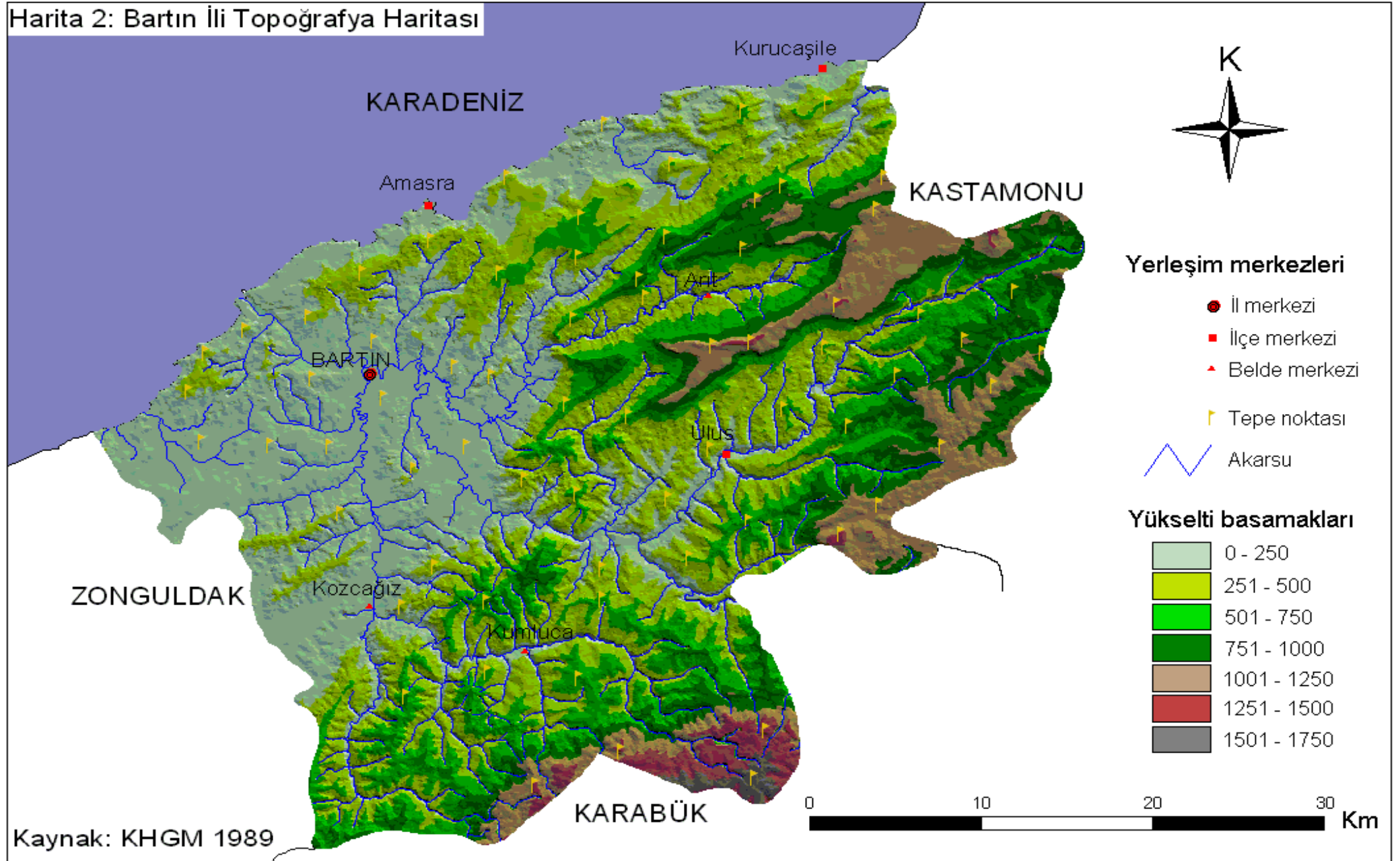
Bartın’da arazinin eğim durumuna baktığımızda, “Bartın şehri civarı %0–5 eğime sahip alanlardan oluşur. Ancak doğu ve güney kesimler %30–40 ve daha üzeri eğimler sunarlar. Yüksek eğimli alanlar Ulus formasyonunun bulunduğu kısımlar olup buralarda kütle hareketleri yoğun olarak görülebilmektedir.

Kıyılarda dalgalar ve rüzgârlar tarafından biriktirilen kumların oluşturduğu sahil kumulları, toprak oluşumu bakımından herhangi bir gelişme göstermemeleri nedeniyle bir arazi tipi olarak nitelendirilmektedir. Topografyaları hafif tepeliktir. Üzerlerinde bitki örtüsü yoktur. Bu sahil kumulları plajları oluşturur.

Ayrıca, “İnkumu Plajı, Amasra Plajı, Amasra- Kurucaşile karayolunun 18. km.sindeki Çakraz Plajı, Güzelcehisar, Mugada, Hatipler ve Kızılkum plajları, Amasra ilçesi sınırları içindeki Bozköy, Akkonak, Deliklişile, Göçkün ve Çambu Plajları, Bartın’ın kuzeydoğu ucunda yer alan Kurucaşile, Tekkeönü ve Kapısuyu plajları bulunur.

Bartın yüzölçümünün büyük bir kısmının erozyona maruz kalmaktadır sebebi topoğrafik eğim ve aşırı yağışlardır. Ayrıca bölgedeki jeolojik birimlerin aşırı tektonizmaya maruz kalması erozyona yatkın bir morfoloji oluşturmuştur. Yağış etkisiyle yamaçlardan koparılan malzeme dere ve ırmaklara taşınmakta, ırmaklarda bu malzemeleri Karadeniz’e depolamaktadır. Özellikle Ulus ilçesinin kuzeyinde GB-KD gidişli şerit şeklindeki alan çok şiddetli erozyona maruz kalmaktadır. Merkez ilçenin doğusunun büyük bir bölümü orta şiddette erozyona, Ulus ilçesinin GB kesimleri ile Kurucaşile ilçesinin GB kesimleri Şiddetli erozyon alanına tabidir. Yine Ulus ilçesinin GD kesimleri orta şiddetli erozyon alanıdır” (ZBK ÇEDR, 2006:226).

Harita 2: Bartın İli Topoğrafya Haritası

1.1.2. İklim Özellikleri ve Bitki Örtüsü

Araştırma alanımızda üç meteoroloji istasyonu verileri bulunmakla birlikte, günümüzde Bartın ve Amasra istasyonlarının rasatları devam ederken, Ulus meteoroloji istasyonu rasatlarına son verilmiştir. Bu iki istasyondan elde edilen veriler, meteorolojik elemanlarının çeşidine göre ölçüm yılları farklılık göstermektedir.

Bartın ili Batı Karadeniz Bölümü'nde yer almaktadır. İlin iklim özellikleri genel olarak Karadeniz iklim özelliklerini yansıtmaktadır. Ancak aşağıdaki belirtilen yerel etkilerden dolayı farklılıklar ortaya çıkmaktadır.

Araştırma alanımızın iklimi etkileyen en önemli faktörlerden biri, konumudur. Bu durum sıcaklık değerlerini, hava kütlelerinin özelliklerini ve hâkim rüzgâr yönünü etkilemektedir. Kuzeyden gelen yazın serin kışın soğuk hava kütleleri Karadeniz üzerinden geçerken bünyelerine bol nem alan bu hava kütleleri bol yağış getirerek yağışların daha çok bu mevsimlerde düşmesine neden olmaktadır.

Araştırma alanında iklimi etkileyen diğer önemli faktör ise denizel etkidir. Bartın ilini kuzeyden Karadeniz sınırlandırmaktadır. Karadeniz hem araştırma alanında hem de bütün Karadeniz Bölgesinde iklimi etkileyen önemli bir faktörü oluşturmaktadır. Denizel etkiden dolayı araştırma bölgemizde, yaz sıcaklıklarının iç bölgelere göre düşük ve nispi olarak serin geçmesine neden olmaktadır. Ayrıca yaz ayları sıcaklık ortalamaları 20–22°C civarında olması ve kışın yıllık ortalama sıcaklıklarında 4°C'nin altına düşmemesinde yine denizin iklim üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

İnceleme alanının iklimini etkileyen diğer bir önemli unsur ise çevredeki dağların yükseltileri ve uzanış doğrultularıdır. Buralarda yükseltilerin 1000 ile 1600 metreye ulaşması iklim elemanlarındaki değerlerinin az da olsa değişmesine neden olmuştur.

1.1.2.1. Sıcaklık:

Bartın Merkez'de yıllık ortalama sıcaklık 12,9°C iken Amasra'da 13,2°C ve Ulus'ta 12,7°C'dir. Yıl içinde ortalama sıcaklık en yüksek değerine Merkez'de ve Ulus'ta Temmuz ayında ulaşılırken, deniz kenarında bulunan Amasra'da ise Ağustos ayında ulaşılır. Bununla birlikte yıl içinde ortalama en düşük sıcaklık değerlerine Merkez ilçe ve Ulus ilçesinde Ocak ayında rastlanırken, Amasra ilçesinde en düşük ortalama değer

Şubat ayında görülmektedir. Böylece denizel havanın sıcaklık dağılışı üzerindeki etkisini dar bir alanda Bartın ilçeleri arasında görmekteyiz.

Ortalama Sıcaklıklar:

Bartın ilinde meteoroloji istasyonlarının sıcaklık değerlerine baktığımızda her üç istasyon birbirine çok uzak olmamakla birlikte, özel konumlarının çok farklı olması nedeniyle sıcaklık başta olmak üzere bütün iklim elemanlarında belirgin farklılıklar görülmektedir.

Tablo 2: Bartın Meteoroloji İstasyonunda 1968-2006 Yılları Aylık Ort. Sıcaklık Dağılışı

Meteorolojik Elemanlar	Aylar												Yıllık
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Ortalama Sıcaklık (°C)	4,1	4,8	7,2	11,4	18,4	19,7	21,6	21,3	17,6	13,4	9,3	7,4	12,9
Ortalama Yüksek Sıcaklık (°C)	8,9	10,3	12,9	17,8	21,9	25,7	27,7	27,6	24,6	20,2	15,5	10,8	18,7
Ortalama Düşük Sıcaklık (°C)	0,2	0,4	2,3	6,1	9,8	12,9	15,4	15,2	11,7	8,6	4,5	2,0	7,4
En Yüksek Sıcaklık (°C)	23,3	27,2	31,2	34,1	36,0	36,7	42,8	41,3	37,5	34,7	29,0	26,7	42,8
En Düşük Sıcaklık (°C)	-15,4	-18,6	-10,1	-4,5	-1,3	5,4	8,0	6,7	1,5	-3,2	-5,6	-10,6	-18,6

Kaynak: Bartın Meteoroloji İstasyonu Kayıtları

Bartın’da yıllık ortalama sıcaklık 12,9°C’dir. En sıcak ay 21,6°C ile Temmuz ayıdır. En soğuk ay 4,1°C ile Ocak ayıdır. Yıllık amplitüd 17,5°C’dir (Tablo 2). Bu değer Karadeniz ikliminde 19°C olduğuna göre Bartın sıcaklık değerleri, Karadeniz Bölgesi sıcaklık değerleri ile benzerlik göstermektedir.

Amasra’da yıllık ortalama sıcaklık 13,5°C’dir. En sıcak ay 22,0°C ile Ağustos ayıdır. En soğuk ay 5,8°C ile Şubat ayıdır. Yıllık amplitüd 16,2°C’dir (Tablo 3). Ayrıca, Bartın’da en sıcak ay Temmuz, en soğuk ay Ocak iken, Amasra’da en sıcak ay Ağustos, en soğuk ay Şubat olması; Amasra’nın deniz kenarında olmasıyla nedeniyle denizel iklim koşullarından daha fazla etkilenmesinden kaynaklanmaktadır. Bu karasallık denizellik iklim farklılığı Ulus ile Amasra sıcaklık değerleri arasında daha belirgin görünmektedir. Bu sıcaklık değerleri arasındaki farklar ilçelerde yetiştirilen ürün çeşitliliği üzerinde etkisini göstermektedir.

Tablo 3: Amasra Meteoroloji İstasyonunda 1975-2006 Yılları Aylık Ort. Sıcaklık Dağılışı

Meteorolojik Elemanlar	Aylar												Yıllık
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Ortalama Sıcaklık (°C)	6,3	5,.	7,3	10,9	14,8	19,4	21,8	22,0	19,0	15,4	11,5	8,2	13,5
Ortalama Yüksek Sıcaklık (°C)	9,4	9,0	10,5	14,4	18,0	22,6	24,9	25,1	22,3	18,6	14,8	11,1	16,7
Ortalama Düşük Sıcaklık (°C)	3,7	3,1	4,5	7,9	11,9	16,2	18,7	18,9	16,1	12,6	8,7	5,6	10,7
En Yüksek Sıcaklık (°C)	22,4	25,0	29,8	32,9	35,0	33,8	38,4	36,6	34,8	36,4	29,0	23,8	38,4
En Düşük Sıcaklık (°C)	-6,8	-8,4	-5,4	-0,2	4,0	9,0	11,3	12,7	9,0	1,3	-1,2	-4,0	-8,4

Kaynak: Amasra Meteoroloji İstasyonu Kayıtları

Ulus sıcaklık değerlerine baktığımızda en sıcak ay 22,6°C Temmuz, en soğuk ay 3,6°C ile Ocaktır. Yıllık amplitüd ise 18,5°C dir. Ulus'ta daha belirgin olan karasallığın etkisi ile yıl içinde sıcaklıklar 42,9°C'ye çıkabildiği gibi -15,4°C'ye kadar düştüğü görülmüştür. Düşük sıcaklık değerlerinin tekrar edebileceği düşünüldüğünde tarımda bu konuda tedbirlerin alınması gerekebilir (Tablo 4).

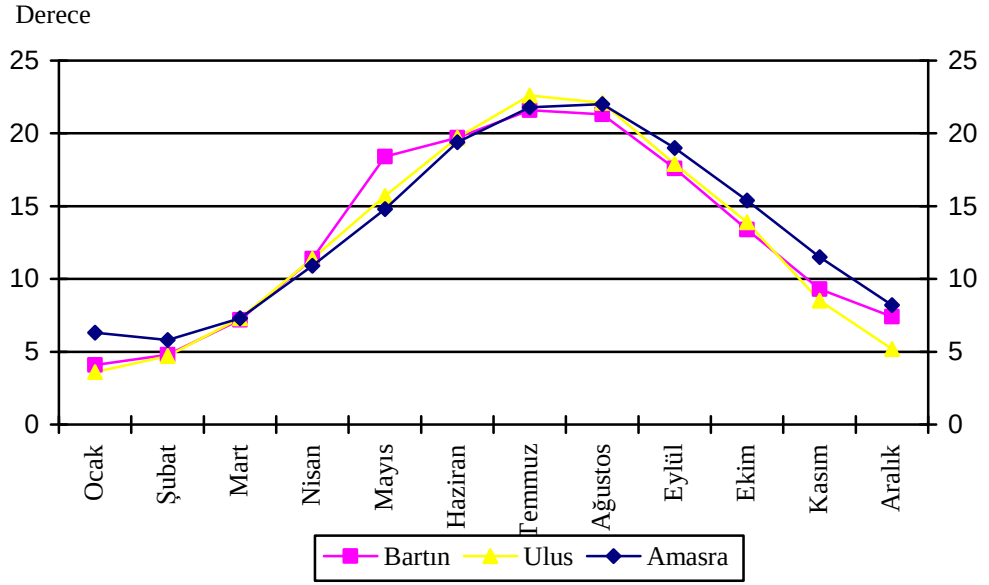
Tablo 4: Ulus Meteoroloji İstasyonunda 1979-2006 Yılları Aylık Ort. Sıcaklık Dağılışı

Meteorolojik Elemanlar	A Y L A R												Yıllık
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Ortalama Sıcaklık (°C)	3,6	4,7	7,3	11,4	15,7	19,7	22,6	22,1	17,9	13,9	8,5	5,2	12,7
Ortalama Yüksek Sıcaklık(°C)	8,9	10,9	14,1	19,0	23,3	27,0	29,9	30,1	25,9	21,3	14,7	10,0	19,6
Ortalama Düşük Sıcaklık (°C)	-0,5	0,0	2,1	5,7	9,2	12,8	15,6	15,3	11,9	8,6	3,8	1,2	7,1
En Yüksek Sıcaklık (°C)	22,1	24,1	29,9	33,7	36,8	37,5	42,9	40,2	37,5	37,3	27,8	26,1	42,9
En Düşük Sıcaklık (°C)	-15,4	-14,8	-10,2	-5,0	0,5	4,8	8,2	8,9	3,0	-4,0	-6,0	-12,0	-15,4

Kaynak: Ulus Meteoroloji İstasyonu Kayıtları

Ulus sıcaklık değerlerinin Bartın ve Amasra'ya göre Temmuz sıcaklıklarından daha yüksek ve Ocak ayı sıcaklıklarından daha düşük olmasında yükselti ile birlikte iç kısımlarda yer almasından kaynaklanan karasallığın neticesidir (Şekil 2).

Şekil 2: Bartın, Amasra ve Ulus Meteoroloji İstasyonlarında Aylık Ortalama Sıcaklık Dağılışı

Araştırma alanımızdaki meteorolojik verilerinden ortalama sıcaklık değerlerine baktığımızda, yıl içinde sıcaklık 2–3 ay 20°C üzerindedir. En sıcak ay olan Ağustos'ta meteoroloji istasyonunda ortalama sıcaklık 22°C civarındadır. Kışın ortalama sıcaklık hiçbir yerde 0°C altına düşmemektedir. En soğuk ayda bile 3,6–6,3°C arasındadır. Mevsimler arası sıcaklık farkları çok değildir ve sıcaklık değerinin dağılışı düzenlidir. Yıllık ortalamalar 12,7–13,2°C arasında değişir. Yıllık amplitüd 17,7°C civarındadır. Amplitüd değerlerinin düşük olması bu bölgeyi okyanusal sıcaklık rejim tipine yaklaştırmaktadır. Bu sıcaklık değerleri araştırma alanımızda Karadeniz sıcaklık rejiminin hâkim olduğunu göstermektedir.

Bartın'daki meteoroloji istasyonlarında yıllık ortalama sıcaklıklar sıfır derecenin altına düşmemektedir. Bu durum ise yağışların daha çok yağmur şeklinde olmasına, don olaylarının nadiren görülmesine ve kar yağışların karasal iklimlere göre daha az olmasına neden olmaktadır. Diğer yandan bu şartlar özellikle tarım faaliyetleri açısından uygun iklim koşullarının oluşmasında etkili olduğu görülmektedir.

En Yüksek ve En Düşük Sıcaklıklar:

Rasat yapılan 38 yıllık dönem içerisinde meydana gelen en yüksek ve en düşük sıcaklık değerleri, sıra dışı sıcaklık durumunu ortaya koymak tarım faaliyetleri açısından büyük

önem taşımaktadır. Ayrıca, Bartın'ın ortalama sıcaklık değerleri aylık ve günlük sıcaklık değerlerini tam yansıtmamaktadır. Çünkü bazen günlük sıcaklıkların çok yüksek değerlere (13 Temmuz 2003) 42,8°C'ye ulaşırken, en düşük sıcaklıkların ise bazen (23 Şubat 1985) -18,6°C'ye kadar düştüğü tespit edilmiştir. Bu durumda iklim elemanlarının yer ve zamana göre çok büyük değişiklikler gösterebileceği göz önünde bulundurulmalıdır (Tablo 2).

Genel olarak bitkilerde sıcaklık belli bir değere ulaştığında bitkiler çimlenme, tomurcuklanma ve yaprak açma, çiçeklenerek tohum ve meyve verme faaliyetini göstermektedir. Bitki gelişimi için sıcaklığın uygun olduğu bu döneme vejetasyon dönemi denilmektedir. Vejetasyon devresinin başlama ve bitiş dönemi için 8°C eşiği ele alındığında, Bartın'ın yıllık ortalama sıcaklık değerlerine göre ilde vejetasyon süresinin 250 günü geçtiği görülmektedir. Bu süre tek dönemlik birçok bitki türü için yeterli bir süreyi oluşturmaktadır.

Bartın meteoroloji istasyonu verilerine göre Bartın'da Ekim, Kasım, Aralık, Ocak, Şubat, Mart, aylarında ve daha seyrek olarak Nisan, ve Mayıs aylarında sıcaklık sıfır derecenin altına düşmektedir (Tablo 2). Ortalama donlu gün sayısı en fazla Kasım ayıdır. Bunu Aralık ayı takip eder. Bu değerler çok fazla düşük değerde olmamakla birlikte kısa süreli olmasından dolayı bitki gelişimini kesintiye uğratacak değerde değildir. Ayrıca Bartın Merkezden doğuya ve güneye gidildikçe yükseltinin ve karasallığın etkisiyle düşük sıcaklıkların değerinde ve süresinde artışlar görülmektedir.

Mart, Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında sıcaklığın bazen sıfır derecenin altına düşmesi soğuğa karşı hassas olan sebze ve meyveleri olumsuz yönde etkilemektedir. Bartın'da son yıllarda sebze tarımında seracılığın gelişmesinde bu aylarda meydana gelen soğuklara ve don olaylarına karşı tarım bitkilerini korumak esas maksat olmuştur. Bu nedenle seralarda ısıtma sistemi zorunluluk haline gelmektedir.

1.1.2.2. Atmosfer Basıncı

Bartın ve Amasra meteoroloji istasyonlarının uzun yıllar rasat dönemine ait güncel basınç verilerine dayanılarak barometrik rejimin özellikleri ve yıllık ortalama basıncın aylık gösterdiği değişiklikler incelenmiştir.

Sözü edilen istasyonların basınç değerleri incelendiğinde Bartın’da yıllık ortalama basınç 1013,5 mb. ve Amasra’da 1007,9 mb. olarak gerçekleşmiştir. Ortalama basıncın yıl içindeki seyrine baktığımızda her iki istasyonda da yaz ve kış dönemleri arasında farklılıklar görülmektedir (Tablo5).

Tablo 5: Bartın ve Amasra Meteoroloji İstasyonu 1978-2006 Yılları Arasında Ortalama Basınç Değerleri

Meteoroloji İstasyonları	A Y L A R												Yıllık
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Bartın	1017,0	1016,1	1014,2	1011,1	1011,9	1010,6	1009,5	1010,2	1013,1	1015,8	1016,5	1015,9	1013,5
Amasra	1011,1	1009,8	1008,7	1005,8	1006,5	1005,4	1004,1	1004,8	1007,3	1010,3	1010,3	1010,5	1007,9

Kaynak: Bartın ve Amasra Meteoroloji İstasyonu Kayıtları

Genellikle sıcaklıkların yükseldiği yaz aylarında aylık ortalama basınç miktarları yıllık ortalamanın altına düşerken, sıcaklıkların düştüğü kış aylarında ise yıllık ortalamanın üzerine çıkmaktadır. Ekim ayında yıllık ortalamanın üstüne çıkan basınç değerleri artarak ocak ayında maksimuma çıkar. Ocak ayından sonra tedricen azalan basınçlar, Temmuzda minimum değerlere düşer.

Bartın’da Aylık maksimum ve minimum basınç değerleri arasındaki farkın (genliğin) en fazla olduğu ay 54,0 mb ile Ocak ayıdır. Ayrıca, Ekim, Kasım, Aralık, Ocak, Şubat, Mart aylarında genlik fazla ve ortalama basınç değerinin üzerinde seyretmesi karasız hava koşulların hâkim olduğunu göstermektedir. Buna karşın sıcak olan altı aylık diğer dönemde ise basınç genlikleri düşük değerlerde seyretmekte ve bu dönemde hava koşulları daha kararlı durum göstermektedir. Bütün bu açıklamalar neticesinde Bartın’da Karadeniz barometrik rejim tipinin etkili olduğunu söyleyebiliriz.

1.1.2.3. Rüzgâr Durumu

Bartın ilinde rüzgârlar yıl içerisinde farklı yönlerde estiği tespit edilmiştir. Aşağıdaki verilere göre yıllık ortalamalarda kuzey yönlü rüzgârların hâkim olduğu görülmektedir. Bu ise kış mevsiminin deniz üzerinden gelen nemli hava ile bölgenin bol yağış almasına neden olmaktadır. Ancak bu durum bölgenin kuzeyden kış ve bahar mevsimlerinde dondurucu soğukların gelmesine bitkilerin donmasına neden olabileceği de unutulmamalıdır. Mevsimlere göre incelendiğinde ise, kış mevsiminde güney, ilkbaharda, yaz ve sonbaharda ise kuzey yönlü rüzgârlar hâkim olmaktadır. Bartın’da

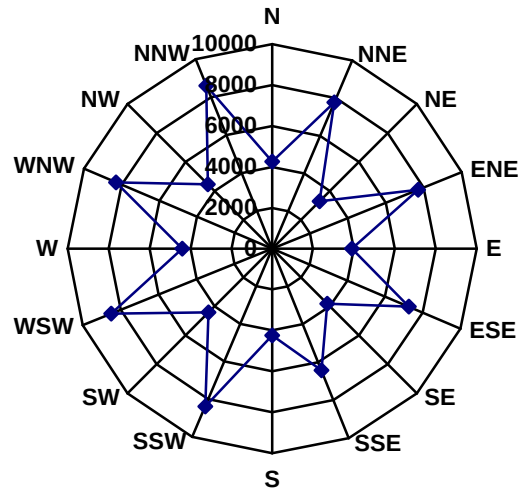
en şiddetli rüzgârlar batı rüzgarlarının etkisiyle daha çok batı ve güneybatı yönünden esmektedir. Bartın’da rüzgârlar her mevsim şiddetli esbilmekle birlikte kış ve ilkbahar mevsimlerinde artışlar görülmektedir (Tablo 6), (Şekil 3).

Tablo 6: Bartın’da 1993-2003 Yılları Arasında Aylara Göre Rüzgârın Ortalama Hızı

Meteorolojik Elemanlar	Aylar												Yıllık ort.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Hâkim Rüzgar Yönü	SE	WNW	NNW	SSW	NNW	NNW	NNW	NNE	NNW	ESE	NNW	ESE	NNE
Ort.Rüzgâr Hızı m/s	1,0	1,2	1,5	1,6	1,5	1,5	1,7	1,7	1,5	1,2	1,0	1,0	1,4
En şiddetli Rüzgâr Yönü	WNW	NNE	W	WSW	WSW	WSW	WSW	WNW	WSW	WNW	SW	WSW	SW
En şiddetli Rüzgâr Hızı m/s	20,6	19,5	20,5	20,8	18,3	5,1	18,5	20,3	13,8	17,8	22,6	20,5	22,8

Kaynak: Bartın Meteoroloji İstasyonu Kayıtları

Şekil 3: Bartın Meteoroloji İstasyonu Verileri, Yıllık Yönlere Göre Esme Sayıları ve Hâkim Rüzgâr Yönleri (1993–2003)

1.1.2.4. Nem ve Yağış Koşulları

Bağıl Nem ve Bulutluluk

Bartın’da yıllık ortalama nispi nem %78, Amasra’da %71 ve Ulus’ta %73 tür. Nispi nem, buharlaşma ve bulutluluk koşulları üzerinde doğrudan etkili olmaktadır. Yıl içinde Bartın ve Amasra’da yıllık nem farkı %8’dir. Ulus’ta denizden uzaklaşmaya bağlı olarak bu fark %12’ye kadar çıkmaktadır. Bartın ve Ulus’ta kış sıcaklıkları daha düşüklüğü nedeniyle bağıl nem oranının ve yağış miktarları artmaktadır (Tablo7).

Tablo 7: Bartın, Amasra ve Ulus Meteoroloji İstasyonu 1978-2002 Yılları Arasında Ortalama Bağıl Nem Değerleri (mm)

Meteoroloji İstasyonu	A Y L A R												Yıllık
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Bartın	82	79	77	76	76	74	75	76	81	82	79	82	78
Amasra	69	69	71	72	76	74	75	75	71	72	68	68	71
Ulus	78	74	71	71	71	70	68	69	74	78	79	80	73

Kaynak: Ulus Meteoroloji İstasyonu Kayıtları

Atmosferdeki nem oranı ile buharlaşma ters orantılıdır. Atmosferdeki nem oranı arttıkça buharlaşma azalmaktadır. Bu nedenle özellikle kış mevsiminde Bartın'da havadaki nem oranının doygunluk derecesine yakın olması nedeniyle buharlaşma düzeyinin düşük olduğu tahmin edilmektedir. Yazın hava sıcaklığı artsa da inceleme alanımız deniz kenarında yer almasından dolayı hem mutlak nem oranının yüksek olması hem de en sıcak ay olan Temmuz ayı sıcaklık ortalamasının 22°C civarında düşük değerlerde seyretmektedir. Bunun sonucunda havadaki nispi nem oranı yıl boyunca yüksek olmaktadır ve çalışma alanımızda bitkilerin suya olan gereksinimleri de bir miktar azalmaktadır.

Bağıl nem miktarı ile sıcaklık, bulutluluk, yağış değerleri arasındaki ilişkiye baktığımızda yazın sıcaklığın artmasına bağlı olarak, bağıl nem oranı bir miktar düşmekte ve bunun sonucunda bulutluluk ve yağış miktarında azalmalar olmaktadır. Ancak nem oranındaki düşüş kısmi olmasından dolayı Bartın'da yazın bitki gelişimini kesintiye uğratacak olumsuz bir etkisi yoktur. Bağıl nem oranının sürekli yüksek değerlerde seyretmesi hatta Türkiye'nin çok nemli bölgeleri içinde yer alması nedeniyle, Bartın'da tahıl tarımı fazla gelişmemiştir. Bu ürünlerin yerini, iklim şartlarına uyum sağlamış olan mısır ve fındık gibi değişik ürünler ön plana çıkmıştır.

Bulutluluk; güneşlenme, buharlaşma ve soğumanın şiddeti ve yağış üzerinde etkili olan bir iklim faktörüdür. Bulutlu günler, günlük ortalama bulutluluğun 2,0 ile 8,0 arasında olduğu günlerdir. Bartın'da ortalama bulutlu günler sayısı en fazla 17,7 gün ile Mayıs ayında, en az ise 11,4 gün ile Ocak ayında görülmektedir. Günlük ortalama bulutluluğun 8,1 ile 10,0 arasında olduğu günlere kapalı günler denir. Bartın meteoroloji istasyonunda yıllık kapalı günler sayısı en fazla 16,5 gün ile Ocak ayında, en az 2,5 gün ile Temmuz ve Ağustos aylarında görülmektedir.

Yağışlar

Bartın, Amasra ve Ulus meteoroloji istasyonu verilerine göre İnceleme alanımız her mevsimde yağış almaktadır. Bartın’da, yıllık ortalama yağış 1040,1 mm Amasra’da 996,7 mm Ulus’ta 1021,6 mm.dir. Yıllara göre 1000–1100 kg/m² arasında değişiklikler göstermektedir. Böylece istasyonlar arasında yıllık yağış miktarları birbirine yakın değerlerdedir (Tablo 8).

Tablo 8: Bartın, Amasra ve Ulus Meteoroloji İstasyonları 1980-2002 Yıllar Aylık Yağış Değerleri (mm)

Meteoroloji İstasyonları	Aylar												Yıllık
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Bartın	115,4	86,5	72,7	57,8	53,9	69,8	66,5	85,3	85,7	110,7	117,6	128,2	1040,1
Amasra	104,8	67,8	66,0	51,1	43,1	66,1	63,6	81,3	99,3	119,2	114,3	119,6	996,7
Ulus	115,1	85,6	79,3	70,6	66,6	90,1	60,6	65,1	65,5	99,3	105,1	118,7	1021,6

Kaynak: Bartın, Amasra ve Ulus Meteoroloji İstasyonu Kayıtları

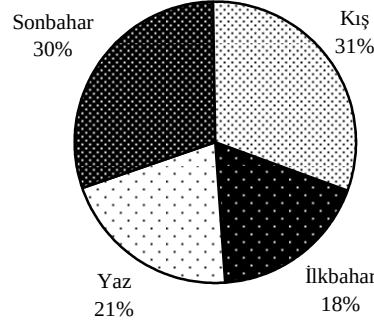
Amasra istasyonun deniz kıyısında yer almasına ve nemin fazla olmasına karşın, yağışlar daha az iken, Merkez ilçede ve Ulus’ta fazla olması kış sıcaklıklarının karasallık ve yükseltiye bağlı olarak daha düşük derecelerde olmasından kaynaklanmaktadır.

Bartın ve Ulus’ta yağışların çoğu kış ve ilkbahar mevsiminde düşerken, Amasra’da ise yağışlar daha çok yaz ve sonbahar mevsimine kaymaktadır. Bartın il genelinde yıllık yağışların yarıya yakını Ekim, Kasım, Aralık, Ocak, aylarında düştüğünü görmekteyiz. Her üç istasyonda da Aralık ayı yıllık yağışın en fazla olduğu aydır. Ancak yıllık yağışın en az düştüğü ay Bartın ve Amasra’da Mayıs ayı iken, karasallık nedeniyle Ulus’ta Temmuz ayıdır.

Bartın’daki üç meteoroloji istasyonun yıllık ortalama yağış miktarı 1019,4 mm.dir. Bu yağışların %18,2’si ilbaharda, %21,1’i yazın, %30’u sonbaharda ve %30,7’si kışın düşmektedir (Şekil-4). Bu değerler Bartın’da yağışların bol ve her mevsime dağıldığını göstermektedir. Yağışları en fazla düştüğü kış mevsiminde daha çok kar şeklinde görülmektedir. Bartın’da yağışların sonbahar ve kış mevsiminde toplanması, ilbaharda ve

yazın azalması ve yıl boyunca yağışların sürekli görülmesi, Bartın'ın Karadeniz iklimi yağış rejimi dâhilinde olduğunu göstermektedir.

Şekil 4: Bartın İlinde Yağışın Mevsimlere Göre Dağılışı

Bartın'da yıllık ortalama yağış ile günlük yağış miktarları farklılık göstermektedir. Bartın'daki yağışın yıllık dağılışına baktığımızda en fazla 128,2 mm ile Aralık ayı, en az ise 66,5mm ile Temmuz ayında düşmektedir. Günlük en fazla yağış Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos aylarında yağmaktadır. Günlük en fazla yağışların bu aylarda toplanması yıllık yağışlarında bu aylarda en fazla olduğu ve olacağı anlamına gelmemelidir. Bartın'da yıl içinde günlük yağışlar en fazla yaz aylarında düşmektedir(Tablo 9). Yaz mevsiminde günlük yağışların fazla olması bu mevsimdeki yağışların sağanak şeklinde olduğunu kanıtlamaktadır.

Bartın'daki yağışlar daha çok orografiktir.. Denizden gelen nemli hava kütleleri dağların etkisiyle yükselerek soğur ve bol yağış bırakır.

Tablo 9: Bartın Meteoroloji İstasyonu 1975-2006 Yılları Günlük Yağış Değerleri

Meteorolojik Elemanlar	A Y L A R												Yıllık
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Günlük En Çok Yağış Miktarı (mm)	45,0	34,7	48,3	30,2	93,2	107,2	100,9	93,8	91,8	77,6	75,8	50,9	107,2

Kaynak: Bartın Meteoroloji İstasyonu Kayıtları

Bartın'da yıllık ortalama kar yağışlı gün sayısı 10 gün iken yağan karların yerde kalma süreleri 18,1 gündür. En fazla kar yağışı Ocak ve Şubat aylarındadır. Denizel ılıman iklim etkisine bağlı olarak Kar yağışları ve yerde kalma süreleri azdır. Yine buna bağlı olarak yağışların daha çok yağmur şeklinde olduğunu göstermektedir (Tablo 10).

Tablo 10: Bartın Meteoroloji İstasyonu 1960-2006 Yıllar Ort. Kar Yağışlı, Kar Örtülü Günler Sayıları

Meteorolojik Elemanlar	Aylar												Yıllık
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Ortalama Kar Yağışlı Gün Sayısı	3,0	2,5	1,8	0,1							0,8	0,7	10,0
Ortalama Kar Örtülü Gün Sayısı	6,9	5,8	1,8								1,3	2,3	18,1

Kaynak: Bartın Meteoroloji İstasyonu Kayıtları

Bartın’da yağışların bol ve her mevsime dağılması, yaz yağışlarının günlük ve sağanak şeklinde gerçekleşmesi ve nemin fazla buharlaşmanın az olması ile toprakların kil oranının yüksek olması gibi sebeplerden dolayı toprak suya doygun olmaktadır. Bütün bunların bir sonucu olarak Bartın’da kar erimeleri ve sağanak yağışların çok olduğu dönemlerde büyük ve küçük çapta bir çok sel meydana gelmektedir. Nitekim 1998 Mayıs ayındaki Bartın seli bu ifademizi desteklemektedir.

Bartın ilinde her mevsimin yağışlı geçmesi il arazisinin %46’sının ormanlarla kaplı olmasında ve burada yaşayan insanların geçim kaynağı tarım sektörüne kaymasında büyük etkiye sahiptir.

“Eriñç formülü yağış miktarının doğrudan ortalama maksimum sıcaklıklara oranlanması şeklindedir. Eriñç iklim sınıflamasına ilişkin bilgiler Zonguldak ili iklim sınıflaması adı altında verilmiştir. Eriñç Kuraklık İndisine göre hazırlanmış Türkiye İklim Sınıflandırmasına göre Bartın ilinin “Çok Nemli” sınıfında olduğu görülmektedir” (ZBK. ÇEDR, 2006:63).

Bartın iklim özelliklerinden, sıcaklık ve basınç değerleri, rüzgar frekansı ve şiddeti, nem, buharlaşma değerleri ile yağış miktarı ve şekilleri, tarım hayatı için normal değerler taşımakta ve tarım bitkilerini yetiştirme dönemini kesintiye uğratacak olumsuz değerler bulunmamaktadır.

Bitki Örtüsü

Bartın ilinde bitki formasyonlarının bileşimi ve dağılımlarının özellikle iklim ve ana kaya tarafından şekillendiği görülmektedir. Nitekim bitki örtüsü ile litolojik yapı, topografya, toprak ve hidrografya özellikleri bakımından birbirinden farklı alanları kapsamaktadır. Ayrıca, iklim bakımından kışları ılıman, yazları çok sıcak ve kurak

olmayan, her mevsim yağışlı olan Karadeniz ikliminin koşulları altında kalan Bartın'da; bu iklime uyum sağlayan, kayın, meşe, gürgen, köknar, kestane, kayacık, dış budak gibi ağaç türlerinden oluşan orman örtüsünün geliştiği görülür.

Bitki hayatını etkileyen diğer bir faktörde şüphesiz nem ve yağıştır. Bartın ilindeki üç meteoroloji istasyonunun yıllık ortalama yağış miktarı 1019,4 mm.dir. Bu yağışların %18,2'si ilkbaharda, %21,1'i yazın, %30'u sonbaharda, %30,7'si de kışın düşmektedir. Bu değerler Bartın ili'nde yağışların bol ve her mevsime dağıldığını göstermektedir. Yağışları en fazla düştüğü kış mevsiminde kar yağışı çok görülmektedir. Bartın'ın bu iklim özellikleri bağlı olarak, Bartın birçok bitkinin yetişmesine ve orman örtüsünün oluşmasına uygun koşullara sahiptir.

“Bartın ili topografyasına baktığımızda doğusu ile batısı arasında belirgin yükselti farkları bulunmaktadır. Bu durum bitki örtüsüne de yansımaktadır. “Sahil boyunca 600 m. yüksekliğe kadar olan alanın karakteristik ağaçları; meşe, kayın ve gürgen'dir. Sahilden içeride ve 1500 m. den yüksek kesimlerde; kayın, kestane, göknar ve çam türleri, sahil şeridinde de ceviz, kestane ve fındık ağaçları yaygındır.

Bartın, orman arazileri ile birlikte açık otlaklar ve meralar bakımından zengin bir flora içermektedir. Bartın'daki ormanlarının %70'lik kısmı yapraklı ağaç türlerinden kayın, meşe, gürgen, köknar, kestane, kayacık, dış budak ve akça ağaçtan oluşmaktadır. Ayrıca ormangülü, salep, çilek kekik, mahlep, ada çayı, böğürtlen, ıhlamur, kızılıçık, muşmula, çam türleri, kuşburnu ve defne geniş yayılış göstermekle birlikte maki ve bozuk maki, orman, bozuk orman ile dere, nemli alan ekosistemlerinde de çok sayıda boylu, çalı ve yer örtücü formunda doğal bitkiye rastlamak mümkündür” (ZBK ÇEDR).

Çevre ve Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Amenajman Dairesi'nden sayısal ortamda alınan Bartın İli Orman Amenajman Haritalarının üzerinden hesaplanan ağaç türlerinin dağılım miktarları tablo 11'de verilmiştir. Toplam orman alanı 147.922,58 ha olan ağaçlık alanlarda, 84.590,93 ha ile Meşe-Kayın ağacı %57,18 ile en fazla bulunan ağaç türüdür.

Tablo 11: Bartın İli Orman Alanlarındaki Ağaç Türlerinin Dağılımı

Ağaç Türü	Alan (Ha)	Oranı %
Gökmar	138,24	0,09
Gökmar, Karaçam	244,53	0,16
Gökmar, Kayın	6807,44	4,60
Gürgen, Gökmar	18,36	0,01
Karaçam	280,26	0,19
Kayın	17890,18	12,09
Kayın, Gökmar	17279,91	11,68
Kayın, Gürgen	3614,79	2,44
Kayın, Gökmar	11202,88	7,57
Kayın, Karaçam	1118,88	0,75
Kayın, Meşe	1170,67	0,79
Kayın, Sarıçam	1074,34	0,72
Kızılçam	157,34	0,10
Maki	822,93	0,55
Meşe	701,73	0,47
Meşe, Gökmar	561,59	0,38
Meşe, Gürgen	103,169	0,06
Meşe, Karaçam	144,41	0,09
Meşe, Kayın	84590,93	57,18
Toplam	147.922,58	100

Kaynak: Orman Genel Müdürlüğü, Orman Amenajman Haritası Veritabanı

“Bartın ilinde 98.578 ha orman alanı ve 13.229.029 m³ dikili orman serveti bulunmaktadır. Mevcut orman alanlarının büyük kısmını koru ormanları oluşturmaktadır (Tablo 12). Koru 71102,59 ha ile an fazla alanı kaplarken, bozuk koru ve baltalık alanlar 157,34 ha ile en az miktarda bulunmaktadır.

Tablo 12: Ağaç Türlerinin Niteliklerine Göre Dağılımı

Nitelik	Alan (Ha)	Oranı (%)
Bozuk Bataklık	9326,25	6,30
Bozuk Koru	2205,45	1,49
Bozuk koru, Bataklık	157,34	0,10
Koru	71102,59	48,06
Maki	822,93	0,55
Normal Bataklık	64308,02	43,47
Toplam	147.922,58	100

Kaynak: Orman Genel Müdürlüğü, Orman Amenajman Haritası Veritabanı

Bartın’daki belli başlı orman ürünleri tomruk, maden direği, sanayi ve kâğıt odunu ile defne yaprağı sayılabilir” (Bartın İli Çevre Durum Raporu 2005:76).

“İl’de birinci derecede orman ürünlerini işleyen çok sayıda tesis bulunmakta ve küçük marangozhane işletmelerinin ötesinde, mobilya, kereste, parke, karton kutu, kâğıt torba, ahşap tekne yapımı ve ağaç oymacılığında faaliyet gösteren işletmeler bulunmaktadır” (Bartın Tarım Mastır Planı 2005:58).

Bartın ilinin %7'sini çayırlar ve meralar oluşturmaktadır. Bu mera alanları daha çok şehir merkezini çevreleyen düzlükler ile yüksek yerlerde yer alan yaylalardaki az eğimli alanlarda geniş yer tutmaktadır

1.1.3. Toprak Örtüsü ve Arazi Verimlilik Sınıfları

Çalışma alanımızın doğal ortamın ana bileşenlerinden biri olan toprak özellikleri tarım faaliyetleri açısından önemlidir. Bir yöredeki yetiştirilecek bitki türü belirlenirken o bitkinin yaşaması için gerekli olan diğer koşullarla birlikte toprak özelliklerinin de iyi bilinmesi gereklidir. Bu nedenle çalışma alanımızdaki toprak tipleri ve bunların özellikleri ile dağılışı incelenecektir.

Bartın ilinde iklim, topografya ve ana madde farklılıkları nedeniyle çeşitli büyük toprak grupları oluşmuştur. Bunların yanı sıra toprak örtüsünden yoksun bazı arazi tipleri görülmektedir.

“Bartın bölgesi umumi olarak taban ve yamaç topraklara sahiptir. Taban toprakları killi topraklar olup, ağır topraklar grubuna girmektedir. Tarıma en elverişli olan bu kısımlarda kireç noksanlığı fazladır ve lüzumlu ıslahatın yapılması gerekmektedir”(Aşçıoğlu 1970:100). Verimli tarım arazilerinin büyük bir çoğunluğunu eğimin az olduğu Bartın çayı ve kolları tarafından açılan geniş ve düze yakın alüvyal vadi tabanlarında yer almaktadır. Ayrıca ortalama yükseltinin arttığı ve küçük akarsularca oluşturulan dar alanlı az eğimli sahalar da tarım faaliyetleri için elverişli alanları oluşturmaktadır. Bu tür yerler de tarım faaliyetlerinden elde edilen, tahıl ürünleri daha çok yerli halkın ihtiyacını karşılayabilecek niteliktedir.

1.1.3.1. Büyük Toprak Grupları:

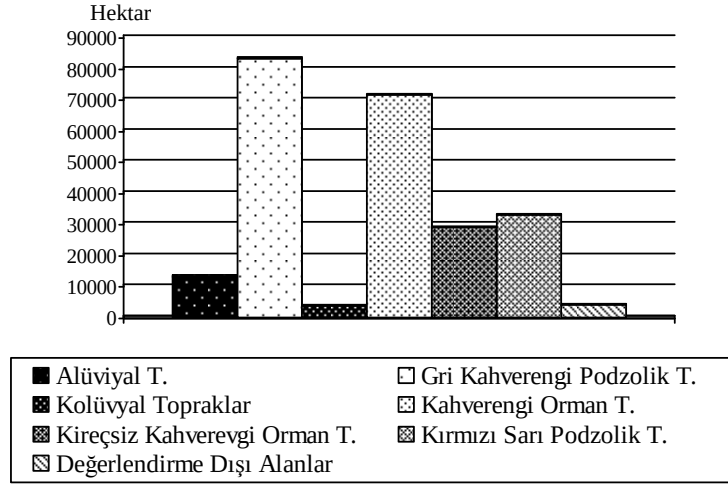
Bartın ilinde, sayısal toprak haritalarından elde edilen veriler ışığında, 1938 Amerikan Toprak Sınıflandırma Sistemine göre; Alüvyal Topraklar, Gri Kahverengi Podzolik Topraklar, Kolüvyal Topraklar, Kahverengi Orman Toprakları, Kireçsiz Kahverengi Orman Toprakları ve Kırmızı Sarı Podzolik Topraklar, olmak üzere 6 farklı Büyük Toprak Grubu bulunmaktadır. Bu toprak gruplarının Bartın'daki dağılım alanları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 13: Bartın İli'nde Büyük Toprak Gruplarının Dağılımı

Toprak Grupları	Kapladığı Alan	
	Ha	%
Alüviyal T.	13139,5	5,5
Gri Kahverengi Podzolik T.	83245,9	35,1
Kolüvyal Topraklar	3697,1	1,6
Kahverengi Orman T.	71532,2	30,1
Kireçsiz Kahverengi Orman T.	28882,0	12,2
Kırmızı Sarı Podzolik T.	33000,4	13,9
Değerlendirme Dışı Alanlar	3952,7	1,7
Toplam	237449,8	100,0

Kaynak:KHGM Ulusal Toprak Ve Su Kaynakları Bilgi Merkezi Sayısal Toprak Veri Tabanı

Şekil 5: Bartın İli'nde Büyük Toprak Gruplarının Dağılımı.

Yukarıdaki tabloya göre Bartın'da en fazla yayılım gösteren toprak grubu Gri Kahverengi Podzolik Topraklar ve Kahverengi Orman Topraklarıdır. Bu iki toprak grubu Bartın'daki topraklarının %65,2'sini oluşturmaktadır. Bu toprak gruplarını sırayla %13,9 ile Kırmızı Sarı Podzolik Toprakları ve %12,2 ile Kireçsiz Kahverengi Orman Toprakları takip etmektedir. Verimli tarım arazilerini oluşturan Alüviyal ve Kolüvyal Topraklar toplam alanın sadece %7,2'sini oluşturmaktadır.

Alüvyal Topraklar:

“Bu topraklar, akarsular tarafından taşınıp depolanan materyaller üzerinde oluşan (A) C profilli genç tabakalardır. Mineral bileşimleri akarsu havzasının litolojik bileşimi ile jeolojik periyotlarda yer alan toprak gelişimi sırasındaki erozyon ve birikme devirlerine bağlı olup heterojendir. Profillerinde horizonlaşma ya hiç yok, ya da çok az belirgindir. Buna karşılık değişik özellikte katlar görülür; çoğu yukarı arazilerden kireççe daha zengindir. Bunlarda üst toprak alt toprağa belirsiz olarak geçiş yapar. İnce bünyeli ve taban suyu yüksek olanlarda düşey geçirgenlik azdır. Yüzey nemli ve organik maddece zengindir. Alt toprakta hafif seyreden bir indirgenme olayı hüküm sürer. Kaba bünyeliler iyi drene olduğundan yüzey katları çabuk kurur. Üzerlerindeki bitki örtüsü iklime bağlıdır. Bulundukları iklime uyabilen her türlü kültür bitkisinin yetiştirilmesine elverişli ve üretken topraklardır” (Zonguldak İli Arazi Varlığı,1989:5). Bartın ilindeki topraklara oranı %5,5’dir. Alüvyal topraklar daha çok Bartın Çayı ve döküldüğü kesimler ile Kocanaz çayı, Koca Çay, Arıt çayının aşağı çığırlarında ve Göksu ve Eldeş Dereleri vadilerinde rastlanır (Harita 3).

Kolüvyal Topraklar:

“Genellikle dik eğimlerin eteklerinde ve vadi ağızlarında yer alırlar. Yer çekimi, toprak kayması, yüzey akışı ve yan derelerle taşınarak biriken materyaller üzerinde oluşmuş (A) C profilli genç topraklardır. Ayrıca özellikleri bakımından daha çok çevredeki yukarı arazi topraklarına benzerse de ana materyalde derecelenme ya hiç yok ya da yetersizdir. Profilde yağışın veya yüzey akışının yoğunluğuna ve eğim derecesine göre değişik parça büyüklüğünü içeren katlar görülür. Bu katlar alüvyal topraklarda olduğu gibi birbirine paralel durumda olmayıp düzensizdir. Dik eğimliler ve vadi ağızlarında bulunanlar çoğunlukla az topraklı olup kaba taş ve molozları içerirler. Yüzey akış hızının azaldığı oranda parçaların çapları küçülür. Eğimin çok azaldığı yerlerde, parçacılardaki küçülme alüvyum parçaları düzeyine geldiğinden, bu gibi yerlerde kolüvyal topraklar, geçişli olarak alüvyal topraklara karışır. Bunlarda eğim tek tip olup materyalin geldiği yöne doğru artmaktadır. Ara sıra taşkına maruz kalırlarsa da eğim ve bünye nedeniyle drenajları iyidir. Tuzluluk ve sodiklik gibi sorunları yoktur” (Zonguldak İli Arazi Varlığı, 1989:5). Kolüvyal toprakların il içindeki yayılımı %1,6 gibi az bir değer göstermektedir. Daha çok Ulus, Arıt, Kumluca, ve Kozcağızda çok küçük

gruplar halinde, küçük akarsu vadilerinde görülürler. Yağışın yeterli olması veya sulanmaları halinde verimleri yüksektir (Harita 3).

Kırmızı-Sarı Podzolik Topraklar:

“Kırmızı-sarı podzolik topraklar iyi gelişmiş ve iyi drene olan asit topraklardır. Doğal bitki örtüsü yaprağını döken veya iğne yapraklı yahut ikisinin karışımı ormanlardır. Ana madde az çok silisli ve kalsiyumca fakirdir. O horizonu ince olup altında organik mineral A₁ horizonu bulunmaktadır. Açık renkli A₂ horizonu kırmızı, sarımsı kırmızı veya sarı renkli ve daha killi B horizonu üzerinde yer almaktadır. Ana maddenin kalın olduğu kırmızı-sarı podzolik topraklarda alt horizonlarda karakteristik olarak kırmızı, sarı, kahverengi ve açık gri, kalın ağ şeklinde çizgi ve benekler bulunur. Sarı rengin hakim olduğu topraklarda, nispeten daha etkili rutubet koşulları olduğundan, demir oksitler kırmızı renkli topraklardakine göre daha az parlaktır. A₂ horizonunda biraz daha kalındır” (Zonguldak İli Arazi Varlığı 1989:6). Daha ziyade Arıt Çayı’nın yukarı kesimindeki dağların kuzey yamaçlarında ve Amasra’nın güneydoğusundaki dağlık arazide bulunmaktadır. Arazi kullanma kabiliyeti bakımından VI. ve VII. Sınıf olup, çoğunluğu orman arazisi olarak kullanılmaktadır.

Gri-Kahverengi Podzolik Topraklar:

“Bu topraklar serin ve yağışlı iklimlerde, çoğunlukla yaprağını döken, kısmen de iğne yapraklı orman örtüsü altında ve değişik ana madde üzerinde oluşurlar. Profilleri ABC şeklindedir. Oluşumlarında hafif seyreden bir podzolizasyon olayı hüküm sürer. Tipik örneklerinde üstte ince ve çürümemiş yaprak katı, bunun altında 5-10 cm kalınlıkta koyu grimsi kahverengi granüller humus katı yer alır. Reaksiyonu hafif asit veya nötrdür. Humus katı 5-10 cm den sonra geçişli olarak grimsi kahverengi mineral A₁ horizonuna dönüşür. Kalınlığı 5–6 cm.dir. Genellikle orta bünyeli ve granüledir. A₂ horizonu da A₁ gibi orta bünyeli, granüller veya pulsu yapıdadır. Renk grimsi kahverengi ile sarımsı kahverengi arasında değişir. B horizonunun üst kısmı sarımsı kahverengiden açık kırmızımsı kahverengiye kadar değişmektedir. A horizonundan yıkanan killerin birikmesi nedeniyle bünye genellikle killi, yapı çoğunlukla blok ve reaksiyon orta asittir. Bu topraklarda verimlilik, ana maddenin cins ve özelliklerine göre önemli ölçüde değişmektedir” (Zonguldak İli Arazi Varlığı 1989:6). Gri-kahverengi podzolik topraklar daha çok Ulus İlçesi civarında yayılım göstermektedir. Büyük bir

çoğunluğu %20'den fazla eğimlerde yer almakta olup, derinlikleri genellikle sığ veya çok sığdır. Daha çok VI. ve VII. sınıflarda yer alan bu topraklarında büyük bir kısmı orman örtüsü altındadır

Kahverengi Orman Toprakları:

“Kahverengi orman toprakları kireççe zengin ana madde üzerinde oluşur. Profilleri A (B) C şeklinde olup, horizonlar birbirine tedricen geçiş yapar. A horizonu çok gelişmiş olduğundan iyice belirgindir. Koyu kahverenginde ve dağılgandır. Gözenekli veya granüller bir yapıya sahiptir. Reaksiyonu genellikle kalevi bazen de nötrdür. Bu horizonun rengi açık kahverengi ile kırmızı arasında değişir. Reaksiyonu A horizonundaki gibidir. Yapı granüller veya yuvarlak köşeli bloktur. Çok az miktarda kil birikmesi olabilir. Bu topraklar genellikle geniş yapraklı orman örtüsü altında oluşur. Bunlarda etkili olan toprak oluşum işlemleri kalsifikasyon ve biraz da podzollaşmadır. Drenajları iyidir. Çoğunlukla orman veya otlak olarak kullanılırlar. Tarıma alınmış olanların verimleri iyidir. Bu topraklar Bartın'daki en büyük toprak grubunu oluşturur. Eğimleri genellikle dik ve çok diktir, buna bağlı olarak derinlikleri sığ ve çok sığdır. Yarıdan çoğu ormanlarla kaplıdır. Bir kısmında da işlemeli tarım yapılır” (Zonguldak İli Arazi Varlığı 1989:6). Daha çok Kozcağz-Bartın-Amasra hattının batısında ve Kumluca beldesinin güneyindeki dağlık alanlarda, eğimin fazla, derinliğin sığ olduğu yerlerde yayılım göstermektedir. Geniş bir alana yayılan bu kahverengi orman topraklarının yarısı ormanlarla kaplı olmasından dolayı işlemeli tarım yapılan alan azalmaktadır.

Kireçsiz Kahverengi Orman Toprakları:

“A (B) C profili topraklardır. A horizonu iyi oluşmuştur ve gözenekli bir yapısı vardır. (B) horizonu zayıf oluşmuştur. (B) horizonunda kil birikimi yok veya çok azdır. Horizon sınırları geçişli ve tedricidir. Kireçsiz kahverengi orman toprakları, püskürük ve metamorfik kayalar üzerinde ve genellikle yaprağını döken orman örtüsü altında oluşmaktadır. Oluşumlarında zayıf podzollaşma ve biraz kalsifikasyon rol oynar. Asit ana madde üzerinde olduğu kadar, kireçtaşı üzerinde de oluşabilirler. Kil birikimi yoktur veya çok azdır. Doğal drenajları iyidir. Eğimleri genellikle dik ve çok dik, derinlikleri sığ ve çok sığdır” (Zonguldak İli Arazi Varlığı 1989:7).

Yaklaşık %20–25’i işlemeli tarıma uygun, II. III. ve IV. Sınıf arazilerden oluşmakta ve yaklaşık olarak %55-60’lık kısmı ormanlarla kaplı bulunmaktadır. Kireçli yada kireçsiz orman toprakları, genel olarak tarıma elverişli değildir. Ormanlık yerlerde yağış fazlalığı sonucu, kireçsiz orman topraklarında kireçle birlikte bitki besin maddeleri de büyük ölçüde yıkanarak topraktan uzaklaştırılmıştır. Onun için bu topraklar bitki besin maddesi yönünden fakirdir. Bu topraklar, Bartın kozcağz hattının doğu kesindeki yüksek kesimlerde yer almaktadır.

Sahil Kumulları:

“Kıyılarda dalgalar ve rüzgârlar tarafından biriktirilen kumların oluşturduğu sahil kumulları toprak oluşumu bakımından herhangi bir gelişme göstermemeleri nedeniyle bir arazi tipi olarak nitelendirilmektedir. Topografyaları ondüleli veya hafif tepeliktir. Üzerlerinde sabit bir bitki örtüsü yoktur” (Zonguldak İli Arazi Varlığı 1989:7). Bu topraklar kıyılardaki birçok sahilde yer almaktadır.

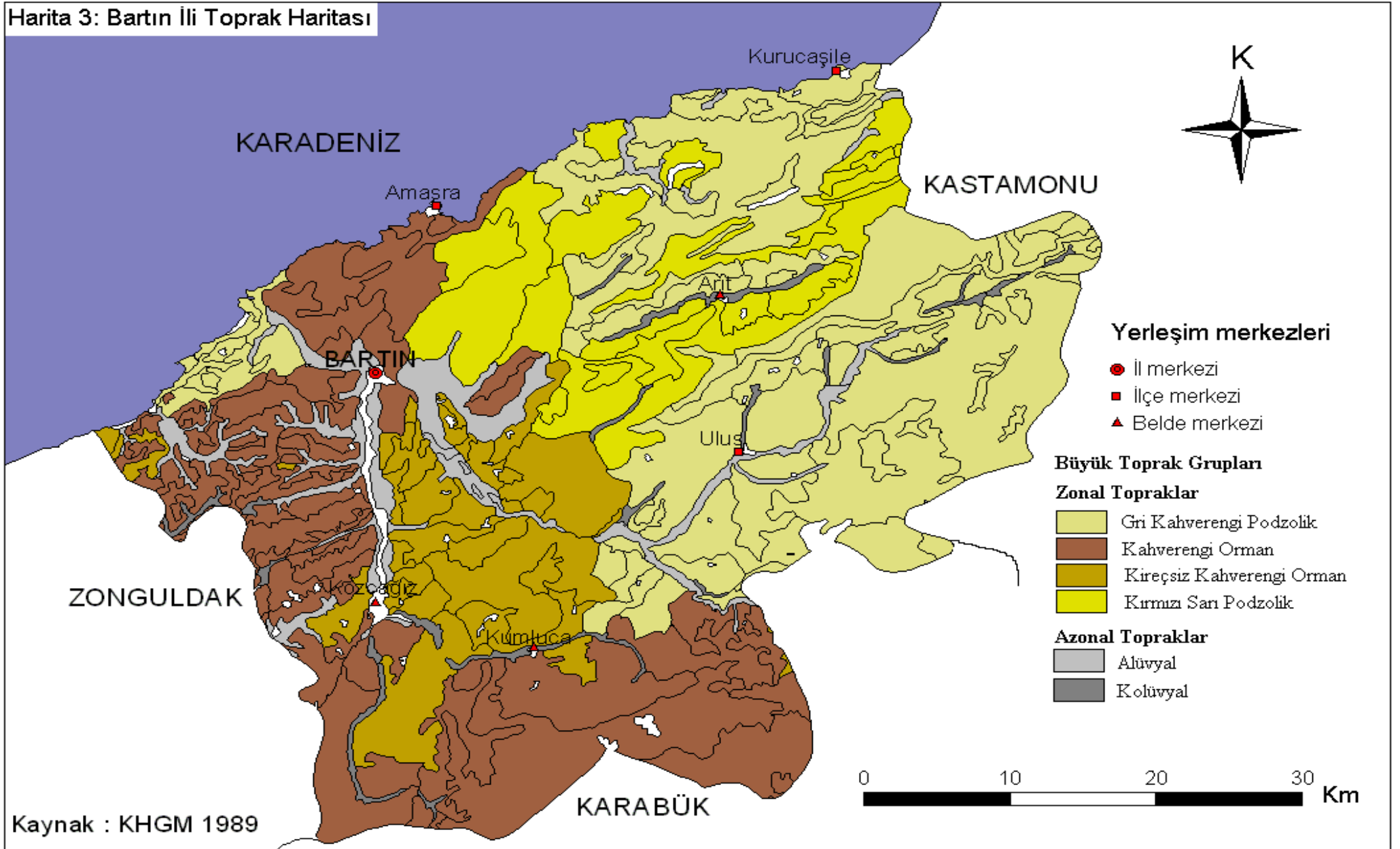
Çıplak Kaya ve Molozlar:

“Üzerinde toprak örtüsü bulunmayan parçalanmamış veya kısmen parçalanmış sert kaya ve taşlarla kaplı sahalardır. Genellikle bitki örtüsünden yoksundurlar. Bazen arasında toprak bulunan kaya çatlaklarında veya topraklı küçük cephelerde yetişen çok seyrek orman ağaçları, çalı ve otlar bulunabilir” (Zonguldak İli Arazi Varlığı 1989:7).

İrmak Taşkın Yatakları:

“Akarsuların normal yatakları dışında, feyezan halinde iken yayıldıkları alanları temsil etmektedirler. Genellikle kumlu, çakıllı ve molozlu malzeme ile kaplıdır. Taşkın suyu ile sık yıkanmaya maruz kalmaları sonucu, toprak materyali ihtiva etmediklerinden arazi tipi olarak nitelendirilirler. Tarıma elverişli olmadıkları gibi üzerlerinde doğal bir bitki örtüsü de yoktur” (Zonguldak İli Arazi Varlığı 1989:7).

Harita 3: Bartın İli Toprak Haritası

1.1.3.2. Bartın İli Toprakları Sınırlayıcı Etmenler:

Bartın ilinde toprağı sınırlayıcı başlıca etmenler, erozyon, toprak sığılığı ve toprak yetersizliği, ıslaklık ve bunların bileşiminden oluşan faktörlerdir. Araştırma alanımızda tarımı sınırlayıcı etmenlere sahip alanlar 221.608,9 ha (%93,1) olarak belirlenmiştir. Bu değerler gösteriyor ki, mevcut tarım amacıyla kullanılan toprakların çok büyük bir bölümü erozyon, toprak sığılığı ve ıslaklık nedeniyle verimi düşük topraklardan teşekkül etmektedir. Yine bu durum bölgede yetiştirilecek tarım ürünlerinin türünü ve kalitesini etkileyen önemli bir faktördür (Tablo 14).

Ayrıca yetersiz drenaj, kayalık ve taşlık alanlar gibi toprak problemli alanlar 97030,9 ha yer tutmaktadır. Bu ise Bartın tarım arazilerinin %40,9'unu kaplamaktadır. Ancak kullanıma gerek duyulduğunda bu araziler tarıma kazandırılabilir niteliktedir.

Tablo 14: Bartın İli Toprak Kullanımını Sınırlayıcı Etmenler ve Problemler

Sınırlayıcı Etmenler	Kapladığı alan		Problemler	Kapladığı alan	
	Ha	%		Ha	%
Erozyon	31772,0	13,4	Kayalı	61385,7	25,9
Erozyon ve Toprak Sığılığı, Yetersizliği	184577,2	77,7	Taşlı	34912,1	14,7
Toprak Sığılığı, Yetersizliği	142,2	0,1	Yetersiz drenajlı	732,8	0,3
Toprak Sığılığı, Yetersizliği ve Erozyon	3915,8	1,6	TOPLAM	97030,6	40,9
Islaklık			732,8	0,3	
Toplam			221140	93,1	

Kaynak:KHGM Ulusal Toprak ve Su Kaynakları Bilgi Merkezi Sayısal Toprak Veri Tabanı

1.1.3.3. Eğim

Bartın sayısal toprak haritası verilerine göre haritalama birimleri eğim dağılımları Tablo 16'da verilmiştir. Bartın ilinde işlemeli tarıma uygun olabilecek %12,0'den az eğime sahip alanlar %11,6'lık bir oranı kapsamaktadır. Bu oran, Türkiye'de diğer iller ile karşılaştırıldığında, düşük bir orandır. Buna karşılık eğimi %20'nin üzerindeki alanların oranı %61,8 gibi yüksek değerlere ulaşmaktadır. Bartın ilinde tarıma uygun olabilecek eğime sahip alanlar oranı az olmasının nedeni ilin doğu ve güneydoğusunda yükseltinin 1000 metreyi geçmesidir. Bu nedenle tarıma uygun derecede eğimli alanlar oranı buralarda yok denecek kadar azdır. Buna karşılık yükseltisi 200 metreyi

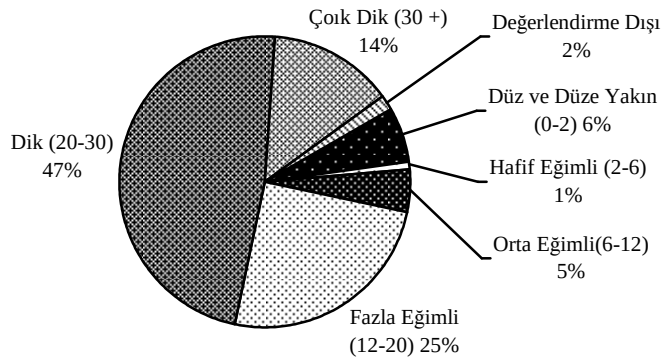
geçmeyen Bartın Çayı vadi ovasının geniş ve uygun tarım alanlarını oluşturduğunu görmekteyiz (Tablo 15).

Tablo 15: Bartın İli Topraklarının Eğim Değerleri

Eğim %	Kıpladığı alan	
	ha	%
Düz ve düze yakın (0 - 2)	14539,2	6,1
Hafif eğimli (2 - 6)	1914,7	0,8
Orta eğimli (6 - 12)	11102,8	4,7
Fazla eğimli (12 - 20)	59203,7	24,9
Dik (20 - 30)	113722,4	47,9
Çok dik (30 +)	33014,3	13,9
Değerlendirme Dışı Alanlar	3952,7	1,7
TOPLAM	237449,8	100,0

Kaynak:KHGM Ulusal Toprak ve Su Kaynakları Bilgi Merkezi Sayısal Toprak Veri Tabanı

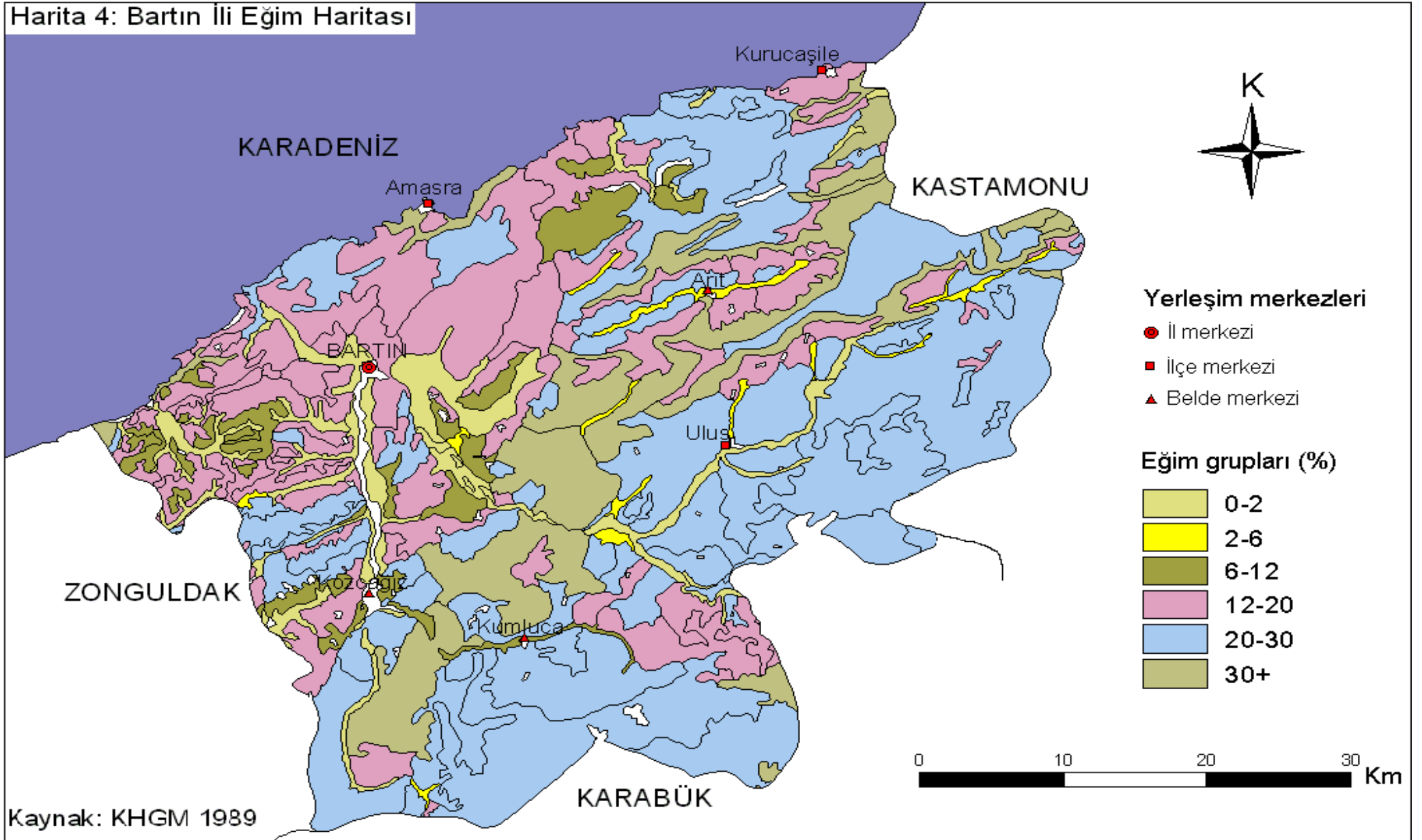
Şekil 6: Bartın İli Topraklarının Eğim Değerlerinin Dağılımı

1.1.3.4. Toprak Derinliği

“Bartın ili toprak derinliğine baktığımızda, kültür bitkilerinin rahatça yetişebileceği köklerinin derinlere inebileceği 90 cm den daha derin topraklar sadece %6,8 ve orta derin olarak sınıflandırılan alanlar ise %18,4 oranına sahiptir”. (ZBK ÇEDR, 2006: 290). Bu topraklarda daha çok birikmenin olabileceği düz ve düz arazilerde görmek mümkündür. Toprak derinliği 20-50 cm olan arazi ise %54,5 gibi yüksek bir değer taşımaktadır. Bu ise arazinin eğiminin fazla olmasını ve aşırı erozyona maruz kaldığını göstermektedir. Zaten il topraklarının %61,4’ü orta dereceli erozyon alanlarından oluşmaktadır.

Harita 4: Bartın İli Eğitim Haritası

1.1.3.5. Arazi Verimlilik Sınıfları:

“Günümüzde arazi kullanım planlamaları, yersel, bölgesel ve ülke düzeyinde doğal kaynakların etkin kullanımı için temel gereksinim duyulan çalışmaların başında gelmektedir. Arazi kullanım planlamalarında ve değerlendirme çalışmalarında, gerek CBS gerekse UA teknikleri yüksek çalışma doğruluk oranı, düşük maliyet, kısa sürede sonuca ulaşma, sayısal veri tabanı hazırlama olanağı gibi nedenlerle, bilgisayar teknolojilerindeki hızlı gelişmelere paralel olarak son yıllarda en çok kullanılan yöntemlerin başında gelmektedir. Son yıllarda dünyada ve ülkemizdeki doğal ve kültürel çevredeki olumsuz değişimler, ekolojik sistemlerin yanında, toprak ve ona bağlı olarak bitki örtüsü, yeraltı ve yüzey sularının yapısında ve sonuç olarak toplum yaşamında onarılması güç ve hatta olumsuz sonuçlara neden olmuştur. Bu nedenle arazilerin doğal nitelik ve yeteneklerine göre kullanılması hakkında uygulanan Arazi Kullanım Planlamalarının yapılması zorunlu hale gelmiştir” (ZBK ÇEDR 2006:299).

“Toprak özellikleri, toprağın bitkisel üretim yeteneğini oluşturan ve sınırlayan etkenlerdir. İlk kez Amerika Birleşik Devletlerinde, Tarım Bakanlığına bağlı olan Toprak Koruma Servisi tarafından, arazilerin tarıma elverişlilik derecelerine göre sınıflandırma çalışmaları başlatılmış ve arazileri kapasitelerine göre sınıflandıran toprak haritaları yapılmıştır. Toprağın fiziksel özellikleri, bitkilerin büyüme güçleri ve iklim birer etken olarak dikkate alınarak, araziler tarıma elverişlilik derecelerine ve verimi sınırlayan etkenlerin durumuna göre 8 sınıfa ayrılmıştır Ülkemizde kullanılan en önemli arazi sınıflama sistemi, ABD Tarım Bakanlığının geliştirmiş olduğu, Arazi Kullanım Yetenek Sınıflaması (AKYS) sistemidir. AKYS sisteminden; kültür bitkilerinin yetiştiriciliğinde, arazi bozulmasına neden olmadan tarımsal amaçlı arazi kullanımının sağlanmasında ve ormancılıkta yararlanılmaktadır” (ZBK ÇEDR 2006:293).

Bartın arazi sınıflandırmasında 5. sınıf olan bataklık araziler ve 8.sınıf araziler dışında diğer arazi grupları bulunmaktadır. Bu arazi gruplarının dağılımına konumuz itibariyle kısaca değinilecektir.

1.Sınıf Araziler: “Alüvyal ovaların iyi drenajlı kısımlarında yaygın olup kullanmayı sınırlandıracak problemleri yoktur”(B.Karadeniz Havzası Toprakları, 1972:51). “Topraklar derin, orta bünyeli ve iyi drenajlıdır. En iyi kültür alanlarıdır. Bu arazilerde çevreye ve

iklime uyabilen bütün türler yetiştirilebilir. Topografya düz veya düze yakın (%0-2)'dir. Toplam miktarı 12.178 ha'dır. I. Sınıf arazilerin kapladığı alan il yüzölçümünün %5,44'ünü teşkil etmektedir. Bu arazilerin %99,4'ünde tarım yapılmaktadır (Tablo 16). Bu sınıf topraklar daha çok Bartın Çayı ve döküldüğü kesimler ile Kocanaz Çayı, Koca Çay, Arıt Çayının aşağı çığırlarında ve Göksu ve Eldeş Deresi vadilerinde rastlanır. Bu arazilerin büyük bir kısmında tarım alanları bulunmaktadır (Harita 5).

2.Sınıf Araziler: “Alüvyal ovaların hafif yaşlık, tuzluluk gösteren yada ağır bünyeli kısımlarıyla hafif eğimli etekler ve yüksek arazi toprakları bu sınıfa girer. Derinlik ve aşınım sınırlandırmaları nedeniyle topraklar II. sınıfa girebilir. Bu sınıf çevrede yetişen bitkilerin çoğu için uygundur. Ancak kullanmayı sınırlandıran yaşlılık, tuzluluk, eğim gibi problemlerin giderilmesiyle yüksek ürün alınabilir bu durum ise I.sınıf arazilere göre maliyetin artmasına neden olabilmektedir” (B.Karadeniz Havzası Toprakları, 1972:51).

Bu sınıf topraklar Bartın'daki toplam miktarı 3.743 ha'dır. Kapladığı alan ise İlin %1,67'sidir. Bu arazilerin %83,5'inde tarım yapılabilmektedir. İldeki kapladığı alan çok az olmasından küçük alanlar halinde bazı akarsu vadilerinde yer almaktadır.

3.Sınıf Araziler: Alüvyal ovaların yetersiz drenajlı, hafif tuzlu-alkali yada orta eğimli bölgeleri bu bölüme girer. Bunun yanında taşlılık, aşınım zararı, taşkın gibi özellikler bu sınıf arazinin özelliklerindendir. Bu özelliğinden dolayı bu sınıf arazilerde yetiştirilebilecek ürün çeşidi de sınırlı olmaktadır. (B.Karadeniz Havzası Toprakları, 1972:51) III. sınıf araziler 5.899 ha kapladığı alan ile ilin %2,63'ünü teşkil eder. Bu arazilerin %93,3'inde tarım yapılmaktadır (Tablo 16).

4.Sınıf Araziler: “Alüvyal ovalarda sık taşkına uğrayan, bozuk drenajlı, tuzlu-alkali kısımlarla yüksek arazilerdeki dik eğimli çok sığ topraklı ve aşınımına uğramış arazilerdir.” (B.Karadeniz Havzası Toprakları, 1972:52).

IV. sınıf araziler: Bu sınıf araziler 34.041 ha alanı ile ilin %15,23'ünü kaplamaktadır. “Bu alanların kullanım durumları ise şöyledir; %50,2'si tarım, % 48,2'si orman alalarından oluşmaktadır (Tablo 16). Bu araziler daha çok Ulus ilçesi ile Kumluca ve Arıt beldelerinin doğusu ile Amasra ilçesinin doğu ve güneyinde yer almakla birlikte ilin birçok yerinde küçük gruplar halinde bulunmaktadır.

5.Sınıf Araziler: “Yaşlılık ve sık taşkın zararı nedeniyle ıslahla dahi olsa kültür bitkilerinin yetişmesine elvermeyen, ancak çayır ve orman olarak kullanılabilir düz, düze yakın eğimli arazilerden oluşur. Bartın ilinde beşinci sınıf arazi bulunmamaktadır” (B.Karadeniz Havzası Toprakları, 1972:52).

6.Sınıf Araziler: “Çok dik eğim, sıgılık, şiddetli aşınım zararı, taşlık gibi kısıtlayıcı etkenler dolayısıyla işlemeli tarıma alınmayan, otlak ve orman olarak kullanılmaları da sınırlandırılmış araziler bu sınıfa girer. Alınacak koruyucu tedbirlerle örtünün kuvvetlendirilmesi olanaklı ve ekonomiktir. Bu sınıf arazilerde sıkı tedbirler altında meyvelikler kurulabilir ve bazı sebzeler yetiştirilebilir” (B.Karadeniz Havzası Toprakları, 1972:52).

“VI. Sınıf Araziler toplam 49.137 ha alanı ile ilin %21,9’unu kaplar. Bu sınıfın %38,3’ü tarım, %28,38’i orman, %2’si mera ve %1,3’ü ise diğer alanlardan oluşmaktadır. Bu sınıftaki araziler yer yer küçük gruplar halinde ilde çok yerde görülmekle birlikte, daha çok Amasra ve Ulus ilçe merkezlerinin doğusunda ve Arıt ve Kumluca beldelerinin Güneydoğusundaki dağlık arazilerde yayılım göstermektedir (Harita 5).

7.Sınıf Araziler: “Sarp eğim, aşınım zararı, sıgılık, taşlılık, yaşlık gibi sınırlandırmalar nedeniyle işlemeli tarım yapılamadığı gibi orman ve otlak olarak ta kullanımı kısıtlanmıştır” (B.Karadeniz Havzası Toprakları 1972:52).

“Bu sınıf araziler 117.382 ha alanı ile ilin %52,5’lik kısmı ile en büyük kullanıma ait sınıftır. %80,5’i ormanlardan, %16’sı tarım alanlarından, %3,16’sı meralardan oluşmaktadır. Diğer alanların ise %0,28’i bu sınıf içindedir. Tarım alanları en çok miktarda bu sınıf bünyesinde yer alır. Rekreasyon alanı ve av hayvanlarının barınağı olarak kullanılabilir alanlardır” (Bartın Tarım Mastır Planı 2005:56). Bu sınıf topraklar ilin Kuzeydoğu, Doğu, Güneydoğu ve Güneyinde geniş yer kaplamaktadır.

8.Sınıf Araziler: “Hiçbir şekilde işlemeli tarıma, otlak ve ormana elvermeyen yaş araziler, sarp eğimler, çıplak kayalar ve taşlıklar bu sınıfa dâhildir” (B.Karadeniz Havzası Toprakları, 1972:52)

“Bu sınıf araziler 1.197 ha alanı ile il topraklarının %0,53’ünü oluşturur. VIII. Sınıf içinde tarım, orman ve meralar bulunmamaktadır. İl turizmi bakımından önemli kaynak değerleri barındırmaktadır” (Bartın Mastır planı 2005:56), (Tablo 16).

Toprak sınıfları içinde I. II. III. Ve IV. Sınıf araziler işlemeli tarıma uygun arazilerdir. Bartın’daki 223.577 ha büyüklüğündeki arazi varlığının tarıma elverişli olan 75488 hektardır. Bu araziler toplam arazinin %33,7’sini oluşturmaktadır. Bartın’da Bu arazilerinde tamamına yakını Bartın şehir merkezini çevreleyen yaklaşık 15km çapında bir alanda Akarsu vadi ovalarında görmek mümkündür. O halde Bartın’da ticari anlamda tarım faaliyetleri ancak bu bahsedilen alanda yapılabilmektedir.

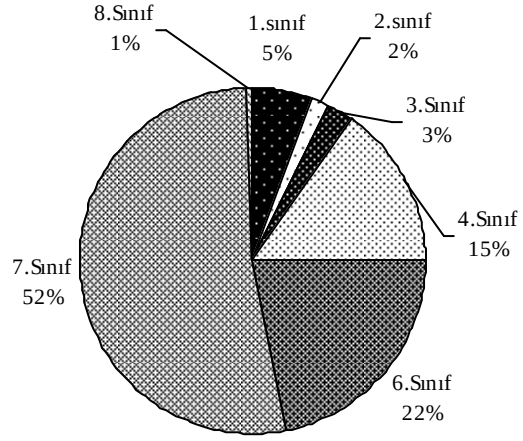
Diğer arazi gruplarından VI. ve VII. Sınıf araziler toplam arazinin %74,47’sini oluşturmaktadır (Şekil 7). Bu araziler daha çok ilin doğu ve güney doğusunda, eğimin fazla olduğu, orman örtüsü altında yer almaktadır. Bu araziler ormanların açılmasıyla tarım arazisine dönüştürülebilmekte, ancak verimi almak hem masraflı hem de bu arazilerin verimin kullanıma göre kısa sürede düşmesinden dolayı bu araziler tarım için pek uygun olmamaktadır.

Tablo 16: Bartın İlinde Arazi Kullanım Kabiliyeti Sınıflarına Göre Arazi Kullanım Durumu

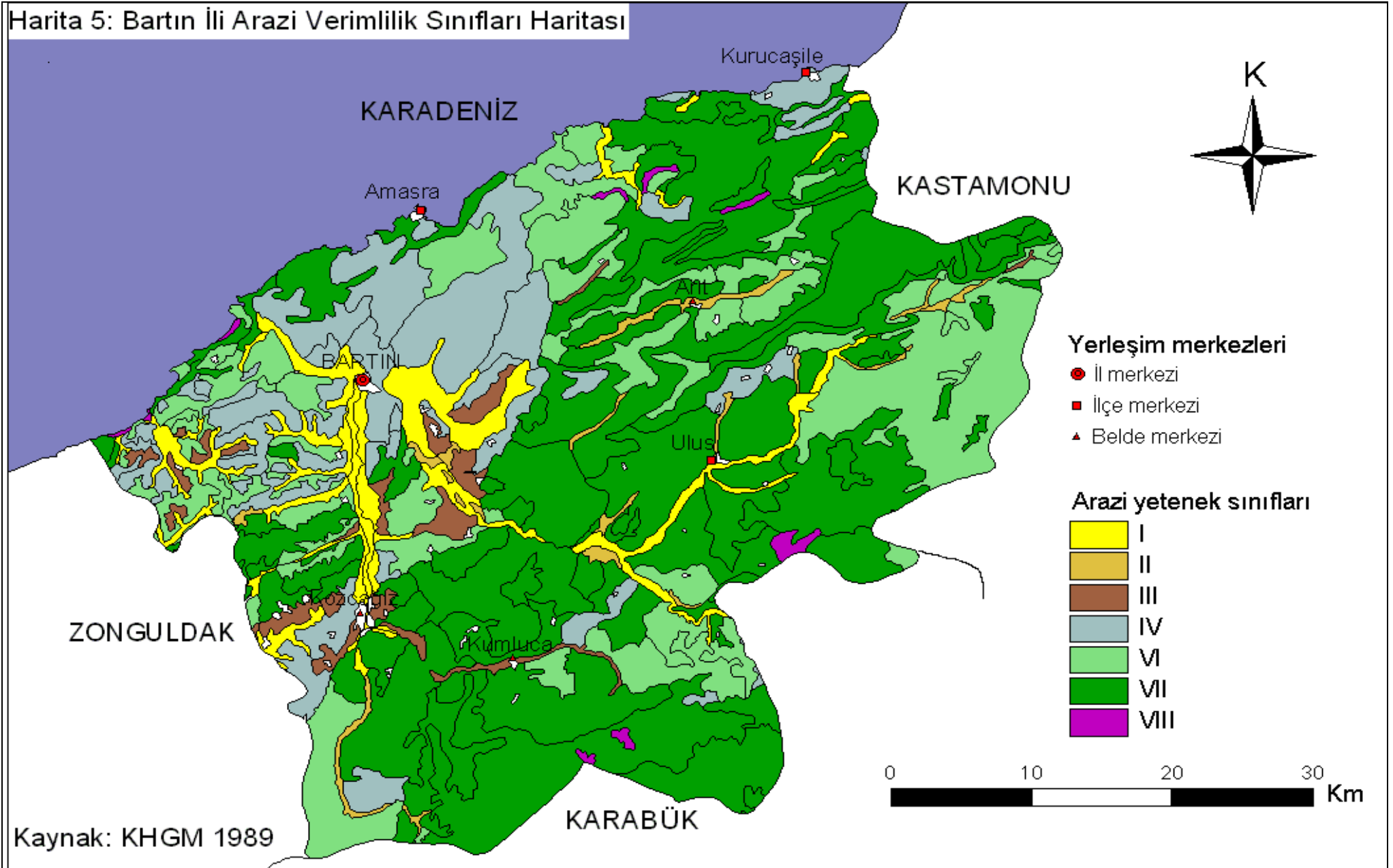
Toprak Sınıfları	Toprak Sınıfına Dâhil Alanlar (ha)					% Oranı
	Tarım Alanı	Mera	Orman	Diğer	Toplam	
I.Sınıf	12117			61	12.178	5.44
II. Sınıf	3126		602	15	3.743	1.67
III. Sınıf	5505		185	209	5.899	2.63
IV. Sınıf	17106	88	16409	438	34.041	15.23
Ara Toplam	37854	88	17196	723	55.861	24.99
V.Sınıf					-	
VI. Sınıf	18816	989	28688	644	49.137	21.98
VII. Sınıf	18818	3721	94512	331	117.382	52.50
VIII. Sınıf				1197	1.197	0.53
Ara Toplam	37634	4710	123200	2172	167716	75.01
Genel Toplam	75488	4798	140396	2895	223.577	100

Kaynak:KHGM Ulusal Toprak ve Su Kaynakları Bilgi Merkezi Sayısal Toprak Veri Tabanı

Şekil 7: Bartın İlinde Arazi Kullanım Kabiliyeti Sınıflarına Göre Arazilerin Dağılımı

Harita 5: Bartın İli Arazi Verimlilik Sınıfları Haritası

1.1.4. Su Kaynakları ve Tarımda Sulama

Su, bütün canlılar için hayat kaynağıdır. Bir bölgedeki su kaynaklarının varlığı o bölgedeki bitki ve hayvan türleri ile insanların tarım faaliyetleri üzerinde son derece etkili bir faktördür.

Bartın ilinin hidrografik unsurları, akarsular ve yeraltı sularıdır. Yılın her mevsiminde yağış almasından dolayı Bartın'daki büyük küçük akarsularda hemen her mevsim su bulunmaktadır.

Araştırma alanımızda var olan su kaynaklarının çoğu orman alanlarının yer aldığı dağlardan beslenmektedir. “Bartın ili su kaynaklarını çoğu yağış kaynaklıdır. Bu kaynaklar yeraltına süzülme yada yüzeysel akış ile ırmaklara katılma şekline olmaktadır. Bartın Çayı havzasının su toplama kapasitesi tablo 17’de yer almaktadır.

Tablo 17: Bartın İli Su Kaynakları Potansiyeli

İl Merkezi Yıllık Ortalama Yağış	1 032mm
İl Geneli Yıllık Ortalama Yağış	986mm
Ortalama Akış Verimi	17,93 l/s/km ²
Yerüstü Suyu (İl Çıkışı Topl,Ort,Akım)	1 248.38hm ³ /yıl
Bartın Çayı	1 248.38hm ³ /yıl
Yer altı suyu (Emniyetli Rezerv)	45hm ³ /yıl

Kaynak: Zonguldak İl Çevre Durum Raporu

1.1.4.1. Akarsular:

Bartın’da başlıca dört akarsu vardır. Bunlar Bartın Irmağı ile Arıt, Gökırmak ve Kozcağz Çayları’dır.

Bartın Çayı: Merkez ilçeden geçerek Karadeniz’e ulaşan Bartın Çayı ilin en önemli akarsuyudur. İki kolu olan Gökırmak ve Kocanaz Çayı, Bartın merkezinde birleşip 12 km yol kat ederek Boğaz Mevkiinde Karadeniz’e ulaşır.

Bartın Çayı ve kolları tarafından derin bir biçimde parçalanan arazi çok engebeli bir görünümündedir. Irmağın genişlediği alanlarda ve dağların oldukça dik yamaçları arasında dar ve derin vadiler yer alır.

Bartın ili her mevsim yağışlı bir bölgede yer almaktadır. Yağışlar ilkbahar ve yazın azalmaktadır. Ancak, ildeki akarsuların akım rejimi yağış rejimi ile uyumlu olmadığını

görmekteyiz. (Tablo 8), (Tablo 18). Yaz yağışlarına göre Bartın Çayı'nın akım oranı daha fazla düşmektedir. Akarsuların akım oranlarının düşmesinde, toprakların geçirgenliği, bitki örtüsünün yoğunluğu, buharlaşma ve sulama gibi birçok faktörler etkili olmaktadır.

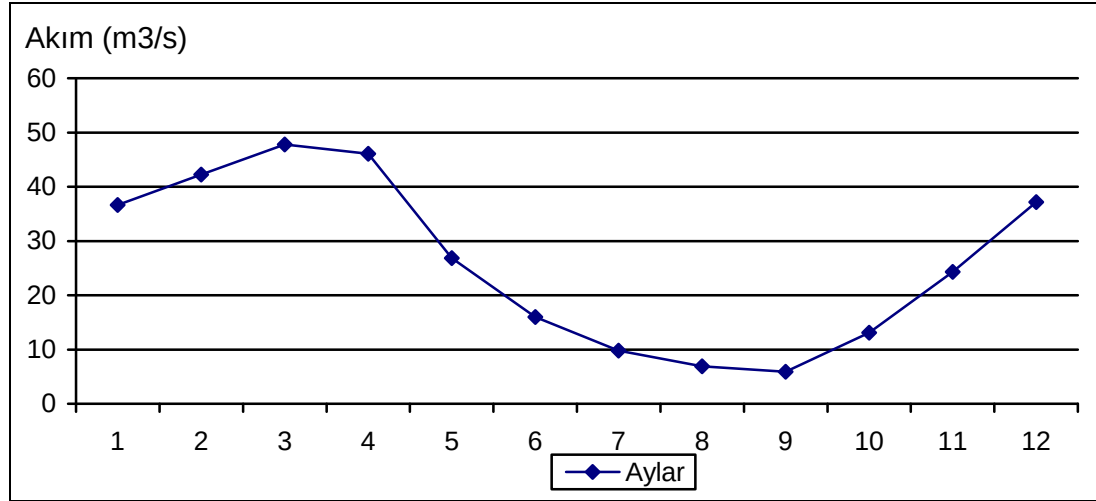
Bartın Çayı'nın yıllık ortalama akım değeri 312,76 m³/s'dir. Akarsuların taşıdığı su miktarı Eylül ayında 5,88 m³/s düşük seviyededir. Akarsuların taşıdığı su miktarı Ekim ayından itibaren yağışlara bağlı olarak artmaya başlamakta ve Mart ayında 47,77 m³/s ile en yüksek değerine ulaşmaktadır (Tablo 18). "Bartın akarsuları Karadeniz yağış rejimi tipine (B1) girer" (İkiel 2005).

Tablo 18 : Bartın Çayı'nın 1969-2003 Yılları Arasında Aylık Ortalama Akımı (m³/s)

Akarsu	Yağış Alanı (Km ²)	Aylar												Toplam
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Bartın Çayı	1342	36,64	42,24	47,77	46,07	26,85	16,00	9,78	6,92	5,88	13,12	24,33	37,16	312,76

Kaynak : D.S.İ. 23 Şube Müdürlüğü

Şekil 8 : Bartın Çayı'nın 1969-2003 Yılları Arasında Aylık Ortalama Akımı Grafiği (m³/s)

"İnsanlar akarsulardan ulaşım, sulama, içme ve kullanma suyu olarak, su ürünleri ve enerji elde etme gibi amaçlarla yararlanırlar. Ülkemiz akarsularından en az yaralanılan alan ulaşım'dır. Çünkü akarsuların sularının az, yataklarının dar ve sığ olması gibi sebeplerle ulaşım sadece birkaç akarsuyun belirli kesimlerinde yapılmaktadır. Ülkemizde ulaşım'da yaralanılan akarsulardan birisi de Bartın Çayı'dır" (Şahin 1998:17). Ancak son yıllarda akarsu debisinin azalması ve akarsu yatağının taşınan

malzemelerle dolmasıyla derinliğinin azalması sonucunda günümüzde Bartın Irmağı'ndan gemilerle yük ve yolcu taşımacılığı yapılamamaktadır.

Arit Çayı: Bartın şehrinin doğusunda yer alan akarsu Bartın'ın verimli tarım arazilerinden geçmekle birlikte sulamada son derece sınırlı yararlanılmaktadır.

Kozcağz Çayı: Güneybatı-kuzeydoğu yönünde akmakta olan akarsu Bartın Irmağı'nın en önemli kollarından birini oluşturmaktadır.

Gökırmak Çayı: Güneyden kuzeye doğru akan çay Kastamonu'dan gelip Ulus'tan geçen Göksu ve Eldeş Çayları (Ulus Çayı) ile bunlara katılan derelerden oluşur önce Arıt çayına sonrada şehir merkezinde Bartın Çayı'na karışmaktadır.

Araştırma alanımızdaki mevcut akarsuların debileri aylara göre farklılık göstermektedir. Bartın'daki bütün akarsuların toplandığı Bartın Irmağı yıllık ortalama $23,83 \text{ m}^3/\text{sn}$ akış göstermektedir.

Bartın Çayı üzerinde 22 Mayıs 1998 tarihinde ve 04 Haziran 2000 tarihinde seller meydana gelmiştir. 1998 Yılındaki büyük selde şehir merkezindeki konutlar ve akarsu yatağındaki tarım arazileri büyük zara görmüştür. İlde yaşanan sel felaketinin birçok sebepleri vardır. Bunlar; bahar mevsimlerinde sağanak yağışların sık görülmesi, toprağın su tutma kapasitelerinin az olması, orman alanlarının amaç dışında kullanılması, akarsu yataklarının ıslah edilmemesi, yerleşim yerlerinin yanlış yerlerde kurulması, nemliliğin çok ve sürekli olması ile derelerde her zaman su bulunmasıdır.

1.1.4.2.Yeraltı Suları ve Kaynaklar

“Bartın ilinde emniyetli çekilebilecek yeraltı suyu potansiyeli; $6,0 \text{ hm}^3/\text{yıl}$ 'dır. Bartın'da bedelli işler kapsamında açılmış olan sondaj kuyularında; ortalama kuyu derinliği, 50m. ortalama debi, 10 lt/saniyedir.

Bartın il sınırları içinde yer alan formasyonların yeraltı suyu ile ilişkisi Bartın-Çaycuma Havzası Hidrojeoloji Etüt Raporu'nda incelenmiş; içme, kullanma ve sulama suları ihtiyacı ile bir mukayese yapıldığında, yıllık su ihtiyacına yer altı suyunun cevap veremeyeceği neticesine varılmıştır” (ZBK ÇEDR, 20006:256).

Bartın ilinde sulamaya elverişli I. II. III. sınıf tarım arazileri toplam 21.820 ha'dır. Bu arazilerden 1.728 hektarında çeşitli tarihlerde Köy Hizmetleri tarafından 8 adet sulama tesisi uygulanmıştır. Yalnız bu sulama tesislerinin çeşitli nedenlerle yıpranması sonucunda kullanılamamakta olup, onarıma ihtiyaç göstermektedir” (Bartın Tarım Master Planı 2005). Bunun yanında 2005 yılında halk sulamaları ile de 6890 ha arazi sulanmakta olup, toplam 8618 ha arazide sulama yapılmaktadır. Geriye kalan 13202 ha alan sulamalı tarım yapılmasına müsaittir.(Tablo 19) DSİ tarafından projelendirilen Kirazlı köprü Barajı ile Arıt ve Kozcağz sel kapanları tamamlandığında toplam 8618 ha alan daha sulanabilir hale gelecektir.

Tablo 19: Sulu Tarım Alanlarının Dağılımı

Sulu tarım alanı	Ekili Alan (Hektar)			
	2002	2003	2004	2005
Dağınık ve kapama meyve alanı	4.549	4.549	4.640	4.000
Sebze alanı	1.284	1510,39	1504,8	1.546
Bağ alanı	2	2	2	2
Yem bitkileri üretim alanı	1.200	1.800	2.100	2.920
Baklagiller üretim alanı	150	150	150	150
TOPLAM	7185	8.011,39	8.396,8	8.618

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü 2002, 2003, 2004, 2005 Brifing Raporları

Sulu tarım yapılan araziler içinde dağınık ve kapama meyve alanları yıllara göre sürekli azalma gösterirken, buna karşın yem bitkilerinde ve sebze alanlarında artışlar görülmektedir. Bu duruma göre sulu tarım alanlarındaki meyve alanlarının yerini yem bitkileri ve sebze alanlarına dönüştüğü söylenebilir.

1.2. Sosyal ve Ekonomik Faktörler

1.2.1. Arazi Mülkiyeti ve Parsel Büyüklükleri

Arazi Mülkiyeti

“Bartın ili coğrafi yapısının özellikleri nedeniyle küçük, parçalı, dağınık ve sınırlı olan tarım alanları veraset ve intikal yasaları sonucunda yıldan yıla küçülme eğilimine girmiştir. Kırsal hane başına düşen ortalama tarım arazisi miktarı 25 dekar olup, ortalama arazi büyüklüğü 10 dekardır. Ayrıca Bartın köylerinin %95’i orman içi ve orman bitişiği olan köylerdir. Tarım alanları da büyük oranlarda bu ormanlık alanların sınırında veya içinde bulunmaktadır. Bu alanlarda yapılan kadastro çalışmaları %45 yetersizdir. Bu yetersizlik mülkiyet sorunlarını da beraberinde getirmiştir” (Bartın Tarım Mastır Planı 2005:89-94).

İlde tarım işletmeleri genellikle bitkisel ve hayvansal üretimi birlikte yapmakta olup, zirai alt sektörlerde iktisadi uzmanlaşma eğilimi görülmektedir. Bu bakımdan tarım işletmelerinin büyük çoğunluğu geçimlik aile işletmeleri şeklindedir. Son yıllarda örtü altı yetiştiriciliğinin gelişmesi ile birlikte bu işletmelerde ticari üretim anlayışının gelişmeye başladığı görülmektedir.

Bartın tarım arazisinin %98,99’u köyde oturan köy halkına ait iken %1,01’i köy dışında oturan ailelere aittir. Bartın’da köy dışında oturan çiftçi ailelerinin Merkez dâhil bütün ilçelerde bulunabildiği görülmektedir. Ayrıca, Bartın il genelinde bulunan 25.924 haneden 25.387 hanenin küçükü büyüklü tarım arazisi bulunmakta iken 537 hanenin tarım yapacak arazisi yoktur (Tablo 20). Buna göre Bartın köylerinde oturan insanların tamamına yakını bir şekilde tarım faaliyetlerinde bulunmaktadır.

Tablo 20: Tarım Arazilerinin Mülkiyet Durumu

İlçe	Köy Sayısı	Yerleşik Nüfus	Yerleşik olmayan Nüfus	Yerleşik Hane Sayısı	Hane Sayısı	Bitkisel üretim ve hayvancılık hane sayısı	Yalnız bitkisel Üretim hane sayısı	Yalnız hayvancılık hane sayısı	Yalnız su ürünleri Üreticiliği ve avcılık hane sayısı	Tarım ve hayvancılık faaliyetlerinde Bulunmayan hane Sayısı
Merkez	139	99624	1015	18355	15993	12854	2630	501	8	2362
Amasra	30	12124	30	2376	2363	1445	917	1	-	13
Kurucaşile	28	7417	144	1800	1669	1209	457	2	1	131
Ulus	73	30684	1059	6478	5899	4661	1214	21	3	579
Toplam	270	149849	2248	29009	25924	20169	5218	525	12	3085

Kaynak: TÜİK 1997 Köy Envanteri

Parsel Büyüklükleri

Türkiye İstatistik Kurumunun 2001 yılında uyguladığı VII. Genel Tarım Sayımına göre Türkiye’de ortalama işletme büyüklükleri 57.64 da olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde tarım işletmelerinin büyüklüklerine göre kapladıkları alanların oranlarına bakıldığında, 50-100 ve 100-200 ile 200-499 da büyüklüğünde üç grup işletmelerin toplam oranı %60,75’ini oluşturmaktadır. Bartın’da ise 0-20 da arasındaki işletme sayısı toplam işletmelerin %29,2’sini oluşturmaktadır. 20-100 da arası ise %68,7’lik kısmını oluşturmaktadır (Tablo21). Ayrıca Bartın’da 500 da.dan büyük işletme bulunmamaktadır. Bu ise Türkiye değerlerinin çok altındadır.

“Türkiye genelinde olduğu gibi Bartın İlinde de tarımsal işletmeler küçük ve parçalıdır ve işletme başına ortalama 28 dekar arazi düşmektedir.

İlde tarım işletmeleri genellikle bitkisel ve hayvansal üretimi birlikte yapmakta olup, zirai alt sektörlerde iktisadi uzmanlaşma eğilimi görülmemektedir. Bu bakımdan tarım işletmelerinin büyük çoğunluğu geçimlik aile işletmeleri şeklindedir. Son yıllarda örtü altı yetiştiriciliğin gelişmesi ile birlikte bu işletmelerde ticari üretim anlayışının gelişmeye başladığı görülmektedir” (Bartın Tarım Mastır Planı, 2006:36).

Tablo 21: Bartın’da Tarım Arazilerinin Ailelere Göre Dağılımı (Köyde Oturan Çiftçi Ailelerine Göre)

İlçe	Köy Sayısı	Nitelik	Arazi Büyüklük Grubu (Dekar)															
			0–5	%	6–10	%	11–20	%	21–50	%	51–100	%	101–200	%	201–500	%	Toplam	%
Merkez	139	Hane Sayısı	4183	27,0	3605	23,9	3831	24,8	3265	21,1	559	3,5	32	0,2	9	0.05	15484	100
		Arazi parça Sayısı	7797	7,.75	15293	15,2	28937	28,8	38603	38,4	8860	8,8	721	0,7	268	0.2	100479	100
		<i>Arazi Dekar</i>	<i>12659</i>	<i>4,33</i>	<i>31098</i>	<i>10,6</i>	<i>74309</i>	<i>25,4</i>	<i>131053</i>	<i>44,8</i>	<i>36267</i>	<i>12,4</i>	<i>4005</i>	<i>1,3</i>	<i>2670</i>	<i>0.9</i>	<i>292061</i>	<i>100</i>
Amasra	30	Hane Sayısı	559	23,6	602	23,4	742	31,4	408	17,2	49	2,07	2	0,08	-	-	2362	100
		Arazi parça Sayısı	1628	11,1	3036	20,7	5510	37,6	3867	26,4	572	3,9	10	0,06	-	-	14623	100
		<i>Arazi Dekar</i>	<i>1839</i>	<i>5,5</i>	<i>4920</i>	<i>14,7</i>	<i>11283</i>	<i>33,8</i>	<i>12031</i>	<i>36,1</i>	<i>2954</i>	<i>8,8</i>	<i>289</i>	<i>0,8</i>	-	-	<i>33316</i>	<i>100</i>
Kurucaşile	28	Hane Sayısı	359	21,5	416	24,9	533	31,2	311	18,6	43	2,5	4	0,24	-	-	1666	100
		Arazi parça Sayısı	1202	11,9	2161	21,5	3590	35,7	2624	26,1	427	4,02	31	0,30	-	-	10035	100
		<i>Arazi Dekar</i>	<i>1144</i>	<i>5,3</i>	<i>3599</i>	<i>13,2</i>	<i>8668</i>	<i>31,7</i>	<i>10457</i>	<i>38,2</i>	<i>2975</i>	<i>10,8</i>	<i>475</i>	<i>1,7</i>	-	-	<i>27318</i>	<i>100</i>
Ulus	73	Hane Sayısı	111	1,9	140	2,4	717	12,2	3922	66,7	895	15,2	88	1,5	2	0,03	5875	100
		Arazi parça Sayısı	157	0,4	456	1,2	3801	9,8	25543	66,0	7498	19,3	1183	3,05	53	0,13	38691	100
		<i>Arazi Dekar</i>	<i>291</i>	<i>0,13</i>	<i>1385</i>	<i>0,6</i>	<i>14340</i>	<i>6,7</i>	<i>127749</i>	<i>60,0</i>	<i>55915</i>	<i>26,3</i>	<i>12541</i>	<i>5,8</i>	<i>470</i>	<i>0,20</i>	<i>212691</i>	<i>100</i>
Toplam	270	Hane Sayısı	5212	20,53	4763	18,7	5823	22,9	7906	31,1	1546	6,1	126	0,50	11	0,04	25387	100
		Arazi parça Sayısı	10784	6,5	20946	12,7	41838	25,5	70637	43,1	17357	10,6	1945	1,18	321	0,19	163828	100
		<i>Arazi Dekar</i>	<i>15933</i>	<i>2,8</i>	<i>41002</i>	<i>7,2</i>	<i>108600</i>	<i>19,2</i>	<i>281290</i>	<i>49,5</i>	<i>98111</i>	<i>17,3</i>	<i>17310</i>	<i>3,0</i>	<i>3140</i>	<i>0,55</i>	<i>565386</i>	<i>100</i>

Kaynak : TÜİK. 1997 Köy Envanteri

1.2.2. Tarımda Alet ve Makine Kullanımı

Tarımda kullanılan karasaban, çapa, vb. gibi insan ve hayvan gücüne dayanan tarım aletlerinin yerini traktör, biçerdöver, mibzer gibi insan ve hayvan gücünü en aza indiren teknolojik aletlerin ve makinelerin alması olayı tarımda makineleşme olarak adlandırılır. İlkel yöntem olarak kabul ettiğimiz karasaban ve çapa yöntemiyle yapılan tarım faaliyetleri ile ilaçlama sulama ve gübreleme yöntemleri ile tarımda verim oldukça düşük olmaktaydı. Ancak son yıllarda tarımda makineleşme, kaliteli tohum ve gübre kullanma, sulama şekilleri, çiftçinin bilgilendirilmesi gibi faktörlerin etkisiyle tarımda birim alanda alınan verim oldukça artmıştır. Bu gelişmeden Bartın olumlu yönde etkilenmiş, elde edilen ürünlerin birim alanda alınan veriminde artışlar gözlenmiştir.

Araştırma alanında karasaban kullanımı en fazla Ulus ilçesinde görülmektedir. Bu durumun en önemli sebebi ise arazinin büyük bir kısmının çok engebeli ve ekonomik gelirinin diğer ilçelere göre daha düşük olmasıdır. Bartın ilçelerinde karasaban kullanımı sürekli bir azalma göstermektedir. Bartın il genelinde kullanılan karasaban sayısı 1997’de 1393 iken ve 2003 yılında 460’a kadar düşmüştür. Ancak aynı yıllarda traktör sayısında bir artış olmamakla birlikte kulaklı traktör pulluğunda belirgin artışlar karasabanın alternatifi olarak gösterilebilir. Bartın genelinde traktör sayılarında yıllara göre fazla bir artış olmamış yaklaşık aynı miktarda kalmıştır. Aşağıdaki tabloda dikkat çeken önemli bir konuda mısır silaj makinelerinin miktarıdır. 1997 yılında 3 adet olan mısır silaj makinesi sayı 2000 yılında 70 iken, 2004 yılında ise bu sayı 236’ya yükselmiştir (Tablo 22). Bu artış bölge tarımının yem bitkilerine, hayvancılığa yönelmesinden kaynaklanmaktadır. Araştırma alanımızda sulama amacıyla tarımda kullanılan motorlu pompalarda ve su tankerlerinde yıllara göre belirgin miktarda artışlar görülmektedir. Bu durum sulu tarıma ve bahçe tarımının da gelişmekte ve yaygınlaşmakta olduğunu göstermektedir.

Tablo 22: Bartın’da Kullanılan Tarım Alet ve Makineleri (Adet)

Tarım Alet Ve Makineleri	1997 Yılında İlçelere Göre Dağılımı					2000 Toplam	2004 Toplam
	Merkez	Amasra	Kurucaşile	Ulus	Toplam		
Karasaban	532	8	132	721	1393	834	460
Hayvan Pulluğu	5020	296	271	4981	10568	8435	7743
Kulaklı Traktör Pulluğu	2554	44	4	157	2759	2726	2752
Döner Kulaklı Traktör Pulluğu	1	-	2	-	3	23	-
Ark Pulluğu	58	-	-	-	58	19	38
Diskli Pulluk	1	8	-	7	16	33	68
Kültivatör	4	-	-	-	4	10	15
Merdane	2	-	4	-	6	2	2
Diskli Tırmık	58	35	-	102	195	6073	6735
Dişli Tırmık	2359	81	7	1524	3971	1882	1882
Ot Tırmağı	20	-	-	156	176	405	240
Çapa Makinesi	52	-	-	-	52	73	75
Hububat Ekim Makinesi	2	-	-	-	2	2	-
Orak Makinesi	65	1	-	-	66	35	40
Balya Makinesi	8	-	-	-	8	6	5
Harman Makinesi	24	22	4	93	143	-	-
Döven	42	89	-	1053	1184	3325	3831
Sap Döver (Batöz)	1151	4	-	50	1205	1255	1252
Traktörle Çekilen Çayır Makinesi	10	-	-	-	10	9	9
Silaj Makinesi	3	-	-	-	3	6	2
Mısır Silaj Makinesi	3	-	-	-	3	70	236
Fındık Harman Makinesi	211	6	12	3	232	281	267
Mısır Deneleme Makinesi	278	2	-	-	280	234	260
Mısır Hasat Makinesi	1	-	-	-	1	4	16
Selektör (Sabit Ve Seyyar)	11	-	-	-	11	16	15
Yem Kırma Makinesi	5	-	-	-	5	9	9
Sırt Pülverizatör	3252	7	94	782	4135	6136	6518
Motorlu Pülverizatör	91	-	-	3	94	177	151
Tozlayıcı	130	7	95	-	232	183	178
Atomizer	11	-	2	-	13	64	54
Santrüfjü Pompa	251	-	-	-	251	286	303
Elektrik Motorlu Pompalar	399	7	-	146	552	608	627
Dizel Motorlu Pompalar	56	1	-	12	69	75	87
Derin Kuyu Pompası	92	8	-	14	114	179	175
Kuyruk Milinden Hareketli Pulverizatör	4	-	-	-	4	14	8
Su Tankeri	243	2	-	9	254	633	701
Krema Makinesi	1	-	-	-	1	10	10
Kuluçka Makinesi	-	-	-	1	1	23	29
Civciv Makinesi	-	-	-	1	1	22	27
Süt Sağma Makinesi (Sabit)	3	-	-	-	3	5	4
Süt Sağma Makinesi (Seyyar)	6	1	-	3	10	119	106
Tarım Arabası (Römork)	2690	48	8	167	2943	2674	2764
Toplam Traktörler	2629	48	8	155	2840	2874	2899

Kaynak: TÜİK, 1997 Köy Envanteri, Bartın Tarım İl Müdürlüğü Brifing Raporları

1.2.3. Gübre Kullanımı

“Tarım üretiminin artırılması ve devamlılığının sağlanması, iyi bir toprak idaresi, sulama, kaliteli tohumluk seçilmesi ve tarımsal mücadeleye olduğu kadar toprağın doğal verim gücüne de büyük ölçüde bağlıdır.

Toprakların doğal verim gücü sınırlıdır. Bu yüzden, sürekli bitkisel üretimde bulunmak, topraktaki bitki besin maddelerinin azalmasına ve tükenmesine, dolayısıyla verimin düşmesine neden olacağından eksilen besin maddelerinin, gübreleme yoluyla, toprağa iade edilmesi gerekir.

Ülkemizde çiftlik gübresinin kullanılması çok eskilere dayanmaktadır. Ticaret gübrelerinin kullanımı ise oldukça yeni olmakla birlikte, çiftçilerimizce kısa zamanda benimsenen bu gübrelerin tüketimi hızla artmaktadır. Ayrıca, gübrelemenin bilinçsiz ve dengesiz yapılmasıyla üretimde verim düşüklüğüne neden olmaktadır.. Kullanılan gübreden istenilen faydanın sağlanması ve israf edilmemesi için bilinçli ve tekniğine uygun bir gübrelemenin yapılmasında mutlak zorunluluk vardır. Bunun için de her şeyden önce toprağın fiziksel ve kimyasal özelliklerinin ve doğal verimliliğinin bilinmesi gerekir ki yetiştirilecek bitkinin cinsine göre kullanılması gerekli gübrenin, çeşidi, miktarı, uygulama şekli ve zamanı doğru olarak seçilebilsin. Bununda en iyi yolu tekniğine uygun olarak alınan toprak numunelerinin analiz edilmesidir.

Bu amaçla Toprak su genel müdürlüğü 1980 yılında “Türkiye Toprakları Verimlilik Envanteri” çalışmalarını başlatmıştır. Söz konusu proje çerçevesinde hazırlanan bu raporda; İl topraklarının bünye, tuz, kireç, pH gibi bazı fiziksel ve kimyasal özellikleri ile ihtiva ettiği bitki besin maddeleri özellikle azot, fosfor, potasyum, kalsiyum miktarları tespit edilmiş. Daha önce yapılmış olan gübreleme araştırmalarından yararlanarak, çeşitli toprak ve iklim koşullarında yetiştirilecek bitkilerin cinsine göre verilecek gübre veya gübrelerin çeşidi, miktarı, verilme şekli ve zamanı yanında ihtiyaç duyulan gübrelerin toplam miktarını il ve ilçeler itibariyle bulmak mümkün olacaktır” (Zonguldak İli Verimlilik Envanteri 1983:12).

2001 yılında 2960 sayılı yasa ile tarımda kullanılan kimyevi gübrenin yurt içinden ve yurt dışından tedariki, dağıtımı ve desteklemelerine ilişkin uygulamalar 2002 yılından

itibaren yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak bu karara rağmen kimyevi gübre kullanımı devam etmekle birlikte Bartın’da yıllara göre sürekli artış vardır (Tablo 23).

Tablo 23: Bartın İlinde Kimyevi Gübre Kullanımı

Yıllar	2002	2003	2004	2005
Kullanılan (ton)	4.344,4	6.386,4	6.386,4	7.483,6

Kaynak:Bartın Tarım İl Müdürlüğü 2002-2005 Brifing Raporları

Yukarıda da bahsedildiği gibi gübre kullanımında çiftçilerin bilgilendirilmesi çalışmalarının daha etkin ve yaygın bir şekilde yapılması gerekmektedir. yoksa yanlış gübreleme nedeniyle gübrenin ürüne, toprağa ve çevreye vereceği zararlar artacaktır.

1.2.4. Nüfus ve İş Gücü

Bir yerleşme alanında yaşayan insan sayısı o yerleşme alanının nüfusunu meydana getirir. Tümertekin, nüfusu, “Belli bir yerde belli bir süre içinde yaşayan insanların toplam miktarı” şeklinde tarif etmiştir. Coğrafyanın önemli araştırma alanından birini de nüfus oluşturmaktadır. Çünkü nüfus mekânla kayıtlıdır. Bir alanda yaşayan nüfusun niteliklerini bilmek o alandaki ekonomik, sosyal ve kültürel değişimleri anlamak ve yorumlamak açısından büyük öneme sahiptir. Tümertekin bu konuyu şu şekilde ifade etmektedir; “Bir yerleşme bölgesinin en önemli potansiyel gücünü o bölgede yaşayan insanlar oluşturur. Çünkü doğada her türlü zenginlik ve var olan imkân insan eliyle ortaya konulacak ve yine orada yaşayan insanların hizmetine sunulacaktır. İnsan faktörü gizli kalmış potansiyeli değerlendiren veya açığa çıkarabilen bir kuvvettir” (Tümertekin 1978,61). Bu açıdan nüfus miktarı, artışı, azalışı ve niteliklerinin tespiti bir yerde yaşayanların ihtiyaçlarının karşılanması ve mevcut potansiyellerin değerlendirilmesi için yapılan planlamalarda dikkate alınması gereken temel faktörlerden birini oluşturmaktadır.

Coğrafya, insan ile doğal ortam arasındaki karşılıklı etkileşimi incelediği göz önünde bulundurulursa, bir alanda yapılan coğrafi araştırmada nüfus faktörü büyük önem taşımaktadır. Bu açıdan coğrafyada nüfus konusu işlenirken genellikle, nüfusun miktarı, dağılışı, yapısı, hareketliliği ve çeşitli özellikleri yanında nüfus ile tarım, sanayi, turizm, vs. başka sektörler arasındaki karşılıklı ilişkiler üzerinde de durulur. Bu nedenle bu bölümde çalışma alanımızın nüfus özellikleri ile bunun tarım sektörü üzerindeki etkisi incelenecektir

1.2.4.1. Nüfusun Gelişimi ve Nüfus hareketleri:

Araştırma alanımızda nüfusun günümüzdeki durumunu tespit edebilmek için geçmişten günümüze nüfus özelliklerinde meydana gelen gelişmelerin bilinmesi gerekmektedir. Bartın 1991 yılında il olmasından dolayı Bartın ve ilçelerinin bu tarihten önceki bilgileri Zonguldak nüfus bilgilerinde kayıtlı bulunmaktadır.

Ülkemizde ilk genel nüfus sayımı 1927 yılında yapılmıştır, bu sayımda köyler bazında nüfus yoktur. Bu nedenle Bartın 1927 nüfus bilgileri değerlendirmeye alınmamıştır. Bartın’da 1935 yılında 84831 olan nüfus miktarı 1990 yılına kadar sürekli artış

göstermiştir. Ancak bu artışlar özellikle ildeki maden işletmelerin açıldığı ve doğumların arttığı 1945–1950 ile 1975–1985 yıllarında fazla olmuştur. 1935–1940 ile 1985–1990 yıllarında bazı dönemlerde artışlar daha az olmaktadır (Tablo24).

Fakat 1990 yılından sonra il genel nüfusunda özellikle çevredeki maden ocaklarına işçi alımının durmasına bağlı olarak göç alımı durmakla birlikte il dışı göçlerde artış olduğunu görmekteyiz.

Tablo 24: Bartın’da Sayım Yıllarına Göre Nüfus Durumu (1935-2000)

Yıllar	Nüfus
1935	84831
1940	85347
1945	89893
1950	103662
1955	112192
1960	127358
1965	137456
1970	149636
1975	163381
1980	184041
1985	204267
1990	205834
2000	184178

Kaynak: Şahin 1998:141

Bartın ilçelerinin yıllara göre nüfus gelişimine baktığımızda; ilçelerin tamamında 1980–1985 döneminde nüfus artış içindedir. 1985 Yılından sonra günümüze kadar sürekli azalma eğilimine geçmiştir. 1990 Yılından sonra nüfustaki azalmalar daha da artarak devam etmektedir. Nüfusta azalma en fazla Ulus ve Kurucaşile’de görülmektedir (Tablo 25).

Tablo 25: Merkez Amasra, Kurucaşile, Ulus İlçeleri 1980-2000 Nüfus Durumu

İlçeler	Yıllar			
	1980	1985	1990	2000
Merkez	128.132	147.212	133.942	130.492
Amasra	17.957	20.372	19.857	16.122
Kurucaşile	10.912	11.564	11.435	8.742
Ulus	44.411	45.491	40.600	28.822
Toplam	201.412	224.639	205.834	184.178

Kaynak: TÜİK.1980-1985-1990-2000 Genel Nüfus Sayımları

Bartın ilçeleri Nüfus miktarı, kapladığı alan ve Nüfus yoğunluğu bakımından önemli farklılıklar göstermektedir. Merkez ilçe, 130.942 nüfus miktarı, 1027 km² yüz ölçümü ve 127 nüfus yoğunluğu ile en büyük ilçesidir. Bunu 28.882 nüfusu ve 707 km²

yüzölçümü ile Ulus takip etmektedir. Ancak Ulus, 41 olan nüfus yoğunluğu ile il ortalamasının çok altında ve son sırada yer almaktadır. Amasra'nın nüfusu 16.122'dir, yüzölçümü 179 km² ve 90 nüfus yoğunluğu ile il ortalamasına çok yakındır. Kurucasıle, 8.742 Nüfusu ve 167 km² alanı ve 52 nüfus yoğunluğu ile Bartın'ın en küçük ilçesi durumundadır (Tablo 26).

Tablo 26: İlçelere Göre Toplam Nüfus, Yüzölçümü, Aritmetik Nüfus Yoğunluğu (km²/kişi)

İlçeler	Toplam Nüfus	Yüzölçümü	Aritmetik Nüfus Yoğunluğu
Toplam	184.178	2080	89
Merkez	130.492	1027	127
Amasra	16.122	179	90
Kurucasıle	8.742	167	52
Ulus	28.822	707	41

Kaynak: TÜİK, 2000 Genel Nüfus Sayımı

1.2.4.2. Kır-Kent Nüfusu

Çalışma alanımızda köy nüfusu ile şehir ve kasaba dışında yaşayan nüfusu belirtmektedir. 2000 yılı Genel Nüfus Sayımı sonucuna göre Türkiye'de nüfusun %65'i kentlerde, %35'i köylerde yaşamaktadır. Karadeniz Bölgesinde %49,01 kentlerde, %50,09 köylerde yaşarken, Bartın'da ise kentlerde yaşayan nüfus oranı %26,06 ve köy nüfus oranı %73,94 gibi yüksek bir oranda yer almaktadır (Tablo 27). Kır kent nüfus yapısı ile Bartın, kır nüfusunun oransal büyüklüğü bakımından ülke genelinde ilk sırada yer almaktadır.

Nüfus yoğunlukları incelendiğinde Türkiye geneli ile Karadeniz Bölgesi'nin nüfus yoğunluğu artarken, Bartın'da nüfus yoğunluğunun azalmakla birlikte, Türkiye ortalamasından fazla olduğu görülmektedir. Fakat Bartın'da nüfus yoğunluğu azalmaya devam etmektedir.

Tablo 27: 2000 Yılı Bartın İli İle Bölge ve Türkiye Kır-Kent Nüfusu, Yüzölçümü ve Nüfus Yoğunluğu

	Toplam	Kent	Kır	Yüz Ölçümü (Km ²)	Nüfus Yoğ. Kişi/ Km ²	
					1990	2000
BARTIN	184.178	48.002	136.176	2.080	99	89
KARADENİZ	8.439.355	4.143.669	4.295.686	115.761	70	73
TÜRKİYE	67.844.903	44.109.336	23.735.567	769.604	73	88

Kaynak: Genel Nüfus Sayımı, D.İ.E.2000

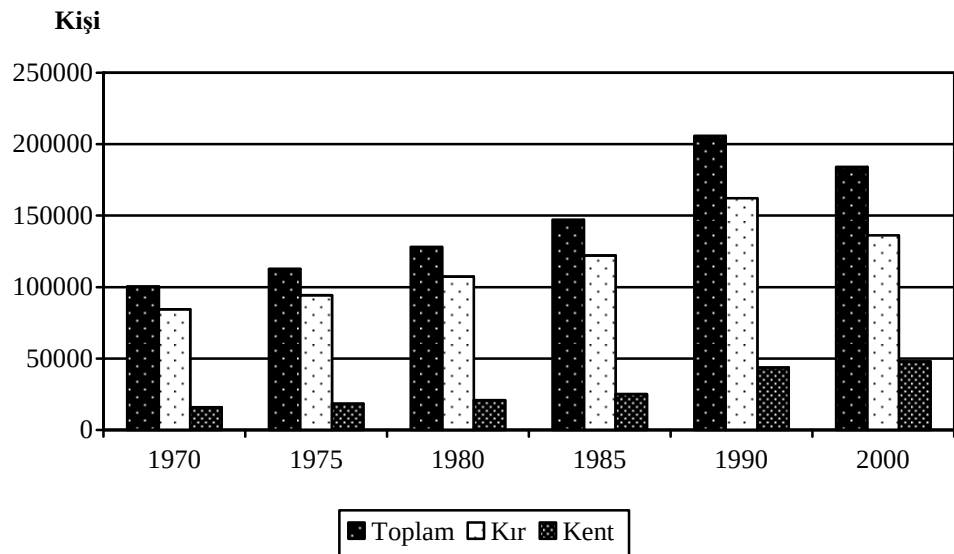
Bartın’da kır nüfusu genel nüfusta olduğu gibi 1990 yılına kadar sürekli artmıştır. Ancak köylerdeki doğurganlık oranının yüksek olmasına karşın şehir nüfusundaki artış oranı her zaman köy nüfus artışından fazla olmuştur. Kentlerdeki nüfus artışında özellikle köylerden ve başka şehirlerden merkeze yapılan göçlerin etkili olduğu söylenebilir. 1990 yılından sonra köy nüfus artış oranları gerilemeye başlamıştır. 1990 yılında 162.172 olan kır nüfusu 2000 yılında 136.176’ya gerilemiştir (Tablo 28).

Tablo 28: Bartın İli Kır ve Kent Nüfus Gelişimi (1970 – 2000)

NÜFUS (kişi)	Yıllar					
	1970	1975	1980	1985	1990	2000
Bartın Toplam Nüfus	100.465	11.2728	128.132	147.212	205.834	184.178
Bartın Kent Nüfusu	15.926	18.409	20.786	25.117	43.662	48.002
Bartın Kır Nüfusu	84.539	94.319	107.346	122.095	162.172	136.176

Kaynak: TÜİK, 2000 Genel Nüfus Sayımı

Şekil 9: Bartın İli Kırsal ve Kentsel Nüfus Gelişimi (1970 – 2000)

Bartın kır kent nüfus artış oranlarına bakacak olursak; 1990- 2000 köy nüfusu yıllık %-17,47 azalırken, şehir nüfusu %9,47 artış göstermiştir. Bartın'da yıllık ortalama nüfus artışı %-11,11'olarak gerçekleşmiştir. Bu hali ile Bartın'da nüfus artışı olmamakta aksine nüfus azalmaktadır. İl nüfusundaki azalmanın, köy nüfusundaki azalmalardan kaynaklandığını görmekteyiz. Ulus, Kurucasıle ve Amasra'daki köylerde Nüfus kaybı ortalama %35'i bulmaktadır (Şekil 10).

2000 Yılı Genel Nüfus sayımı sonuçlarına göre Merkez nüfusu 130.492, Amasra 16.122, Kurucasıle 8.742 ve Ulus 28.822 olmak üzere Bartın toplam nüfusu 184.178'dir. Bartın İlçeleri nüfus gelişimi şehirler lehinde olmuştur. İlçelerin genel olarak şehir nüfus oranları artış göstermiştir. Bütün ilçelerin şehir nüfus artışları ortalaması %9,47'yi bulmaktadır.

Bartın Merkez ilçe şehir nüfusu artarken, köy nüfusu azalmıştır. Buna bağlı olarak Merkez ilçe nüfusu da azalma yönündedir. Merkez ilçe nüfusu 1990 yılında 133.942 iken, bu sayı 2000 yılında 130.492'ye düşmüştür. Ayrıca Merkez'de kent nüfus oranı 1990 yılında %21,2 iken bu değer 2000 yılında %26'ya çıktığını görmekteyiz (Tablo 29). Bu durum, Bartın ne kadar nüfus kaybetse de şehir merkezi nüfusunun artmakta olduğunu göstermektedir

Amasra'ya baktığımızda burada hem şehir hem de köylerinde nüfus azalmıştır. 2000 yılı nüfus sayımına göre Bartın'da ilçe merkezinde nüfus azalması %2,68 ile sadece Amasra'da görülmektedir. Amasra'da oransal olarak şehir nüfusu kır nüfusuna göre artış göstermiştir. Bu ise şehre göre köylerdeki göç oranının daha fazla olmasından kaynaklanmaktadır. Şehir nüfusu miktar olarak değil köylere göre oransal artmıştır. Amasra %39,9 şehir nüfusu oranı ile Bartın'da şehir nüfus oranı en fazla olan ilçesidir.

Ulus 3.598 merkez nüfusu ile küçük bir ilçe görünümünde iken 25.224 köy nüfusu ile birlikte 28.822 nüfuslu büyük bir ilçe konumuna çıkmaktadır. Fakat Ulus'ta nüfus hareketleri diğer ilçelerden biraz farklılık göstermektedir. Bartın'ın ilçelerinde, köy nüfus oranındaki azalma en fazla Ulus'un köylerinde görülmektedir. Ulus köy nüfusu 1990'dan 2000 yılına kadar %39,53 azalmıştır. Ancak ilçe merkezindeki nüfus artış oranı %13,48 ile en fazla yine Ulus ilçesinde görülmektedir. Çünkü köylerdeki yoğun göçün bir kısmı ilçe merkezine yapılmıştır. Ulus'ta köy nüfusu göçlere bağlı olarak büyük miktarda azalmıştır. Burada 1990 yılında 37.456 olan ve ilçe nüfusunun %92,3'ü

oluşturan köy nüfusu 2000 yılında 25.224'e oranı ise %87,5'e düşmüştür. Diğer bir ifade Ulus'ta 10 yılda her beş kişiden ikisinin köyünden başka bir yere göç etmiştir.

Kurucaşile'nin merkez nüfusu 2.074'tür. Bu hali ile şehir nüfusu en az olan ilçedir. 1990'dan 2000 yılına kadar Kurucaşile merkez nüfusunda azalma olmamakla birlikte, köy nüfusuna baktığımızda 9.401 olan köy nüfusu %34,34 azalarak 6.668'e kadar gerilemiştir.

Bartın ilçelerinin 1990–2000 yılları arasındaki toplam nüfus artış hızlarına baktığımızda, en az gerileme %-2,61 ile Merkez ilçede olurken, ardından %-20,83 ile Amasra ilçesi gelmektedir. En fazla Ulus ilçesinde yaşanmıştır. Ulus İlçesinde 1990 yılında 40.600 olan nüfus 2000 yılında %29 azalarak 28.822'ye gerilemiş ve nüfus kayıp oranı ise %-34.25 olmuştur (Tablo 29).

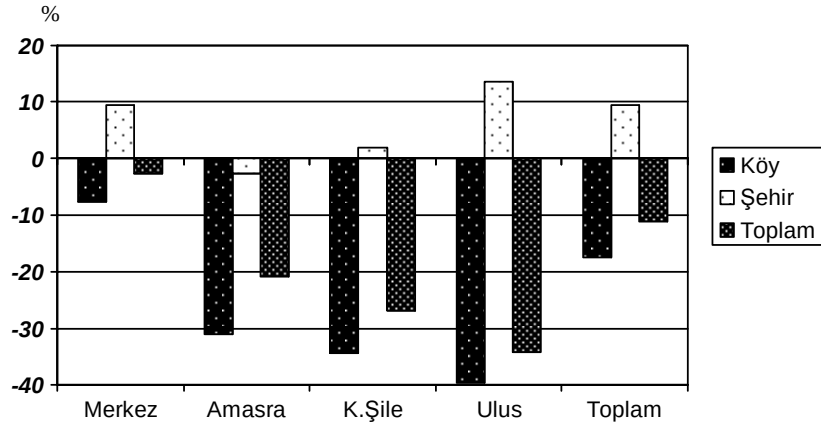
Bütün bu nüfus değerlerinin bir sonucu olarak Bartın nüfusu Türkiye'de Nüfusu azalan iller sıralamasında 6. sırada yer almasına neden olmuştur.

Tablo 29: İlçelere Göre 1990-2000 Yılları Şehir ve Köy Nüfusu, Nüfus Artış Hızı

İlçeler	1990 Yılı Sonuçları					2000 Yılı Sonuçları					Nüfus Değişimi %		
	Toplam	Şehir	%	Köy	%	Toplam	Şehir	%	Köy	%	Top.	Şehir	Köy
Toplam	205.834	43.662	21,2	162.172	78,8	184.178	48.002	26,0	136.176	74,0	-11,11	9.47	-17.47
Merkez	133.942	31.974	23,9	101.968	76,1	130.492	35.992	27,6	94.500	72,4	-2,61	11.83	-7.60
Amasra	19.857	6.510	32,8	13.347	67,2	16.122	6.338	39,3	9.784	60,7	-20,83	-2.68	-31.05
K. şile	11.435	2.034	17,8	9.401	82,2	8.742	2.074	23,7	6.668	76,3	-26,85	1.95	-34.34
Ulus	40.600	3.144	7,7	37456	92,3	28.822	3.598	12,5	25.224	87,5	-34,25	13.48	-39.53

Kaynak: TÜİK, 2000 Genel Nüfus Sayımları

Şekil 10: Bartın İli, İlçelere Göre Şehir Köy Nüfusu, Nüfus Artış Hızı 1990–2000

Bartın İli Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ne göre Bartın'da kayıt ve sayım işlemleri tamamlanmış ancak resmi olmayan sonuçlara göre 2007 Mart itibarıyla nüfus değerleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Buradaki nüfus değerleri 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı Sonuçları ile değerlendirdiğimizde sadece Bartın Merkez ilçede nüfus artığını görmekteyiz (Tablo30). Bartın Merkez ilçe dışında il geneli ile birlikte merkezleri dâhil bütün ilçelerde nüfus kaybının devam ettiğini görmekteyiz. Bu durum ilde yapılacak tarım dahil bütün planlamalar ve yatırımlar için büyük bir sorun teşkil etmektedir (WWW.Bartın valiliği gov/tr 08.04.2007).

Tablo 30: İlçelere Göre 2000–2007 Şehir-Kır Nüfus Artış Hızı

İlçeler	İlçe Merkezi		İlçe	
	2000	2007	2000	2007
Bartın	35.992	41.146	184.178	168.724
Amasra	6.338	5.300	16.122	13.000
Kurucaşle	2.074	1.300	8.742	6.000
Ulus	3.598	2.900	28.822	22.000

Kaynak: TÜİK, 2000 Genel Nüfus Sayımları

1.2.4.3. Nüfusun Cinsiyet ve Yaş Yapısı:

Nüfusun bir özelliği de kadın ve erkek nüfusunun oranlarıdır. Özellikle göçler bir yerdeki cinsiyet oranını etkileyen önemli faktörlerden biridir. Bu nedenle büyük bir nüfus kaybına maruz kalan Bartın'da nüfusun cinsiyet durumu dikkat çekmektedir.

Bartın’da 2000 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre; toplam 184.178 kişi nüfusun 87.211’ü %47,35’i erkek, 96.967’ü %52,65’i kadın nüfustur (Tablo 31).

48.002 kişi olan kentsel nüfusun 23.483 kişisi erkek, 24.519 kişisi kadın nüfustur. Kentsel nüfusun %48,92’sini erkek nüfus, % 51,08’ini kadın nüfus oluşturmaktadır. Kırsal nüfusun ise, %46,80’i erkek, %53,20’si kadın nüfustur (Tablo 31). Kadın nüfusu, erkek nüfustan hem kentsel nüfusta hem de kırsal nüfusta fazladır. Böylece ilde etkili göç olayının bir sonucu olarak kadın nüfusu erkek nüfustan fazlalığı ortaya çıkmıştır. Bu durum kırsal kesimlerde daha belirgin hale gelmiştir

Tablo 31 : Bartın İli’nde Kentsel ve Kırsal Nüfusun Cinsiyete Göre Oransal Dağılımı (2000)

İlçeler	2000 Yılı Sonuçları						
		Toplam	%	Şehir	%	Kır	%
Toplam	Toplam	184.178	100	48.002	100	136.176	100
	Erkek	87211	47,3	23 483	48,92	63728	46,8
	Kadın	96967	52,7	24 519	51,08	72448	53,2
Merkez	Toplam	130492	100	35.992	100	94.500	100
	Erkek	61857	47,4	17341	48,18	44516	47,11
	Kadın	68635	52,6	18651	51,82	49984	52,89
Amasra	Toplam	16.122	100	6.338	100	9.784	100
	Erkek	7674	47,6	3205	50,57	4469	45,68
	Kadın	8448	52,4	3133	49,43	5315	54,32
Kurucasıle	Toplam	8.742	100	2.074	100	6.668	100
	Erkek	4246	48,5	1124	54,19	3122	46,82
	Kadın	4496	51,5	950	45,81	3546	53,18
Ulus	Toplam	28.822	100	3.598	100	25.224	100
	Erkek	13434	46,6	1813	50,39	11621	46,07
	Kadın	15388	53,4	1785	49,61	13603	53,93

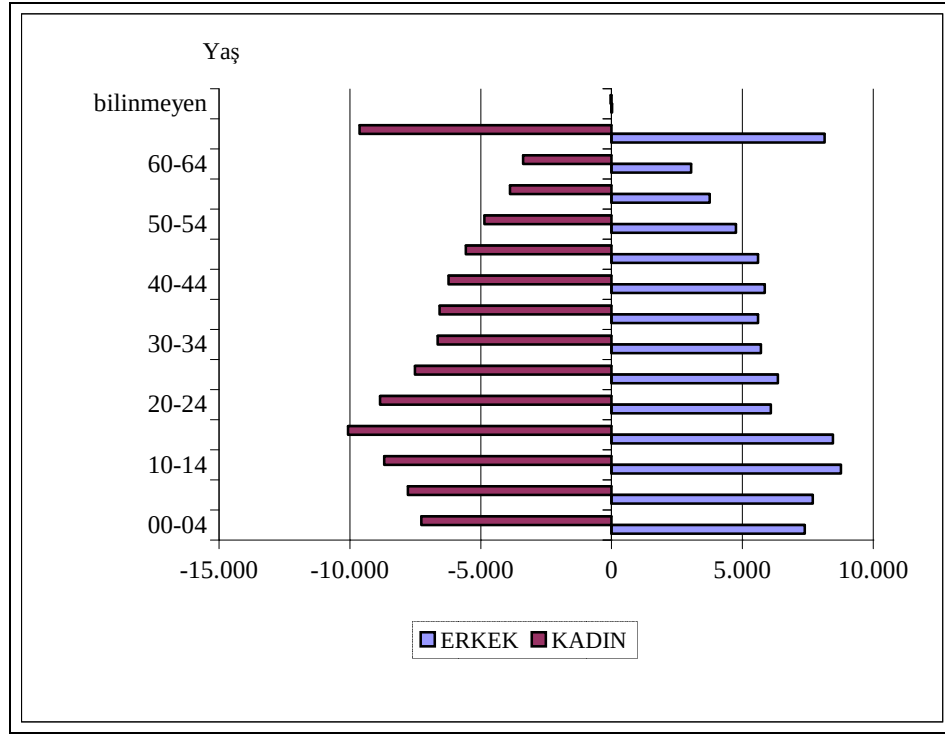
Kaynak: TÜİK,2000 Genel Nüfus Sayımları

Nüfusun yaş yapısını Tümertekin “Nüfusun, herhangi bir mekân hatta herhangi bir büyük şehir ölçüsünde değişen özelliklerinden biriside yaş yapısıdır. Belirli bir mekândaki nüfusun miktarı yanında çeşitli yaş gruplarına göre durumu ve özellikle çalışabilir yada faal nüfus olarak adlandırılan 15–65 yaş arasındaki nüfus miktarı iş gücü kapasitesi, gıda ve çeşitli hizmetlere olan ihtiyaç, aile tipleri, ölüm ve doğum oranları, nihayet göçler bakımından önem taşımaktadır” şeklinde ifade edilmiştir.

Bartın’da 2000 yılı nüfus yaş piramidine baktığımızda, genç nüfusun oranı yüksektir. Yaş gruplarında en fazla yığılma 05–24 yaş arasındaki gruplarında görülmektedir (Şekil 11). Ancak 20 yaşından küçük yaş gruplarında nüfus artış oranlarında azalmalar dikkat çekmektedir. Bu ise il genelinde yıllık nüfus artış hızının azalma eğilimindedir.

Bu durum uzun vadede genç nüfus oranının azalacağını ve yaşlı nüfus oranında artışlar olacağını göstermektedir.

Şekil 11 Bartın İli Nüfus Yaş Piramidi

Tablo 32: Toplam Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2000)

Yaş Grubu	Kadın	Erkek	Toplam
Genç (0-15)	23735	23.834	49.570
Yetişkin (15-65)	63.57	55.217	118.795
Yaşlı Nüfus (65 +)	9.653	8.160	17.813

Kaynak: TÜİK, 2000 Genel Nüfus Sayımı

Bartın’da 12 ve daha yukarı yaştaki nüfus içinde iş gücüne katılma oranı %69 olup, cinsiyete göre önemli farklılıklar göstermektedir. İş gücüne katılma oranı erkek nüfus için %76 kadın nüfus için %62’dir. 45 Yaşından sonra il merkezinde ve ilçe merkezlerinde erkek nüfusun işgücüne katılma oranları azalmakta iken, köydeki erkek nüfusun, 65 yaşına kadar genç yaşlardaki gibi yüksek düzeydeki işgücüne katılımını korumaktadır” (TÜİK, 2000 Genel Nüfus Sayımı). Köylerde iş gücüne katılma oranının 65 yaşına kadar çıkmasında önemli bir nedeni, genç nüfusun büyük şehirlere göç etmesi, yaşlı nüfusun kendi ihtiyaçlarını kendileri karşılamak zorunda kalmasıdır.

1.2.4.4. Nüfus Yatay ve Dikey Dağılımı

Araştırma alanımızda nüfusun, daha çok arazi engebesinin azaldığı, iklim şartlarının daha iyi olduğu ve su kaynaklarının bolladığı, tarıma uygun arazilerin geniş yer kapladığı ve yerleşmeye uygun olan batı ve güney kesimlerinde yoğunlaştığını görmekteyiz. Özellikle Bartın-Kozcağız ve Bartın-Abdipaşa arasında nüfus daha fazla ve yoğundur. Ayrıca şehir merkezinden çevreye doğru köylerin nüfusunda azalmalar görmek mümkündür.

“2000 nüfus sayımına göre nüfusu 0–250 arasında olan köyler toplam köylerin %28’ini, nüfusu 251–500 arasında olan köyler %32’sini, nüfusu 500–750 arasında olan köyler ise tüm köylerin % 22’sini oluşturmaktadır. Neticede ilde nüfusları 0–750 arasında olan köyler %83 oranı ile çoğunluktadır. En fazla yoğunlaşma da toplam köylerin %32’si ile nüfusu 251–500 arasında olan nüfus grubundadır.

Toplam 271 köyün ortalama nüfusu 502’dir. Nüfusu 1001–2000 arasında olan 17 köy bulunmakta ve bunların tümü Merkez ilçede yer almaktadır. Nüfusu 2000’den fazla 3 köy vardır, bunlar belde merkezleridir”(Tablo 33) (Bartın Tarım Mastır Plan 2005:34).

Tablo 33: Nüfus Gruplarına Göre Köy Sayısının İlçelere Dağılımı(2000)

Nüfus Grubu	Toplam	Merkez	Amasra	Kurucaşile	Ulus
0–250	77	8	12	17	40
251–500	87	41	14	9	23
501–750	61	49	4	2	6
751–1000	26	24	-	-	2
1001–1250	12	12	-	-	-
1251–1500	1	1	-	-	-
1501–1750	3	3	-	-	-
1751–2000	1	1	-	-	-
2001–2500	-	-	-	-	-
2501–3000	2		-	-	2
3001–3500	-	-	-	-	-
3501–4000	1	1	-	-	-
4001–5000	-	-	-	-	-
Toplam	271	140	30	28	73

Kaynak: Bartın Tarım Mastır Planı 2005

Bartın’da yükselti arttıkça nüfusun seyredildiği görülmektedir. “Bartın’daki nüfusun en az yaşadığı alanlar 750 m. ve daha yüksek kesimlerdir. Bu yükseltinin üzerindeki

alanların oldukça dağlık olması ve geçim kaynaklarının kısıtlı olması gibi sebeplerle buralarda yerleşme sayısı azdır. Bu yüksek kesimlerdeki nüfusun önemli bir bölümü büyük merkezlere göç etmektedir. Dolayısıyla 750 metreden daha yüksek kesimlerde yaşayanların oranı ancak % 1 civarındadır” (ZBK ÇEDR).

1.2.4.5. Nüfusun Tarımla İlişkisi:

“İstihdam edilen nüfusun ekonomik faaliyete göre yapısı yerleşim yerine ve cinsiyete göre değişmektedir. İstihdamdaki erkek nüfusun, %29 hizmet sektöründe çalışmaktadır. İl genelinde tarım sektöründe istihdam edilen erkek nüfusun oranı %52 iken, köylerde bu oran %64'lere yükselmektedir. İstihdamdaki kadın nüfusun yaklaşık %92'si tarım sektöründedir. Köyde istihdam edilen nüfusun hemen hemen tamamı tarımda çalışırken, şehirde istihdam edilen kadın nüfusun çoğunluğu hizmet sektöründe çalışmaktadır. İstihdam edilen nüfusun %49'u ücretsiz aile işçisi olarak çalışmaktadır. Bu oran erkek nüfus için yaklaşık %16 iken, kadın nüfus için %85'tir” (TÜİK, 2000 Genel Nüfus Sayımı Genel Nüfus Sayımı).

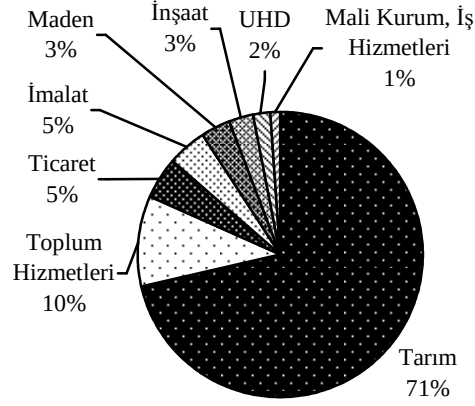
Bartın ilinde en baskın sektör tarım sektörüdür. 2000 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre il ölçeğinde işgücü sektörel kompozisyonunda en büyük pay, %71,27 oranı ile “Tarım Sektörü”ndedir (Tablo 34), (Şekil 12).

Tablo 34: Bartın İlinde 2000 Yılında İşgücünün Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşgücü Büyüklüğü	Oran (%)
Tarım	69.16	71,2
Toplum Hizmetleri	10.04	10,3
Ticaret	4.495	4,63
İmalat	4.394	4,53
Maden	3.114	3,21
İnşaat	2.812	2,90
Ulaştırma, Haberleşme, Dağıtım	1.832	1,89
Mali Kurum. İş Hizm.	1.028	1,06
Toplam	97.04	100,

Kaynak: TÜİK; 2000 Nüfus Sayımı

Şekil 12: Bartın İlinde 2000 Yılında İşgücünün Sektörel Dağılımı

“Bartın ilinde tarım, orman ve balıkçılık gibi alanlarda faaliyet gösteren kişi sayısı 69.165 kişidir. İlin istihdamdaki nüfusunun %71,3’ünü oluşturan bu değerin %63’ünü kadın, %37’sini ise erkek nüfus oluşturmaktadır” (ZBK ÇEDR, 2006:726).

Bartın ili ekonomik faaliyete göre istihdam edilen nüfusta baskın sektör olarak tarım sektörü görülmektedir. İlde ekonomik faaliyette istihdam edilen nüfusun %71’i tarım sektöründe yer almaktadır. Bu oranın komşu illerden Zonguldak’ta %59 ve Karabük’ta %42 olduğunu dikkate alınırsa Bartın ekonomisi içinde tarım sektörünün ekonomik ve sosyal açıdan önemi daha iyi anlaşılmaktadır. Bartın’da tarım faaliyetlerinin tamamına yakını bucak ve köylerde yapılmakta iken il ve ilçe merkezlerinde faal nüfus hizmet, sanayi, maden, inşaat, turizm, gibi sektörlerle dağıldığını görmekteyiz.

Bartın’da ekonomik faaliyete göre istihdam edilen nüfusun ilçelere göre dağılımına baktığımızda; il ve ilçe merkezlerinde tarım sektöründe çalışanların oranı %5’i geçmemişken bucak ve köylerde bu oran %82’yi bulmaktadır. Buna karşılık İl merkezi ve ilçe merkezlerinde sanayi sektöründe çalışanlar %20–30 arasında ve hizmet sektöründe çalışanlar %60–70 oranlarında değişirken, bucak ve köylerde sanayi ve hizmet sektöründe çalışanların oranı %9’u geçmemektedir (Tablo 35). Bu hali ile tarımda istihdam edilen nüfusun büyük bir çoğunluğu bucak ve köylerde yer almaktadır.

Tablo 35: Bartın İli Ekonomik Faaliyete Göre İstihdam Edilen Nüfus (2000)

	Tarım		Sanayi		Hizmetler		Toplam İst. Nüfus	
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
Toplam	69.165	71	10.320	11	17.559	18	97.044	100
İl Merkezi	109	1	1.979	21	7.375	78	9.463	100
İlçe Merkezleri	114	4	823	26	2.213	70	3.150	100
Amasra	79	4	501	28	1.209	68	1.789	100
Kurcaşile	15	3	163	29	383	68	561	100
Ulus	20	3	159	20	621	78	800	100
Bucak ve Köyler	68.942	82	7.818	9	7.671	9	84.431	100

Kaynak: İllere ve Bölgelere Göre Çeşitli Göstergeler, D.P.T. 2002

1.2.5. Diğer Ekonomik Faktörler:

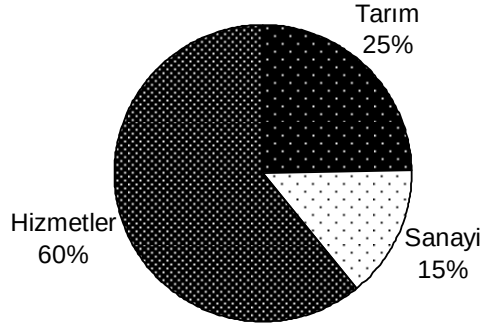
Bartın ilinin ekonomisi tarım, sanayi ve hizmet sektörlerine dayanmaktadır. Yıllara göre bu sektörlerde elde edilen gelir miktarlarında değişimler meydana gelmiştir. 1987 yılında tarım (%37,3) ve hizmet (%38,3) sektörlerinin ekonomik getirilerinin birbirine yakın iken sanayi sektörünün (%24,4) daha az değerlerde olduğunu görmekteyiz (Tablo 36). Ancak, 1992 yılında Bartın'ın il olmasıyla birlikte hizmetler sektöründeki gelirlerde belirgin artışlar meydana gelmiştir. Hizmet sektörünün 1987'de sektörel payı %38,3 iken 2000 yılında %60,9'a yükselmiştir. Tarım sektöründe ise durum biraz farklıdır. Tarımda elde edilen gelir 1987 yılında %37,3 iken 2000 yılında %24,6'ya kadar gerilemiştir. Aynı durum sanayi sektöründe de kendini göstermektedir. Sanayi sektöründe elde edilen gelir 1987 yılında %24,4 iken, 2000 yılında Bu oran %14,5'e düşmüştür.

Tablo 36: Bartın İlinin 1987-2000 Yılları Arasında Sektörel GSYİH Değerleri, Yüzdeleri, Büyüme Hızları

	Tarım			Sanayi			Hizmetler			Toplam	
Bartın	Değer	%	Yıllık Büyüme Hızı	Değer	%	Yıllık Büyüme Hızı	Değer	%	Yıllık Büyüme Hızı	Değer	Yıllık Büyüme Hızı
1987	36510	37,3%		23850	24,4%		37487	38,3%		97847	
1990	33360	34,9%	-8,2	23136	24,2%	8,7	39201	41,0%	9,5	95697	2,4
1995	42876	27,2%	27,8	53970	34,2%	-4,2	60724	38,5%	6,2	157580	7,2
2000	30029	24,6%	-9,5	17739	14,5%	-9,2	74476	60,9%	5,3	122244	-1

Kaynak: DPT, İllere ve Bölgelere Göre GSYİH ,Ankara, 2003

Şekil 13: Bartın İli Sektörel GSYİH Dağılımı (%)

Bartın sanayisinde sektörel değerın düşmesinde, ilin tek kamu kuruluşu olan ve sanayi istihdamının %50'sini barındıran, Türkiye Taş Kömürü Amasra İşletmesinin 1994 yılından sonra küçölme politikasında geçmesi büyük bir faktör olmuştur.

İl Ekonomisi sanayi ve tarıma dayalıdır. Sanayi kesiminde istihdam büyük ölçüde (%29) kömüre bağılı olmakla birlikte İlde 60 civarında küçük ve orta ölçekli özel sektör sanayi kuruluşu mevcut olup bu tesislerin üretim konuları çeşitlidir. Bu sanayi tesislerinde 2005 yılı itibariyle 5200 kişi istihdam edilmektedir. Bartın sanayisinde özel sektör ağırlıktadır. Sanayide önemli sektörlerin başında Toprak, ağaç, gıda, kağıt ve tekstil

sanayi gelmektedir. Bartın’da sanayi alanında faaliyet gösteren tek kamu kuruluşu TTK Amasra İşletmesidir.”

Tarım sektörü, Bartın’daki toplam GSYİH içindeki önemini her zaman korumuştur. İleriye yönelik olarak diğer sektörlerde meydana gelen daralma ve çalışabilir nüfusun İl içi istihdamı noktasında tarımın öneminin artacağı da muhakkaktır. Tarımın, İl’in GSYİH’sı içindeki payında son yıllar dikkate alındığında fazla bir değişim görülmemektedir.

Tarım sektöründe GSYİH’de fazla gelişme gösterememiştir. Bunun birçok sebebi bulunmakta ve bunlar tez çalışmamızın sonuç bölümünde ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.

Tarım Ürünlerinin Kullanım ve Satışı

Bartın’da yetiştirilen tarım ürünlerini üretici kendi ihtiyacını karşılamaya yönelik yetiştirmesi nedeniyle daha çok aile içinde tüketilmektedir. Ayrıca, kooperatiflere, yerel pazarlara, marketlere ile il dışından gelen tüccarlara bazı sebze, meyve türleri ile hayvansal ürünler ve bal, satılmaktadır.

Bartın da üretilen meyve ve sebzelerin pazarlanması daha ziyade il, ilçe ve belde merkezlerinde kurulan halk pazarlarında gerçekleşmektedir. Bu halk pazarları sebze ağırlıklı iken meyve satışları daha çok manavlar tarafından yapılmaktadır. Ayrıca il, ilçe ve kasabalardaki manavlar meyve sebze ihtiyacının büyük çoğunluğunu diğer illerden ve bölgelerden temin etmekle birlikte ucuz, kaliteli ve taze meyve ve sebzelerin bir kısmı sadece üretim zamanında yerel üretimden karşılamaktadırlar. Fındığın üretici çiftçi iken pazarlayıcısı tüm Türkiye’de olduğu gibi Fiskobirlik olmakla birlikte yine pazarlarda satılmak üzere azda olsa yerel tüccarlara da satışlar yapılmaktadır.

BÖLÜM : BARTIN İLİ'NDE TARIM VE HAYVANCILIK

2.1. Arazi Kullanımı:

Genel Arazi Kullanımı:

Bartın ilinin arazileri, tarım araziler ve tarım dışı araziler olmak üzere iki grupta incelenebilir. Tarım arazilerinde kuru tarım, sulu tarım ve bağ-bahçe tarımı yapılmaktadır. Tarım dışı araziler ise kullanılamayan (taşlık, kayalık) alanlar, çayır ve mera arazileri, orman ve fundalık alanlar ile yerleşme alanı olarak kullanılmaktadır.

Bartın ilinin toplam yüzölçümü 224.352 hektardır. Bu genel arazinin 73.798 ha tarım, 140.396 ha orman, 3961 ha çayır-mera, 2094 ha tarım dışı, 1578 ha diğer araziler ve 28 ha su yüzeylerinden oluşmaktadır. Orman arazileri genel arazinin %62,57'sini kaplamakla tarım arazilerinin sınırlandırılmasına neden olmaktadır. Genel arazi içinde tarım arazilerinin oranı %32,97'dir. Böylece genel arazinin %95.54'ü orman ve tarım arazilerinden meydana gelmektedir (Tablo 37), (Şekil 14).

Bartın'da genel arazinin ilçelere göre dağılımına baktığımızda 224.352 ha arazinin 106.707 ha (%47,56) Merkez ilçededir Bunu 85.859 ha (%38,14) ile Ulus, 16529 ha (%7,36) ile Amasra ve 15257 ha (%6,80) ile Kurucaşile ilçesi takip etmektedir.

Burada konumuz itibariyle üzerinde durulması gereken diğer bir konuda ilçelerde genel arazinin kullanım şeklidir.

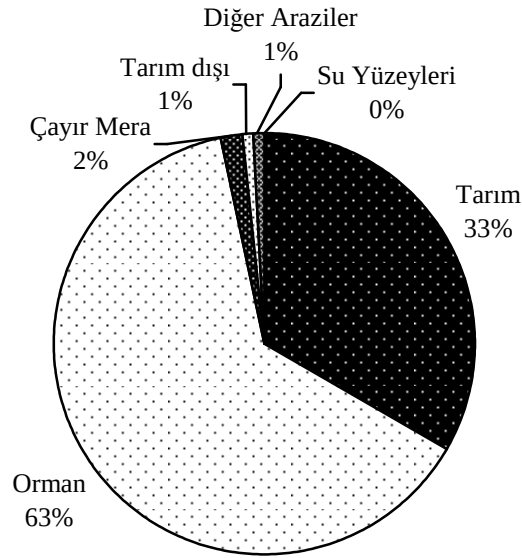
Bartın'da genel arazi kullanımına baktığımızda tarım alanları en fazla 41.526 ha alan ile Merkez ilçede yer almaktadır. Bunu 24.224 ha ile Ulus, 4.647ha ile Kurucaşile ve 3.581 ha ile Amasra takip etmektedir. Bu sıralama tarım ürünleri ekin alanı ile üretim miktarları ile benzerlik göstermektedir.

Orman-fundalık arazilerine baktığımızda kapladığı alan bakımında ve yüzde olarak en fazla Ulus ilçesinde görmekteyiz. Burada 60.736 ha orman-fundalık arazisi ilçe arazisinin %70,73'ünü kaplamaktadır. Bunu 59.670 ha orman-fundalık alanıyla ve %55,9 oranıyla Merkez ilçe takip etmektedir. Merkez ilçede orman arazisinin oransal olarak az olmasında arazi engebesinin daha az ve tarım arazilerinin çok olmasıdır.

Çayır mera alanı bakımında en fazla alan 3.307 ha ile Merkez ilçede görülmektedir. Bu durum hayvancılık faaliyetlerinin Merkez ilçede daha yoğun yapılmasına bir sebep teşkil etmektedir. Çayır ve mera alanlarında Merkez ilçeyi 837 ha ile Amasra ve 638 ha ile Kurucaşile takip etmektedir. Çayır ve mera arazisi en az 16ha ile Ulus ilçesinde görülmektedir. Bu ise Ulus'ta orman arazi dışındaki arazinin tamamına yakını tarım arazisi olarak değerlendirmeye alındığını göstermektedir. Aynı zamanda burada hayvancılık faaliyetlerinin tarım arazileri üzerinde yapıldığının da bir kanıtı olmaktadır.

Tarım dışı arazi olarak görülen alanların tamamı yerleşim alanları olarak görülmektedir. Tarım dışı araziler içinde yer alan yerleşim arazileri en fazla Merkez ilçede yer almaktadır. Çünkü burası Bartın'ın nüfus miktarı ve yoğunluğu bakımından en büyük ilçesidir.

Şekil 14: Bartın'da Genel Arazi Kullanım Durumu

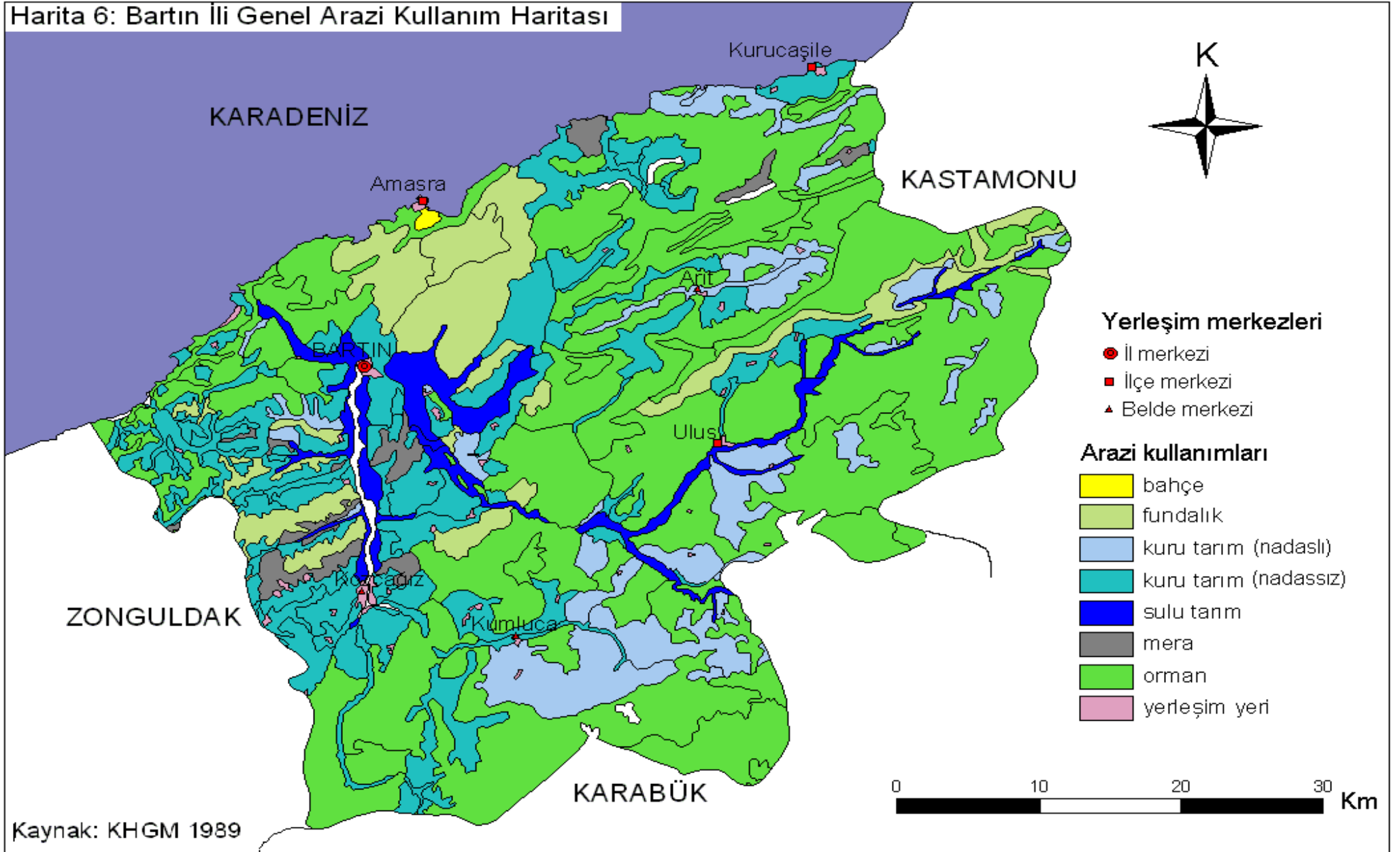

Tablo 37: Bartın İlçeleri Genel Arazi Kullanım Durumu

Kullanma Şekli	Merkez		Amasra		Kurucaşile		Ulus		Toplam	
Tarım Arazileri	41526	38,9	3581	21,6	4647	30,4	24224	28,2	73978	32,97
Kuru Tarım (Nadash)	3423				2229		16607		22259	
Kuru Tarım (Nadassız)	31409		4843		2402		5747		44401	
Sulu Tarım	5799				16		1410		7225	
Yetersiz Sulu Tarım	945						460		1405	
Bağ (Kuru)										
Bağ (Sulu)										
Bahçe (Kuru)			238						238	
Bahçe (Sulu)										
Fındık										
Çayır-Mera	3307	3,1	837	5,06	638	4,18	16	0,01	3961	1,76
Çayır Arazisi										
Mera Arazisi	3307		837		638		16		3961	
Orman-Fundalık	59670	55,9	10342	62,5	9648	63,2	60736	70,73	140396	62,57
Orman Arazisi	46243		5396		9648		57013		118300	
Fundalık Arazi	13427		4946				3723		22096	
Tarım Dışı Arazi	1479	1,38	147	0,88	94	0,61	374	0,43	2094	0,93
Yerleşim (Yoğun)	372						24		396	
Yerleşim (Az Yoğun)	1107		147		94		350		1698	
Turistik alan										
Sanayi alanı										
Askeri Alan										
Hava Alanı										
Diğer Araziler	717	0,6	122	0,73	230	1,50	509	0,59	1578	0,70
Su Yüzeyleri	28	0,02							28	0,001
Toplam	106707	100	16529	100	15257	100	85859	100	224352	100

Kaynak : KHGM 1989 Zonguldak ili Arazi Varlığı

Harita 6: Bartın İli Genel Arazi Kullanım Haritası

Tarım Arazileri Kullanımı:

Arazi şartlarına bağılı olarak tarım ürünleri üretim çeşidi de değışiklik göstermektedir. Düz ve düze yakın alüvyon ovalarında sebze tarımı yoğun olarak yapılırken, eğiminin arttığı kesimlerde fındık ve meyve tarımından oluşan dikili tarım ön plana çıkmaktadır.

Bartın'da 2005 yılında tarım arazilerinin dağılımında en fazla pay hububata ayrılmıştır. Bartın ili genelinde endüstri bitkilerinin tarımında ayçiçeğı, patates, fasulye önde gelen tarım ürünleridir. İlde ekimi yapılan başlıca yem bitkileri olan yonca, korunga ve fiğ yeşil ve kuru ot olarak, silajlık mısır, sorgum üretimi yapılmaktadır.

Sebze üretimi daha çok öz tüketime yönelik yapılmaktadır. Son yıllarda örtü altı yetiştiriciliğin yaygınlaşması ile ticari anlamda yapılan üretim artmakta olup, en fazla yetiştiriciliğı yapılan sebze türleri domates, biber, karalâhanadır. Ayrıca marul, fasulye, salatalık üretimi yapılmaktadır.

Meyve alanları dağınık bir yapı arz etmektedir. Fındık ve son yıllarda gelişmekte olan ceviz bahçeleri haricinde kapama bahçe sayıları oldukça düşük bir düzeydedir. İlde en fazla üretimi yapılan meyveler elma, armut ve eriktir.

Hububat ekim alanlarında yetiştirilen ürünler daha çok buğday, mısır arpa ve yulaftır. Bartın'da hububat ekim alanlarında artışlar olmuştur. 1989 yılında toplam Tarım arazilerinin %34.25'ini kaplayan 25.490 ha hububat ekim alanları 2005 yılında 35.341 ha alan çıkmış ve tarım arazisi içindeki payı %47,49 olmuştur. (Tablo 38,39) Ayrıca bu dönemler arasında hububat ekim alanları Amasra ve Kurucaşile ilçelerinde azalma, Merkez ve Ulus ilçelerinde artış göstermektedir. Aşağıdaki tabloları incelediğimizde, Merkez ilçe ve Ulus ilçesinde hububat alanlarındaki artışın, nadas alanlarının ve kullanılmayan tarım arazilerinin kullanıma açılmasından kaynaklandığı açık bir şekilde görülmektedir. Bu durum orman arazileri, mera alanlarını tarıma dönüştürmek yerine, kullanılmayan ve nadasa bırakılan alanların değerlendirilmesinin daha doğru olacağını desteklemektedir. 2005 Yılında ilde hububat ekim alanı en fazla 21.750 ha ile Merkez ilçede yer alırken bunu 11.210 ha ile Ulus, 1.300 ha ile Kurucaşile ilçesi takip etmektedir(Tablo 39). Hububat ekim alanı 1.081 ha ile en az Amasra'dadır. Hububat ekim alanlarında her ilçede ekimi yapılan ürünün farklı olabileceğı de göz ardı edilmemelidir. Örneğın Kurucaşile'de mısır ekimi alanı buğdaydan fazla olmasına

karşın, Merkez ilçede buğday ekim alanlarının mısırdan daha ekim alanına sahiptir. Ayrıca Kurucaşile ve Amasra’da arpa üretiminin yapılmaması da dikkat çeken diğer bir husustur.

Tablo 38: 1989 Yılında İlçelere Göre Tarım Arazilerinin Dağılımı

Tarım Arazileri (ha)	İLÇELER								Toplam	
	Merkez		Amasra		Kurucaşile		Ulus			
	Ha	%	Ha	%	Ha	%	Ha	%	Ha	%
Hububat Alanı	13.400	33.19	1.180	28.31	1.470	58.87	9.440	34.42	25.490	34.25
Nadas Alanı	10.192	25.25	-	-	-	-	-	-	10.192	13.70
Sebze Alanı	602,3	1.50	60,4	1.44	52,2	2.12	393	1.43	1107,9	1.48
Meyve Alanı	2.022	5.00	346,6	8.31	693	28.88	852	3.10	3913,6	5.25
Sanayi Bitkisi Alanı	500	1.23	-	-	-	-	-	-	500	0.67
Yumrulu Bitkiler Alanı	230	0.56	40	0.96	145	5.90	62	0.22	477	0.64
Baklagiller Ekim Alanı	192	0.47	83	1.99	-	-	64	0.23	339	0.45
Yem Bitkileri Ekim Alanı	1.220	3.02	6	0.14	50	2.03	248	0.90	1.524	2.04
Ekimi Yapılmayan Tarım Alanı	12.003,7	29.74	2.452	58.82	44,8	1.82	16.364	59.67	30864,5	41.48
Toplam	40.362	100	4.168	100	2.455	100	27423	100	74408	100

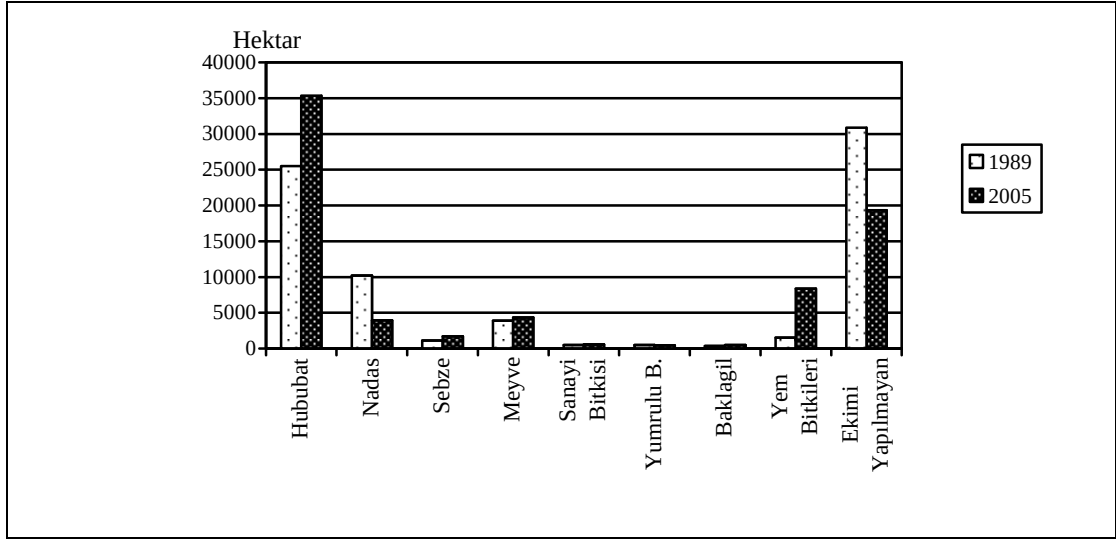
Kaynak : KHGM 1989 Zonguldak ili Arazi Varlığı.

Tablo 39: 2005 Yılında İlçelere Göre Tarım Arazilerinin Dağılımı

Tarım Arazilerinin Kullanım Amacı	İlçeler								Toplam	
	Merkez		Amasra		Kurucaşile		Ulus			
	Ha	%	Ha	%	Ha	%	Ha	%	Ha	%
Hububat Alanı	21.750	53.88	1.081	25.93	1.300	52.95	11.210	40.87	35.341	47.49
Nadas Alanı	3.779,5	9.36	-	-	140	5.70	-	1.41	3.919,5	5.26
Sebze Alanı	1.084	2.68	93,8	2.25	121,5	4.94	391	1.42	1.690,3	2.27
Meyve Alanı	2.520	6.24	330	7.91	720	29.32	783	2.85	4.353	5.85
Sanayi Bitkisi Alanı	580	1.43	0,5	0,01	-	-	-		580,5	078
Yumrulu Bitkiler Alanı	283	0.70	22	0.52	75	2.93	50	0.18	430	0.57
Baklagiller Ekim Alanı	333	0.82	87	2.08	-		56	0.20	476	0.63
Yem Bitkileri Ekim Alanı	6.808	16.86	92	2.20	53	2.15	500	1.82	8.358	11.23
Ekimi Yapılmayan Tarım Alanı	2.387	5.91	2.461	59.04	45,5	1.85	14.433	52.63	19.326,5	29.97
Toplam	40.362	100	4.168	100	2.455	100	27.423	100	74.408	100

Kaynak: Batın Tarım İl Müdürlüğü 2005 Yılı Brifing Raporu

Şekil 15: İlçelere Göre 1989 ve 2005 Yıllarında Tarım Arazilerinin Dağılımı

Araştırma alanımızdaki 1989 yılında nadasa bırakılan alan 10.192 ha ve tarım arazileri içindeki payı %13,70'dir. Bu miktarların 2005 Yılında 3.919 ha ve tarım arazileri içindeki paya da %5,26'ya gerilediği görülmektedir (Tablo 39). Bu durum Bartın tarımı için olumlu bir gelişmedir. Gelişmenin bu şekilde devam etmesi durumunda kısa zamanda Bartın'da nadas alanları aktif tarım alanlarına dönüşeceği kaçınılmazdır. Bartın'daki mevcut 3.919ha nadas alanlarının tamamı Merkez ilçede yer almaktadır. Diğer ilçelerde nadas alanlarının bulunmamasının birçok nedenleri olmakla birlikte en önemlisi fiziki yapıdır. Bartın'da nadas alanının dağılımı ile yer şekilleri arasında büyük bir ilişki vardır. Çünkü yer şekillerinin eğimli ve arızalı olduğu Amasra ve Kurucaşile'de tarım arazileri sınırlı miktarda bulunmaktadır. Bu nedenle köylü mevcut az miktardaki arazisini sebze, meyve ve yem bitkileri tarımını ile değerlendirmesi neticesinde nadasa yer ayrılmamıştır.

Sebze ekim alanları 1989 yılından 2005 yılına belirgin artışlar göstermiştir. 1989 yılında sebze ekim alanı 1107,3 ha ile tarım arazilerinin oranı %1,48 iken bu değer 2005 yılında 1690,3 ha alana ve %2,27'ye ulaşmıştır. Sebze üretim alanlarına ait veriler, Bartın'daki sebze üretiminin yarıdan fazlasının Merkez ilçede yapıldığını göstermektedir. Bartın'da sebze ekim alanlarına baktığımızda 1.084 ha ekim alanı ile Merkez ilçe önde gelmektedir. Merkezi, 391 ha Sebze ekim alanı ile Ulus, 121,5 ha ile Kurucaşile ve 93.8 ha ile Amasra ilçeleri gelmektedir. Ulus hariç ilçelerde sebze alanlarında artışlar görülmektedir (Tablo 39).

Ayrıca 1690,3 ha sebze ekim alanının 76,3 ha örtü altı tarımı yapılmaktadır. Diğer bir ifade ile sebze ekim alanlarının sadece %4,51'inde örtü altı sebze tarımı yapılabilmektedir. Mevcut örtü altı tarımının da %90'nı Merkez ilçede yapılmaktadır.

Bartın'da 2005 yılında meyve ekim alanı tarım arazileri içinde 4.353 ha dikili alan ile %5,85 paya sahiptir. 4.353 ha meyve alanlarının 2.395 ha %55'i fındık alanlarından oluşmaktadır. 1989 Yılından 2005 yılına kadar meyve bahçelerinde belirgin bir artış olmamıştır. Fındık ekim alanları kontrollü olmasından yeni alanlar tahsis edilmemiştir. Diğer meyvelik alanlar ise Merkez ilçe hariç diğer ilçelerde az miktarda da olsa azalmıştır. Meyve arazileri en fazla 2.520 ha alan ile Merkez ilçede yer almaktadır. Merkezi sırasıyla Ulus, Kurucaşile ve Amasra ilçeleri takip etmektedir. Ancak Kurucaşile ilçesinde meyve alanları arazi şartlarından dolayı geniş yayılım alanı bulmuş ve buradaki tarım alanlarının %28,88'ini kaplaması dikkat çekicidir. İldeki meyve üretim alanlarındaki başlıca türler, Fındık, elma, armut, erik, ayva, kiraz ceviz ve çilektir.

Bartın ilinde, tarım faaliyetleri kapsamında üretimi yapılan tek sanayi bitkisi ayçiçeğidir. Ayçiçeği ekim alanı da tarım arazilerin %0,78'ini kaplamakta ve 580 ha alandaki üretimin tamamı Merkez ilçede yer almaktadır.

Yumrulu bitkiler ekim alanı sanayi bitkiler ekim alanı ile yaklaşık aynı oranda yer tutmaktadır. Bartın'da yumrulu bitkiler içinde en fazla üretilen ürünler, turp ve sarımsaktır. Bartın'da yumrulu bitki ekili alanların toplamı 430 hektardır. Yumrulu bitkilerin ekim alanı en fazla 283 ha ile Merkez ilçede yer almaktadır.

Baklagiller ekim alanı tarım arazileri içinde en az alan kaplamaktadır. Bu durum ilde baklagiller tarımının fazla gelişmediğinin bir göstergesidir. Mevcut alanlarda Fasulye(kuru),fiğ ve bakla üretimi yapılmaktadır. Burada baklagillerin önemli türü olan mercimek ve nohut tarımı yok denecek kadar az olması baklagillerin alanlarının az olmasına neden olmuştur. Bartın'da baklagillerin ekim alanı en fazla 333 ha ile Merkez ilçede yer almaktadır. Bu değer ildeki baklagiller üretim alanlarının yarısından fazlasını oluşturmaktadır.

Yem bitkileri ekim alanları son yıllarda büyük artış göstermiştir. 1989 yılında 1524 ha alanda yem bitkileri üretimi yapılmıştır. 2005 yılına geldiğimizde 5.4 kat artarak 8.358

ha çıktığını görmekteyiz. Yem bitkileri üretimi alanı en fazla Merkez ilçede yapılmaktadır. Merkez ilçe 6.808 ha ile toplam yem bitkileri alanının %81,5'ine sahiptir. Merkez ilçeyi 500 ha ile Ulus takip etmektedir.

Yem bitkileri ekim alanı ile hayvan sayısı arasındaki ilişkiye baktığımızda, 2005'te Merkez ilçe ve Ulus ilçesi yem bitkileri ekim alanının %87,4'ne sahip iken toplam sığırın %90,45'ini barındırması tezatlık olmadığını gayet uyum içinde olduğunu göstermektedir. Burada yetiştirilen başlıca yem bitkileri üretim alanlarında yer alan türler ise, yonca, fiğ ve korungadır. Bunlar kuru ve yeşil ot olarak değerlendirilmektedir.

Tarım arazisi kullanımı içinde ekimi yapılmayan tarım arazileri önemli bir değere sahiptir. 1989 yılında ekimi yapılmayan tarım arazileri genel tarım arazileri içinde 30.864,5 ha ile %41,48'lik bir paya sahip iken bu miktar 2005 yılında 19.326,5 ha ve %29,97 oranına gerilemiştir. Bu durum Bartın tarımı için en önemli pozitif gelişmelerden biridir.

Bartın'da 1989 yılında nadas alanı ile ekimi yapılamayan tarım arazileri, toplam tarım arazilerinin %55,18'dir. Bu ise mevcut tarım arazilerinin yarısından fazlası demektir. Ancak bu alanlarda zamanla tarım faaliyetlerinin canlanması nadas alanları 2005 yılında %35,23'e gerilemesi kayda değer bir gelişmedir.

Özet olarak yukarıdaki tablolardaki verilerden de anlaşıldığı gibi, Bartın'da tarım arazilerinin kullanımında sürekli olumlu bir gelişme vardır. Bütün bu gelişmeler Bartın'da kullanılmayan tarım arazilerinin sonraki yıllarda aktif tarım arazilerine dönüşeceğinin bir göstergesidir. Bu şekilde olumlu bir tablonun ortaya çıkmasında ve devam etmesinde tarım hedeflerinin ve bu hedeflere ulaşmada yapılacak çalışmaların büyük etkisi olacaktır.

2.2. Bartın İlinde Tarım ve Hayvancılık

2.2.1. Bitkisel Üretim

Bitkisel üretim, miktarı ve çeşitliliği yönünden toprak, iklim, teknolojik olanaklar, sosyal-ekonomik koşullar gibi birçok faktörün ortaklaşa etkisi sonucunda meydana gelir. Bir bölgede yetiştirilen tarım ürünlerin çeşidi ve miktarı, başta o bölgedeki toprak çeşitliliği ile iklim özellikleri önemli doğal çevresi olmakla birlikte, nüfusun miktarı ve nitelikleri, pazar imkanları, üretim teknolojisi ve maliyetleri gibi sosyal ekonomik faktörler tarafından etkilenmektedir. Bu faktörlerden toprak ve iklim özellikleri dışında kalan diğer faktörlerin hepsi yıldan yıla belirgin farklılıklar gösteren kısa sürede değişebilen faktörlerdir. Kısa ve uzun zamanda değişebilen bütün bu faktörler tarım alanlarını nitelik nicelik bakımından önemli ölçüde etkilemektedir. Bu nedenle bir sahada tarım ürünlerinin potansiyeli belirlenirken ve arazi çalışmaları yapılırken bu değişkenlerin gösterebileceği farklarda dikkate alınarak yapılması daha sağlıklı sonuçlar verecektir.

Yukarıda bahsedilen konu çerçevesinde daha önceki bölümlerde Bartın ilinin genel ve tarım arazileri değerlendirmesi yapılmıştır. Bu bölümde ise tarım ürünleri üretim potansiyelleri tespit edilecek ve değerlendirmesi yapılacaktır.

Bartın'da başlıca tarım faaliyetleri; tahıl tarımı, baklagiller tarımı endüstri bitkileri tarımı, yem bitkileri tarımı, meyve tarımı sebze tarımı ve hayvancılık faaliyetleri konumuz itibarıyla incelenecektir.

2.2.1.1.Tahıl Tarımı

Toprağın canlılar alemindeki önemini en güzel yansıtan hububat, insan gıdasının ana kaynağını oluşturmaktadır. Dünyada ve ülkemizde tarım arazilerinin büyük bir bölümünde hububat üretimi yapılmaktadır. Bunun en önemli nedeni; temel besin maddesi olan hububattan ekmek, bulgur, makarna ve pirinç gibi başlıca gıdaların elde edilmesidir. Ayrıca mısır ve arpa gibi ürünlerin hem insanların hem de hayvanların beslemesinde büyük bir önemi bulunmaktadır.

Buğday başta olmak üzere arpa, mısır, pirinç, çavdar, darı, kaplıca, kuşyemi gibi bitkiler tahıl tarımı içerisinde yer alan bu ürünlere buğdaygiller de denir.

Tahıl sanayi ürünleri; un, irmik, bulgur, makarna, ekmek, bisküvi, nişasta, bitkisel yağ ve nişasta tabanlı tatlandırıcılar olarak gruplandırılabilir.

Tahıl üretimi, ticareti ve tüketimi ile ilgili sorunlar, günümüzün en önemli ekonomi konuları arasına girmiştir. Nüfus ve beslenme sorunlarıyla ilgili kuruluşlar, nüfus artış hızıyla tahıl üretimi artış hızı arasındaki ilişkileri izleyerek; artan tüketimi karşılayabilecek düzeyde bir üretimin gerçekleşmesine çalışmaktadır.

Buğday ve diğer tahıl ürünleri tarla bitkileri içinde hem yatay hem de dikey yönde daha fazla yayılmıştır. Çünkü yetişme şartlarının esnek olup birden çok iklime uyum sağlayabilmeleri, çok fazla emeğe ve masrafa ihtiyaç olmaması ve temel besin maddeleri olması etkili olmuştur.

İnceleme sahamızda tahıl tarımı açısından en önemli ürünler mısır, buğday, arpa ve yulaftır. Bartın ilinde 2005 yılı kayıtlarına göre 74.408 ha tarım arazisinin 32970 hektarında %44 tahıl tarımı yapıldığı tespit edilmiştir. Ülkemizde bu değer %73 olduğu dikkate alınırsa Bartın'da tahıl tarımının ülke genelinin çok altında seyrettiğini göstermektedir. Ancak tahıl tarımı ülke genelinde olduğu gibi Bartın ili'nde de artış göstermiştir, bu artış ilde 2000 yılından sonra belirgin bir şekilde gerçekleşmiştir.

Mısır Tarımı:

Ülkemizde mısır üretimi, tahıllar arasında buğday ve arpadan sonra üçüncü sırada yer almaktadır. Yurdumuzun birçok bölgesinde üretilmektedir. Mısır ülkemizde temel gıda maddesi olan ekmek yapımında buğdaydan sonra ikinci sırada gelmektedir. Özellikle Karadeniz bölgesinde halk buğday unu yerine mısır unu kullanmalarıyla burada üretilen mısır ticarete yönelik değil, üreticinin temel gıda ihtiyacını karşılamaya yönelik olmuştur.

“Mısır bitkisinden iki şekilde yararlanılır. Bunlar tanesi ve otsu gövdesidir. Mısırın taneleri insan beslenmesinde doğrudan kullanıldığı gibi (ekmek yapımı ve çerezlik olarak); yemeklik sıvı yağ, nişasta, glikoz ve yem sanayinde de değerlendirilir. Otsu gövdesi ise hayvan yemi olarak kullanılır. Aynı zamanda mısırın yemlik değeri ve verimi öteki tahıllardan yüksek olup, çapa bitkisi olduğu için iyi bir ekim nöbeti bitkisidir.

Mısır ekim alanı, denildiğinde hem tane elde edilen, hem de gövde kısmı için yetiştirilen alan anlaşılmaktadır. Yani, aynı alandan hem tane hem de yem bitkisi olarak mısır elde edilir. Bu çalışmada, Türkiye mısır ekim alanlarının tamamı ele alındığı halde, üretim değeri olarak tane değeri dikkate alınmıştır. Çünkü mısır ekim alanlarının tane için mi, yoksa gövdenin yem olarak kullanılması için mi ayrıldığını net olarak tespit etmek zordur. Başka bir ifadeyle mısırın ekildiği alanda her iki amaç için de ekimin yapıldığı ve ürünün buna göre değerlendirildiği anlaşılmaktadır” (Şahin, 2001, 73–90).

“Mısır bitkisi 10-11°C ‘de çimlenmeye başlayabilir. Toprak sıcaklığı 5-10cm derinlikte 15°C’ye ulaştığı zaman çimlenme hızlanır. Mısır bir sıcak iklim bitkisi olmasına rağmen aşırı sıcaklık isteyen bitki değildir. 38 °C’nin üzerinde bir kaç gün devam eden sıcaklıklar bitkiye zarar verir. Mısır bitkisinin sıcak gecelerde iyi geliştiği sanılmakla birlikte, sıcak ve rutubetli gecelerde iyi bir gelişme görülmez. Genel olarak mısır için en uygun koşulların soğuk geceler, güneşli günler ve orta sıcaklık olduğu söylenebilir. Sık sık bulutlu havaların oluşması ve düşük ışıktan dolayı fotosentezin azalması nedeniyle tropik iklimde mısır verimi subtropik iklimdekine göre daha düşük gerçekleşir. Bitkinin gelişmesi için optimum ve minimum bağıl nem değerleri sıcaklık ve alınabilen su miktarına bağlı olmakla birlikte genel olarak %50 ve altına inen bağıl nem koşullarında bitki olumsuz etkilenir. Özellikle tozlanma döneminde ortaya çıkan düşük hava nemi tane bağlamayı aksatır ve su kayıplarını arttırır. Ülkemizin iklim verileri dikkate alındığında düşük sıcaklık, yüksek sıcaklık ve düşük bağıl nem koşullarının hakim olduğu yöreler dışında kalan bölgelerde uygun çeşit ve sulamayla rahatlıkla mısır üretimi yapılabilir” (www.tarim.gov.tr/bitkisel.htm, 24.12.2006).

Mısırın yetişebilmesi için gerekli olan yağış yıllık miktarı 800–1000 mm arasındadır. Ancak bu değerlerin biraz altında ve üstünde de yetişebilmektedir.

“Mısırdaki iyi bir verimin sağlanması için bitkinin su ihtiyacının tam ve zamanında sağlanması gerekir. Özellikle tepe püskülü çıkarmadan bir hafta önce ile süt olum devresi arasında mısırın su ihtiyacı fazladır. Yapılan araştırmalar çiçeklenme dönemindeki bir haftalık su stresinin verimi %50 azalttığını göstermiştir. Yağışı yetersiz olan yerlerde birkaç kez sulama yapılmalıdır. Yapılacak sulama sayısı, sulamanın zamanı ve her bir sulamada verilecek su miktarı iklim ve toprak koşullarına

bağlıdır. Toprak ve bitki yüzeyinden olan potansiyel terleme değerleri bu konuda bize kolaylık sağlar. Potansiyel terleme ile kaybedilen su kadar suyun toprağa sulama veya yağışlar ile geri verilmesi gerekmektedir. Üretim planlanırken gerektiği dönemde yeterli suyun sağlanıp sağlanamayacağına dikkat edilmelidir. Ülkemizde Karadeniz Bölgesinin ticari mısır üretilmeyen kısımlarında mısır sulanmaksızın yetiştirilebilse de yine de yağışların geciktiği dönemlerde çekilen su stresinden dolayı verim düşmektedir” (DPT 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Meyvecilik Alt Komisyonu Raporu, 2001:61,62).

Mısırın ülkemizde nişasta- glikoz, bitkisel yağ ve yem endüstrilerinin hammaddesi olarak kullanımı yanında, şeker mısırı, mısır kavurgası ve patlamış mısır olarak tüketilmektedir..

Tablo 40: Bartın İlinde 1992-2005 Yılları Arasında Mısır Üretim Değerleri

Yıllar	Merkez		Amasra		Kurucaşile		Ulus		Bartın Toplam	
	Alan	Ton	Alan	Ton	Alan	Ton	Alan	Ton	Alan	Ton
1992	7000	15630	710	1302	-	1025	8450	8648	16160	26605
1993	6480	14539	597	1116	629	1059	7637	8567	15343	25281
1994	6959	15470	695	1287	795	1325	8401	7781	16850	25863
1995	6902	11395	621	1079	788	1233	16232	8687	24543	22394
1996	7280	11871	630	1027	800	1239	13356	8561	22066	22698
1997	7209	18984	624	1027	792	1108	12369	14261	20994	35380
1998	6466	16239	588	984	756	1265	8334	13836	16144	32324
1999	6633	15033	567	1070	729	1377	8083	15054	16012	32534
2000	6243	14877	592	1046	1061	1521	8565	14987	16461	32431
2001	6325	12639	622	921	1231	1562	5567	3683	13745	18805
2002	5674	13602	527	837	839	1283	3947	6278	10987	22000
2003	6376	14966	521	981	707	1164	4415	4157	12019	21268
2004	6388	15382	490	787	639	897	4436	5322	11953	22388
2005	6712	17766	500	883	667	1030	5837	11218	13716	30897

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın yıllık mısır üretiminde Karadeniz bölgesindeki 17 il içinde 6. sırada yer almaktadır. Bartın ilinde 1991–2005 yılları arasında mısır üretimi bazı dönemlerde artışlar olurken, bazı dönemlerde bir önceki yıllarla göre düşüşler gözlenmiştir. Bu artış miktarı 1997–2000 yılları arasında maksimuma çıkmıştır. 2001 yılında belirgin bir düşüş ve bu yıldan sonra tedrici olarak artışlar görülmüştür. 1991 yılında 16.160 ha alanda 26.605 ton olan Bartın mısır üretimi, 1997 yılında büyük bir artış göstermiş ve 20.994 ha alandan 35.380 ton ürün alınmıştır. Bu yılda hem mısır ekilen alanda hem birim alanda alınan verimde belirgin artış olması dikkat çekicidir. Ayrıca, Bartın ilinde

1998–2002 yılları arası mısır üretimi buğday üretiminden fazla olduğu dönem olarak kayıtlara geçmiştir. Ancak 2001 yılında bu değer 13.745 ha alandan 18.805 tona kadar gerilerken bu yıldan sonra üretilen ürün miktarı sürekli artış göstermekle birlikte ekilen alan sürekli azalma göstermiştir. 2005 yılında 13.716 ha alandan 30897 ton mısır üretimi gerçekleşmiştir.

Bartın’da mısır tarımı ticari anlamda fazla gelişme gösterememiştir. Bu durumun nedeni ise mısırın ticari amaçlı değil iç tüketimi karşılamaya yönelik olmasıdır. Son yıllarda mısır miktarındaki artış ise mısır tarımının daha çok yem bitkisi üretimi şekline yapılmasındandır.

İnceleme alanınızda mısır en fazla Merkez ilçede yetiştirilmektedir. 1992 yılında 15.630 ton olan buğday üretimi 2005 yılında 17.766 tona yükselmiştir. Üretim kısmen artarken ekilen alan azalması birim alandan alınan ürün miktarı çok az artış olmuştur. Bu değerlerde gösteriyor ki 1992 den 2005 yılına kadar Merkez ilçede mısır üretiminde kayda değer bir artış olmamıştır. Mısır üretiminde Merkez ilçeden sonra Ulus ilçesi gelmektedir. Üretim 1992 yılında 8.648 ton iken, bu miktar 1997 ve 2000 yılları arasında maksimum miktarlara çıkmasına karşın daha sonraki yıllarda büyük düşüşler görülmüş. Ulus ilçesinde mısır ekimine ayrılan alan yıldan yıla sürekli kısmi bir azalma göstermiştir. Ancak 2005 yılında 11.218 ton mısır üretimi ile birim alanda alınan verimde belirgin bir artış görülmüştür. Amasra ilçesin de ise mısır üretimi 1992 yılında 1.302 ton iken bu miktar her yıl azalma göstermiş 2005 yılına gelindiğinde 883 tona kadar düşmüştür. Amasra ilçesinde mısır ekim alanları son yıllarda yerini yem bitkileri ve sebze alanlarına bırakması nedeniyle üretim miktarı ve ekim alanı azalma eğilimi içindedir. Kurucaşile ilçesinde ise mısır üretimi yıllara göre fazla bir değişiklik göstermemiştir. 1993 yılında 1059 ton olan mısır üretimi 2005 yılında 1030 ton olarak gerçekleşmiştir. Kurucaşile ilçesinde mısır üretiminde artışın olmamasında arazinin %50 gibi yüksek bir eğim derecesine sahip olması nedeniyle tarım arazisinin az olmasıdır.

Buğday Tarımı:

Buğday; ekmekten makarnaya, bisküviden pastacılık ürünlerine yaşamımızda önemli yeri olan unlu mamullerin hammaddesidir. Günümüzde un ve unlu mamuller teknoloji ve endüstrisinin hızla gelişmesi, belirli kalite ve niteliklere uygun buğdaya gereksinimi arttırmıştır.

Tarla bitkileri içinde değişik iklim ve toprak koşullarına uyumu en geniş ürün çeşitlerinde biri de buğdaydır. Buğday, nemin fazla olduğu ve yaz yağışlarının çok görüldüğü, Doğu Karadeniz Bölümü ile kısmi olarak Batı Karadeniz kıyıları hariç, ülkemizin hemen her bölgesinde yetiştirilir.

Bitkisel tarımda uygulanan nöbetleşe ekim ve nadas ile yabancı otlardan, hastalıklardan, zararlılardan korumak ile toprak verimliliğini artırmak ve sonraki ürüne su biriktirmek amaçlanır. Bu nedenle buğday ekilen bir tarlada diğer yıl yine buğday ekilmesi durumunda verim düşmektedir. Tahıllara en uygun nöbetleşe ekim ürünleri ise baklagillerdir. Buğday ekim alanlarında fazla gübre kullanmanın olumsuz sonuçları olabilir. Buğday ve diğer kuru tarım ürünlerinin ekim sahalarında topraktaki nem oranı düşük ve sulama olanakları sınırlı olmasıdır. Killi, kumlu olan ve yeterli organik maddesi ihtiva eden, fosfor ve kireci bulunan topraklar, buğdaya elverişli topraklardır.

Tablo 41: Bartın İlinde 1992-2005 Yılları Arasında Buğday Üretim Değerleri

Yıllar	Merkez		Amasra		Kurucaşile		Ulus		Bartın Toplam	
	Alan	Ton	Alan	Ton	Alan	Ton	Alan	Ton	Alan	Ton
1992	8375	15403	610	1011	739	1087	11898	9846	21622	27347
1993	8340	15120	602	935	746	1031	11445	11857	21133	28943
1994	8380	13395	680	1207	750	968	12645	12250	22455	27820
1995	8338	13055	648	1145	746	958	12238	9826	21970	24984
1996	7464	11955	646	1139	497	717	12241	11764	20848	25575
1997	7475	7673	643	1161	748	1105	12259	10068	21125	20007
1998	6983	5957	642	1205	759	1080	12454	10625	10838	18867
1999	7408	12526	625	1163	741	1034	12148	10271	20922	24994
2000	7011	10758	583	1158	584	633	11198	10108	19376	22657
2001	6445	9851	575	1074	565	576	456	697	8041	12198
2002	7765	14781	548	917	398	379	4778	5821	13489	21898
2003	8345	17676	488	927	491	530	4280	4440	13604	23573
2004	10457	24669	504	895	468	496	4610	5277	16039	31337
2005	11312	23290	466	799	468	371	4616	7215	16862	31675

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK

Bartın’da tahıllar içinde ekim alanı olarak ve elde edilen ürün miktarı olarak buğday tarımı ilk sırada yer almaktadır. Bartın’da buğday tarımı daha çok düz ve düze yakın arazilerde, küçük parçalar halinde yapılmaktadır. Bartın buğday üretim alanı ve miktarına baktığımızda 1992 yılında 21.622 ha ekim alanından 27.347 ton buğday üretilirken, 1998 yılında üretim miktarı 10838 ha alandan 18867 tona düşmüştür. Bu arada birim alanda alınan buğday miktarı artış göstermişse de üretilen toplam buğday miktarı çok azalmıştır. Buğday ekili alanlardaki gerilemenin nedeni, mısırda olduğu gibi bu alanların yem bitkilerine ve sebze tarımına tahsis edilmesidir. 2000 yılından sonra buğday üretilen alan ve hasat edilen ürün miktarında belirgin artışlar dikkat çekmektedir. 2005 yılına geldiğimizde 16.862 ha alandan 31.675 ton yükselmiştir.

Arpa Tarımı:

Arpa; ülkemizde buğdaydan sonra en geniş ekim alanına ve fazla üretime sahip olan bir tahıldır. Arpa buğdaya göre iklim şartlarına daha dayanıklı olmasından dolayı daha yükseklerde yetiştirme imkânı bulmaktadır. Ayrıca arpanın hasat süresi daha kısa olmasından ikinci üründe tahıllarda tercih edilmektedir.

“Arpa daha çok hayvan yemi olarak kullanılır. Yem olarak değeri mısırın %95’i kadardır. Yemlik arpalarda protein oranının fazla olması istenir. Yurdumuzda yetiştirilen arpaların çoğunu biralık arpalardan oluşmaktadır.

Arpa, fazla soğuk ve fazla sıcak olmayan, nispi nemi yüksek olan yerlerde iyi gelişir. Sıcaklığı 0°C’nin altına düşmeyen ve 18–20°C’nin üzerine çıkmayan, nispi nemi %70–80 olan yerler çok uygundur. Arpa için en uygun topraklar, organik maddece zengin, milli, havalanması ve nemliliği uygun topraklardır” (www.tarim.gov.tr/bitkisel.htm, 24.12.2006).

Tablo 42: Bartın İlinde 1991-2005 Yılları Arasında Arpa Üretim Değerleri

Yıllar	Merkez		Ulus		Bartın Toplam	
	Alan	Ton	Alan	Ton	Alan	Ton
1991	520	1088	4082	3108	4602	4196
1992	650	1430	3000	2400	3650	3830
1993	615	1097	2500	2676	3115	3773
1994	611	1172	2485	2725	3096	3897
1995	613	1246	2095	1849	2708	3095
1996	594	1164	1784	1904	2378	3068
1997	576	1074	1728	1611	2304	2685
1998	597	615	1798	1681	2395	2296
1999	601	905	1804	1811	2405	2716
2000	510	758	1600	1586	2110	2344
2001	434	748	531	914	965	1662
2002	588	1321	421	583	1009	1904
2003	579	1256	495	586	1074	1842
2004	704	2454	533	780	1237	3234
2005	710	2139	523	1117	1233	3256

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın’da 1991 yılında 4602 ha alandan 4196 ton arpa elde edilmiştir. Arpa üretimi daha sonraki yıllarda sürekli azalma göstermiştir. 2001 yılında ekilen alan 965 hektara düşerken hasat edilen ürün ise 1662 tona kadar gerilemiştir. 2001 yılında sonra arpa üretilen alan ve ürün miktarı artmaya başlamış, 2005 yılında 1233 ha alandan 3256 ton arpa üretilmiştir. Son yıllarda arpada birim alanda elde edilen ürün miktarı belirgin bir artış göstermiştir.

İnceleme alanımızdaki ilçelerin arpa üretimine baktığımızda; Merkez ilçede 1991 yılından 2001 yılına kadar arpa ekilen alan ve elde edilen üründe fazla değişiklik olmamıştır. 2001 yılından sonra arpa üretimi artmış 710 ha alandan 2139 ton ürün elde edilerek, birim alandan maksimum ürün alınmıştır. Ulus ilçesinde ise hem arpa ekilen alan hem de elde edilen ürünlerdeki azalma 2001 yılından sonra daha da artmıştır. Arpa ekim alanları ile genel olarak Ulus’ta hububat ekim alanlarında gerileme olmasında bu alanların sebze üretimine ayrılmak birlikte daha çok tarım dışı arazilere dönüştüğünü tarım arazisi değerlerini tablosu ispatlamaktadır. Amasra ve Kurucasıle ilçelerinde ise Arpa tarımı yapılmamıştır. Bu durumun nedeni ise her iki ilçede de tarım arazilerinin engebeli araziden dolayı sınırlı olan mevcut tarım arazilerinde bahçe tarımı ile az da olsa buğday ve mısır tarımının yapılmasıdır.

Yulaf Tarımı:

Yulaf günümüzde büyük ölçüde yem sanayinde kullanılmaktadır. Yulaf son yıllarda insan beslenmesinde özellikle bisküvi yapımında kullanılmaya başlamıştır. Yulaf unu ve ezmesi kahvaltılık olarak tüketilmektedir. Proteince zengin oluşu, ayrıca yağ, vitamin, fosfor, demir ve kalsiyum değerinin yüksek olması nedeniyle besleyici değeri yüksektir. Ülkemizde ekim alanı ve üretimi gittikçe azalan yulafa sağlıklı beslenme konusundaki duyarlılıkların artmasıyla daha bir önem verilmeye başlanmıştır.

“Yulaf serin iklim tahılları içerisinde iklim istekleri en fazla olan bir cinstir. Kışları kar örtüsüz, fazla soğuk geçen yerlerde soğuktan zarar görür. Daha çok sahil bölgelerinde, dağ eteklerindeki ovalarda yetiştirilir.

Yıllık yağışı 700–800 mm olan yerler yulaf için en uygun yerlerdir. Yulafın hem serin ve nemli iklimlerden hoşlanması, hem de düşük sıcaklıklara dayanıksız oluşu kültürünün yayılmasını önleyen en belirgin özelliğidir.

Çavdardan sonra toprak seçiciliği en az olan serin iklim tahılıdır. Yeteri kadar nemi olan fakir topraklarda bile yetişir. İyi bir verim için yeterli besin maddesi olan topraklar uygundur. Killi, tınlı ve kumlu fakat humusu bol olan topraklarda yeterli nem bulunursa üstün nem oluşturur. Bataklık yerlerin kurutulmasında tarlaya çevrilmesinde ilk ele alınıp yetiştirilecek kültür bitkisidir. Yulaf tuzluluğa arpadan fazla dayanıklıdır.

Serin iklim tahılları içerisinde düşük sıcaklığa dayanımı en az olan yulafın kışa dayanıklı çeşitlerinin geliştirilmesiyle ekim alanı artacağı gibi özellikle su tüketimi yüksek olan yulafın derine giden kök sistemi sayesinde drenaj sorunu olan alanlarda ekimine öncelik verilerek üretim artırılabilir”(www.istanbultarim.gov.tr.07.04.2004).

Yukarıda bahsedilen yulafın yetiştirme koşulları inceleme alanımız olan Bartın’ın iklim ve toprak koşulları tam bir uyum içindedir. Bu ise Bartın’da yulafın mevcut üretim alanı ve verimi artırılabilirliğini göstermektedir.

Tablo 43: Bartın İlinde 1992-2005 Yılları Arasında Yulaf Üretim Değerleri

Yıllar	Merkez		Ulus		Bartın Toplam	
	Alan	Ton	Alan	Ton	Alan	Ton
1992	400	600	600	420	1000	1020
1993	451	488	485	506	936	994
1994	465	535	500	555	965	1090
1995	465	465	500	454	965	919
1996	400	433	500	542	900	975
1997	404	555	505	463	909	1018
1998	402	434	503	493	905	927
1999	400	560	500	500	900	1060
2000	360	432	450	450	810	882
2001	375	572	417	478	792	1050
2002	634	1311	304	419	938	1730
2003	591	1350	374	466	965	1816
2004	754	2492	382	455	1136	2947
2005	779	1819	380	638	1159	2457

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

İnceleme alanımızda yulaf üretiminde 1991 yılında 1000 ha alanda 1020 ton olarak gerçekleşmiştir. 2002 yılına kadar üretim alanında sürekli azalma olmuş fakat ürün miktarı fazla değişmemiştir. 2001 yılında 792 hektardan 1050 ton ürün alınmıştır. Bartın ilinde 2002 yılından yulaf üretiminde artışlar olmaya başlamış, 115ha alandan 2457 ton ürün elde edilerek birim alandan elde edilen ürün miktarı da en üst değere ulaşmıştır.

Yulaf üretiminde Ulus'ta 1992 yılında 600ha alanda 420 ton ürün alınırken, aynı yılda Merkez ilçede 600ha alandan 600 ton ürün alınmıştır. Merkez'de 2002 yılından sonra yulaf ekim alanı artarken elde edilen üründe oransal artış daha fazla olmuştur.

Ulus'ta durum biraz daha farklıdır, 1991 yılından 2005 yılına kadar yulaf ekilen alanda ve üretilen üründe belirgin bir artış olmamış ancak 2005 yılında birim alanda elde edilen ürün biraz daha artmıştır. Diğer ilçelerde yulaf üretimi yapılmamaktadır.

2.2.1.2. Sanayi bitkileri

Ayçiçeği Tarımı:

“Ayçiçeği; içerdği yüksek orandaki yağ miktarı nedeniyle, bitkisel ham yağ üretimi bakımından önemli bir yağ bitkisidir. Ayçiçeği yağı; sıvı olarak yemeklerde ve kızartmalarda yaygın olarak kullanılmaktadır. Ayrıca, diğer bitkisel yağlarla karıştırılmak suretiyle yemeklik ve sofralık margarin yapılarak da tüketilmektedir.

Ayçiçeği tanesi kavrularak çerez olarak tüketilebilmektedir. Yağı çıkarıldıktan sonra geriye kalan küspe de karma yem üretiminde oldukça yaygın olarak kullanılmaktadır. Ayrıca, kuşyemi olarak da kullanılmaktadır. Ayçiçeği; soya ve mısır gibi bitkilerle karışık olarak ekilmek suretiyle yeşil yem veya silaj yapılarak hayvan beslenmesinde kullanılmaktadır.

Ayçiçeği yağında bulunan yüksek orandaki yağ asidi kurumayı çabuklaştırıcı özelliğe sahiptir. Bu nedenle, yağlı boya yapımında çok önemli bir yere sahiptir. Ayrıca, kağıt, plastik, sabun ve kozmetik ürünler yapımında hammadde olarak kullanılmaktadır” (www.bahce.biz/meyvecilik.htm. 01.12.2006).

Ayçiçeği bir çapa bitkisidir. Kendisinden sonra ekilen bitkilere temiz ve havalanmış bir toprak bırakmaktadır. Bu nedenle, iyi bir ekim nöbeti bitkisidir. Türkiye bitkisel ham yağ üretiminin %46,7’si ayçiçeğinden karşılanmaktadır.

“Ayçiçeği kara iklim kuşağında ve ılıman iklimin yağışlı bölgelerinde yetiştirilen tek yıllık bir bitkidir. Çevre koşullarına uygun üretim teknikleri uygulanarak yeterli ürün alınabilmektedir. Ayçiçeği bitkisi soğuk ve yüksek sıcaklıklara karşı oldukça toleranslı bir bitkidir. Bu nedenle, geniş bir yayılma alanına sahiptir. Ayçiçeği bitkisinin değişik gelişme dönemlerinde farklı sıcaklık isteğine sahiptir. Tohumun çimlenebilmesi için toprak sıcaklığının en az 10-12°C’ye yükselmesi gerekmektedir. Ayçiçeği bitkisi fide döneminde soğuklara karşı oldukça dayanıklıdır. Bitkinin daha ileri gelişme döneminde, sıcaklık 0°C’ye düştüğünde, bitki zarar görmektedir. Yetiştirme süresindeki, özellikle tohumun gelişme döneminde, ortaya çıkan yüksek sıcaklık, yağ asitleri bileşimini etkileyebilmektedir ve yağın kalitesini düşürmektedir.

Ayçiçeği yaprakları foto tropik özelliğe sahiptir. Yani ışığa göre yön değiştirmektedir. Yaprakların bu özellikleri fotosentezi, dolayısı ile verimi %10-23 olumlu yönde etkilemektedir.

Ayçiçeği bitkisi topraktaki suyu en iyi değerlendiren bir bitkidir. Bunun nedeni, kök sisteminin gelişmiş ve 2 m. derinlere kadar inebiliyor olmasıdır. Ayçiçeği bitkisi yetiştirme süresi boyunca 500-600 mm toplam yağışa gereksinim duyar.

Ayçiçeği; fazla nemli bölgeleri sevmez. Hava nispi neminin yüksek olması halinde, toprak çürüklüğüne neden olan hastalıkların etkisi artar. Bu nedenle; Ayçiçeği tarımında, hava nispi neminin az olduğu bölgeler seçilir. Ayçiçeği toprak isteği bakımından seçici değildir” (www.tarim.gov.tr/bitkisel.htm, 24.12.2006).

Tablo 44: Bartın İlinde 1992-2005 Yılları Arasında Ayçiçeği Üretim Değerleri

Yıllar	Merkez		Ulus		Bartın Toplam	
	Alan	Ton	Alan	Ton	Alan	Ton
1992	1000	1642	10	9	1010	1651
1993	998	1800	9	10	1007	1810
1994	1000	1747	10	9	1010	1756
1995	600	583	10	8	610	591
1996	700	1050	10	10	710	1060
1997	699	1197	10	10	709	1207
1998	730	864	11	10	741	874
1999	687	882	10	10	697	892
2000	529	457	10	10	539	467
2001	488	383	8	7	496	390
2002	404	759	-	-	404	759
2003	436	502	-	-	436	502
2004	540	922	-	-	540	922
2005	589	804	-	-	589	804

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın’da 1992 yılında 1010 ha alandan 1651 ton ayçiçeği üretilmiştir. Ancak 1992’den 2005’e kadar ayçiçeği ekim alanı ve elde edilen ürün miktarı sürekli azalma göstermiş 2005 yılında 589 ha alandan 804 ton ürün alınmıştır.

Bartın’ın yağış değerlerinin ayçiçeği tarımı için yüksek olması, bu bitkini burada yetiştirme şartlarını sınırlandırmaktadır. Bu nedenle üretilen mevcut üründe gelişme olmamıştır. Üretilen ürün de ancak üreticinin kendi ihtiyacını karşılayabilecek miktardadır. Bu nedenle üretilen ayçiçeği sanayide de kullanılamamaktadır.

Bartın’da ayçiçeği üretiminin tamamına yakını Merkez ilçede üretilmektedir. Ulus ilçesinde geçmişte ayçiçeği üretilmişse de günümüzde terk edilmiştir, Amasra ve Kurucaşile ilçelerinde ayçiçeği tarımı yapılmamıştır.

2.2.1.3.Baklagiller Tarımı:

Fasulye (Kuru) üretimi:

Fasulye halkımızın beslenmesinde önemli bir yere sahiptir. Sulu tarım alanlarında önemli bir ekim nöbeti bitkisidir. Yemeklik tane baklagiller arasında fasulye ülkemizde gerek ekim, gerekse üretim yönünden nohut ve mercimeğin ardından üçüncü sırada yer almaktadır. Ülkemizin hemen bütün illerinde kuru fasulye üretimi yapılmaktadır. Türkiye’de kuru fasulye ekim alanı miktarını, değişen fiyatlar, üretim üzerinde ise iklim koşulları ve tarım uygulamaları belirlemektedir. Kuru fasulye en fazla Karadeniz ve Doğu Anadolu yetiştirilmektedir.

Tablo 45: Bartın İlinde 1992-2005 Yılları Arasında Kuru Fasulye Üretim Değerleri

Yıllar	Merkez		Amasra		Ulus		Bartın Toplam	
	Alan	Ton	Alan	Ton	Alan	Ton	Alan	Ton
1992	150	210	30	30	50	50	230	290
1993	150	207	-	-	50	49	200	256
1994	149	188	29	49	49	44	227	281
1995	146	203	-	-	48	58	194	261
1996	155	186	29	35	50	50	234	271
1997	156	222	30	37	50	61	236	320
1998	154	231	33	39	50	60	237	330
1999	155	186	32	38	50	60	237	284
2000	162	211	32	42	50	60	244	313
2001	160	240	30	36	45	54	235	330
2002	168	303	28	30	37	40	233	373
2003	193	360	29	33	38	37	260	430
2004	230	460	30	36	40	40	300	536
2005	250	625	35	42	40	50	325	717

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın ilinde 1992 yılında kuru fasulye üretilen alan 230 ha ve üretimi 290 tondur. Ancak 1992 den 2002 yılına kadar üretimde fazla değişiklik olmamıştır. 2003 yılından sonra üretim alanı ve miktarı artmıştır. 2005 yılında 325 ha alandan 717 ton ürün alınmıştır.

Bartın’da kuru fasulye üretimi en fazla Merkez ilçede görülmektedir. Yine Merkez ilçede de 2001 yılına kadar üretim alanı ve üretim miktarı fazla değişmemiştir. 2001

yılında 160 ha alandan 240 ton kuru fasulye üretilirken, daha sonraki yıllarda ekim alanı ve üretim miktarı artmasıyla 2005 yılında 250 ha alandan 625 ton kuru fasulye üretilmiştir. Diğer ilçelerde kuru fasulye üretiminde 1992 yılından 2005 yılına kadar belirgin bir değişiklik görülmemiştir. Kurucaşile ilçesinde kuru fasulye üretimi yapılmamıştır.

Fiğ (Dane)

Yarı tropik iklim kuşağından, karasal iklimin hüküm sürdüğü alanlara; serin ve nemli bölgelerden yarı kurak bölgelere kadar geniş alanda tarımı yapılmaktadır. Ülkemizde değişik ortamlarda fiğ türleri tohum ve kuru ot üretimi amacıyla yaygın olarak yetiştirilmektedir.

Tablo 46: Bartın İlinde 1993-2005 Yılları Arasında Fiğ (Dane) Üretim Değerleri

Yıllar	Merkez		Amasra		Kurucaşile		Ulus		Bartın Toplam	
	Yeşil ot	Kuru ot	Yeşil ot	Kuru ot	Yeşil ot	Kuru ot	Yeşil ot	Kuru ot	Yeşil ot	Kuru ot
1993	-	-	-	-	-	-	0	45	0	45
1994	-	-	-	-	22	0	0	36	22	36
1995	0	25	21	9	25	0	0	40	46	74
1996	0	25	21	7	-	-	0	35	21	67
1997	-	-	19	9	-	-	0	40	19	49
1998	21	17	33	13	-	-	0	34	54	64
1999	79	23	34	14	-	-	0	37	113	74
2000	13	38	35	15	28	12	15	50	91	115
2001	115	0	28	11	26	17	32	0	201	28
2002	735	213	36	18	592	172	24	0	1387	403
2003	605	172	30	14	482	137	235	67	1352	390
2004	1135	301	31	11	504	134	295	78	1965	524
2005	4157	570	42	5	461	59	170	23	4830	657

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın’da fiğ hem yeşil hem de kuru ot olarak üretilmektedir. Yukarıdaki verilere göre 2000 yılından önce bazı ilçelerde dar alanda az miktarda fiğ üretimi yapılmaktadır. 2000 yılından sonra ekim alanları bütün ilçelere yayılarak üretimde artışlar başlamıştır. 2000 yılında yeşil ve kuru ot 206 ton üretilen fiğ 2005 yılına gelindiğinde 26 kat artarak bu sayı 5487 tona yükseldiğini görmekteyiz.

Araştırma alanımızda fiğin ilçelere göre üretimine baktığımızda, fiğ üretiminde Merkez ilçenin büyük bir ağırlığı görülmektedir. Merkez ilçede fiğ üretimi 2002, 2004 ve 2005 yıllarında büyük artışlar göstermiştir. İlde üretilen fiğ üretiminin %86’sı Merkez ilçede elde edilmektedir. Merkez ilçeden sonra Kurucaşile gelmektedir.

Bakla;

Bakla, yemeklik tane baklagiller içerisinde ekim alanında ve üretimde ön sıralarda yer almaktadır. Ülkemizde Ege, Marmara ve Akdeniz Bölgelerinin belirli alanlarında yetiştirilmektedir.

Bakla daha çok yeşil olarak tüketilmekte, aynı zamanda kuru taneleri de değerlendirilmektedir. Bakla yemeklik tane baklagiller içerisinde toprağa en fazla azot bağlayan bitkidir. Bakla üretimi daha çok küçük aile işletmeciliği şeklinde yapılmaktadır.

Tablo 47: Bartın İlinde 1992-2005 Yılları Arasında Bakla Üretim Değerleri

Yıllar	Merkez		Amasra		Ulus		Bartın Toplam	
	Alan	Ton	Alan	Ton	Alan	Ton	Alan	Ton
1992	3	15	19	90	15	30	37	135
1993	2	15	-	-	14	30	16	45
1994	3	14	24	64	15	29	42	107
1995	3	15	25	38	15	30	43	83
1996	25	100	25	38	15	15	65	153
1997	26	99	31	44	16	18	73	161
1998	25	125	30	45	15	18	70	188
1999	25	120	30	48	15	19	70	187
2000	21	65	28	41	15	17	64	123
2001	27	86	27	41	13	13	67	140
2002	38	77	29	44	14	14	81	135
2003	41	84	29	45	14	22	84	151
2004	50	108	27	40	13	20	90	168
2005	65	130	27	41	13	26	105	197

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın ilinde bakla üretimi 1992 yılından 2005 yılına kadar dalgalı bir seyir göstermiştir. Son yıllarda üretim alanı ve üretilen üründe artışlar başlamıştır. Üretilen bakla miktarı büyük değerler göstermemektedir. Bu nedenle üretilen baklanın çoğu üretici tarafından taze ve kışlık olarak tüketilmekte çok azı satışa sunulmaktadır.

İnceleme alanımızdaki ilçelerde bakla üretimine baktığımızda en fazla bakla üretimi Merkez ilçede yapılmaktadır. Merkez ilçede 1996 yılından sonra bakla üretimindeki artış ekim alanının artmasından kaynaklanmaktadır. Tablodaki değerlere göre, Amasra ve Ulus ilçelerindeki bakla üretiminde az da olsa sürekli düşüşler görülmektedir.

2.2.1.4.Yem Bitkileri:

Hayvancılık sektöründe yem bitkilerinin önemli bir yeri vardır. Yurdumuzda, yonca, korunga, adi fiğ ve burçak gibi geleneksel bir kaç yem bitkisinin tarımı yapılmaktadır. Bu bitkilerin yanında, hayvan pancarı, sudan otu, mısır, yem bezelyesi ve mürdümük, gibi birçok yem bitkisinin tarımı yapıldığı bilinmekle birlikte, ekim alanları hakkında kesin bilgiler bulunmamaktadır. Bugün yem bitkisi ekim alanı, mısır vb bitkiler dâhil edildiğinde bile toplam ekilebilir alanın en çok %3'ünü, her yıl ekilen alanın ise %6'sını kaplamaktadır. Yurdumuzda hayvan beslenmesi, geniş ölçüde doğal çayır ve meralara, anızlara ve tahıl samanına dayanmaktadır.

Yem bitkileri, hayvansal üretimin en önemli ihtiyaçlarından birini karşılamakla birlikte, toprakların fiziksel ve kimyasal özelliklerine, kendisini takip eden kültür bitkilerinin verim ve kalitesine olumlu etkilerde bulundukları bilinmektedir.

Mera alanlarının tarlaya dönüşmesi ve ekilmeyen tarım arazilerinin ekilmeye başlaması nedeniyle hayvanların yeme olan ihtiyacı artmıştır. Bu ise yem bitkileri üretimini artırmayı zorunlu hale getirmiştir.

Yem bitkileri üretimini teşvik etmek amacı ile Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından 2000 yılında “Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Karar” yürürlüğe konulmuştur. Bu karara göre, yem bitkileri üretiminde yatırım giderlerinin ve üretim maliyetlerinin bir bölümü üreticiye teşvik olarak ödenmektedir.

Bartın'da çok az sayıda hayvanı olan çiftçiler üretimin önemli bir kısmıyla kendi ihtiyaçlarını karşılamakta, yetiştirdikleri en karlı bitkinin üretim artıklarını da silaj, saman, ot gibi kaba yem olarak değerlendirmektedirler. Bu durum hayvanların yetersiz beslenmesi yanında, fazla miktarda yoğunlaştırılmış yem tüketilmesi nedeniyle üretim maliyetini artırmakta, et ve süt üretimini düşürmektedir.

Uygulanan çayır-mera- Yem Bitkileri Üretimi ve Hayvancılığı Geliştirme Projesi kapsamında tohumluklar dağıtılmıştır. Yapılan bu çalışmalar sonucunda özellikle yem bitkilerinin gerek üretim alanlarında gerekse birim alanda alınan üründe belirgin artışlar gözlenmiştir. Yem bitkilerindeki artış ise daha ileride bahsedileceği gibi hayvan sayısına ve hayvansal ürünlerin artışına yansımıştır.

2005 Yılı rakamlarına göre, Bartın’da yem bitkileri yetiştiriciliği yapılan alan 8358 ha.’dır. Yıllar itibari ile bakıldığında 1989 yılında yem bitkilerinin toplam tarım alanı içindeki payı %2,04 iken, 2005 yılında bu rakam %11.23 olmuştur. Bu da, hayvan yetiştiriciliği açısından önemli bir gelişmedir (Tablo36,37).

Bartın’da ekimi yapılan başlıca yem bitkileri yonca, korunca, fiğ ve mısırdır.

Fiğ (Kuru) :

Bartın’da fiğ yeşil ot ve kuru ot şeklinde üretilmektedir.

Tablo 48: Bartın İlinde 1991-2005 Yılları Arasında Fiğ Üretim Değerleri

Yıllar	Merkez		Amasra		Kurucasıle		Ulus		Bartın Toplam	
	Yeşil ot	Kuru ot	Y. ot	K. ot	Y. ot	K. ot	Y. ot	K. ot	Y. ot	K. ot
1991	0	144	-	-	-	196	0	38	0	378
1992	-	-	-	-	-	160	0	40	0	200
1993	-	-	-	-	-	-	0	45	0	45
1994	-	-	-	-	22	0	0	36	22	36
1995	0	25	21	9	25	0	0	40	46	74
1996	0	25	21	7	-	-	0	35	21	67
1997	-	-	19	9	-	-	0	40	19	49
1998	21	17	33	13	-	-	0	34	54	64
1999	79	23	34	14	-	-	0	37	113	74
2000	13	38	35	15	28	12	15	50	91	115
2001	115	0	28	11	26	17	32	0	201	28
2002	735	213	36	18	592	172	24	0	1387	403
2003	605	172	30	14	482	137	235	67	1352	390
2004	1135	301	31	11	504	134	295	78	1965	524
2005	4157	570	42	5	461	59	170	23	4830	657

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Üretimde yıllara göre dalgalanmalar olmakla birlikte, Türkiye genelinde olduğu gibi ekim alanında ve üretiminde son yıllarda artış eğilimi görülmektedir. 1999 Yılına kadar kuru ot üretimi ön planda iken, 1999 yılından itibaren daha çok yeşil ot şeklinde üretim devam etmiştir. Fiğ üretimi hayvancılık faaliyetlerinin daha fazla olduğu Merkez ilçede önem kazanmıştır. Merkez ilçede 2002 yılından sonra fiğde özellikle yeşil ot üretiminde hızlı bir artış dikkat çekici miktardadır. Diğer ilçelerde fiğ üretiminde artış çok az olmuştur.

Yonca:

“Yonca önemli bir yem bitkisidir. Otlatılmaya da oldukça dayanıklıdır. Bu nedenle meraların ıslahında diğer bitkilerle karışıma giren ve meranın kalitesini arttıran bir bitkidir. Ahır besiciliğinde et ve özellikle süt verimini %30'lara kadar artıran ve yem bitkileri içerisinde en çok besleyicilik değeri olan yoncada, 10 kadar vitamin de vardır” (www.bahce.biz/meyvecilik.htm. 01.12.2006).

Tablo 49: Bartın İlinde 1991-2005 Yılları Arasında Yonca Üretim Değerleri

Yıllar	Merkez		Amasra		Ulus		Bartın Toplam	
	Yeşil ot	Kuru ot	Yeşil ot	Kuru ot	Yeşil ot	Kuru ot	Yeşil	Kuru
1991	0	120	-	-	0	150	0	270
1992	0	15	-	-	0	150	0	165
1993	0	15	-	-	0	200	0	215
1994	0	30			0	500	0	530
1995	0	90	10	5	0	500	10	595
1996	0	120	10	5	0	300	10	425
1997	0	220	10	5	0	684	10	909
1998	0	228	20	10	0	708	20	946
1999	1500	450	20	10	0	700	1520	1160
2000	2100	630	20	10	3300	1000	5420	1640
2001	937	0	21	9	604	0	1562	9
2002	3663	849	18	8	8241	0	11922	857
2003	3412	1246	455	296	4690	1713	8557	3255
2004	5016	1791	594	318	6437	2298	12049	4407
2005	0	3713	0	703	0	3978	0	8394

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın ilinde yonca yeşil ve kuru ot şeklinde üretilmektedir. İl genelinde 1998 yılına kadar kuru ot üretimi, yeşil ot üretiminde daha fazladır. 1997 yılında 20 ton olan yeşil ot üretimi 1998 yılında 1520 tona, 2004 yılında ise 12049 tona yükselmiştir. 2004 Yılında yeşil ot üretimi ise 4407 ton olarak gerçekleşmiştir.

İnceleme alanımızda yoncada yeşil ot üretiminde ilk sırada Ulus ilçesi yer alırken, kuru ot üretiminde Merkez ilçe yer almaktadır. Yonca üretiminin yapıldığı ilçelerde son yıllarda yonca üretimleri sürekli artış göstermiştir.

Korunga:

"Birçok kültür bitkisinin yetişemediği kıraç ve kuru toprakların değerlendirilmesinde korunga önemli bir yem bitkisi olarak kullanılmaktadır. Su faktörünün kritik olduğu birçok bölgede münavebede vazgeçilmez bir bitkidir (www.ziraatçı.com/yetiştir. 07.04.2007).

Birçok iklimde yetişebilen korunga ve soğuğa dayanıklı baklagiller yem bitkisidir. Donlara karşı dayanıklılığı yaşlandıkça artmaktadır. Kurak bir ortam istemesine karşın sıcaklık istekleri yoncadan daha azdır. Bu özelliğinden dolayı korunga karasal iklim bölgelerimizin öncelikli yem bitkisidir. Korunga ılıman iklim bölgelerinde de iyi gelişebilmektedir. Yıllık yağışı 300mm'ye düşen iklim bölgelerinde dahi başarıyla yetiştirilebilmektedir.

Tablo 50: Bartın İlinde 1991-2005 Yılları Arasında Korunga Üretim Değerleri

Yıllar	Merkez		Ulus		Bartın Toplam	
	Yeşil ot	Kuru ot	Yeşil ot	Kuru ot	Yeşil ot	Kuru ot
1991	0	90	0	200	0	290
1992	0	3	0	200	0	203
1993	0	3	0	250	0	253
1994	0	15	0	250	0	165
1995	0	5	0	250	0	255
1996	0	20	0	200	0	220
1997	0	20	0	300	0	320
1998	0	22	0	331	0	353
1999	50	15	0	300	50	315
2000	70	21	1100	400	1170	421
2001	0	78	197	0	197	78
2002	199	56	1096	0	1295	56
2003	163	64	963	283	1126	347
2004	211	69	1374	340	1585	409
2005	255	37	1200	18	1455	55

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın'da korunga üretimi önceki yıllarda sadece kuru ot şeklinde iken 1999 yılından sonra yeşil ot üretimi başlamış daha sonraki yıllarda yeşil o üretimi kuru ot üretiminden fazla olmuştur. Son yıllarda kuru ot üretimi durma noktasına gelmiştir. Bartın ilinde en fazla korunga üretimi 2005 yılında 1510 ton olarak gerçekleşmiş. Bartın'da korunga üretimi en fazla 1218 ton ile Ulus ilçesinde yapılırken, Merkez ilçede bu miktar, 292 ton olarak gerçekleşmiştir.

2.2.1.5.Meyve üretimi:

Türkiye genelinde meyve üretimi yapılan alanlar tarım alanlarının %5'ini oluşturmaktadır. Bartın'da ise meyve üretimi yapılan alan %5,85'dir. İl genelindeki meyve alanları dağınık bir yapı arz etmekle birlikte, fındık ve son yıllarda gelişmekte olan ceviz bahçeleri haricinde kapama bahçe sayıları oldukça düşük bir düzeydedir.

Meyve yetiştiriciliği bakımından fındık ve çilek Bartın yöresine uyum sağlamış meyve türleridir. İlde meyvecilik çalışmaları bu iki tür üzerinde yoğunlaşmakla birlikte son yıllarda ceviz yetiştiriciliği de bir hayli önem kazanarak meyvecilik faaliyetlerinde önemli bir konumda yer almaya başlamıştır.

Fındık üretimi:

“Ülkemizde ekonomik, sosyal ve çevre yönünden önemli bir yere sahip olan fındık bitkisi, bitkiler aleminin kültür formlarını oluşturan en önemli türler ise Artvin'den Kırklareli'ne kadar uzanan Kuzey Anadolu Dağları ve kuzey geçit bölgelerinde yoğun olarak bulunmaktadır. Ülkemiz fındığın anavatanı olması özelliğiyle, oldukça zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Ülkemizde ticarete konu olan 16 çeşit fındık mevcuttur. Ayrıca fındığın Doğu Karadeniz Bölgesi halkının genelde tek geçim kaynağı olması nedeni ile sosyal boyutu da oldukça önemlidir. Bu bölgedeki yüksek meyilli, bol yağış alan ve oransal nemi yüksek olan arazilerde fındıktan başka ürünlerin tarımı yapılamamaktadır. Toprak işlemeli tarıma elverişli olmayan arazilerden faydalanma imkânı sağladığı gibi bu alanları erozyona karşıda korumaktadır.

Sağlıklı beslenmede düşük kolesterol içermesi nedeni ile önemli bir gösterge olarak kabul edilen doymamış yağ asitlerinin toplam yağ asitleri içindeki payı %83 ile kuru meyveler içinde en fazla fındıkta bulunmaktadır. En iyi antioksidanlardan biri olarak bilinen ve kansere karşı koruyucu etkisi bulunan E vitamini seviyesi kuru meyveler içinde en fazla fındıkta bulunmaktadır.

Türkiye'de toplam 33 ilde fındık tarımı yapılmaktadır. Ekonomik anlamda üretim; Ordu, Giresun, Trabzon, Rize ve Artvin illerini kapsayan ve 1. Standart Üretim Bölgesi olarak nitelendirilen Doğu Karadeniz Bölgesi ile 2. Standart Üretim Bölgesi Olarak kabul edilen Orta ve Batı Karadeniz Bölgesinde Samsun, Sinop, Kastamonu, Bolu, Sakarya, Bartın, Zonguldak ve Kocaeli olmak üzere toplam on üç ilde yapılmaktadır.

Bunların dışında Bursa ve İstanbul’da çerezlik fındık üretilmektedir. Hasat yörelere göre Ağustos. Eylül Aylarında, kurutma güneş enerjisi ile doğal koşullarda yapılmaktadır. Harmanlama işlemi de yöreye ve yağış durumuna göre ekim ayına kadar sarkabilmektedir. Hasat, insan gücü ile daldan ve yerden toplanarak, harmanlama ise makinelerle yapılmaktadır.

1962 yılından beri destekleme alım kapsamında bulunan fındığın üretiminde gerek üretim alanlarının artması, gerekse son yıllarda üretimde kullanılan yeni teknolojiler nedeni ile hızlı bir artış olmuştur. Fındığın bitkisel özellikleri ile birlikte iklim faktörlerinin etkisi ile yıllar itibarı ile üretimde dalgalanmalar görülmektedir. Bu nedenle üretim miktarının fazla olduğu yıllarda büyük stoklar meydana gelmektedir. Stokların oluşmasında diğer bir etkende yüksek fiyat politikasıdır. Çünkü FİSKOBİRLİK’in yüksek fiyat ilan ettiği yıllarda üretici ürününü FKB’ ye vermektedir. Son yıllarda FKB’nin ihracının olmaması nedeni ile de bu ürünler stokta kalmaktadır” (DPT 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Meyvecilik Alt Komisyonu Raporu, 2001:376).

Tablo 51: Bartın’da İlçelere Göre Fındık Ağacı Sayısı ve Üretiminin 1993-2005 Yılları Arasındaki Değişimi

Yıllar	Merkez		Amasra		Kurucaşile		Ulus		Bartın Toplam	
	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton
1993	200000	594	215242	213	411000	407	50000	148	876242	1362
1994	200000	600	215242	215	411000	329	60000	120	886242	1264
1995	500000	450	215242	200	411000	329	60000	60	1186242	1039
1996	500000	500	220242	158	411000	300	60000	120	1191242	1078
1997	515000	773	220242	128	411000	300	60000	120	1206242	1321
1998	515000	876	220242	220	287000	287	60000	120	1082242	1503
1999	515000	721	220242	220	287000	287	60000	120	1082242	1348
2000	518500	933	220242	176	287000	287	60000	120	1085742	1516
2001	527850	739	220242	176	287000	431	90000	135	1125092	1481
2002	566000	849	251800	226	286000	429	150000	225	1253800	1729
2003	566000	792	251800	201	287000	431	150000	225	1254800	1649
2004	566000	906	251800	227	288000	460	185000	277	1290800	1870
2005	567000	737	251800	227	287000	373	205000	246	1310800	1583

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın devlet tarafından fındık üretimine izin verilen 13 ilden biridir. Bartın’da 1993 yılında 876.242 fındık ağacından 1362 ton fındık üretilmiştir (Tablo 49). Daha sonraki yıllarda ağaç sayısı ve üretilen fındık miktarında dalgalı bir durum göstermiştir.

Bu dalgalanma daha çok ürün miktarında kendini göstermiş, ağaç sayısı sürekli olarak artış içindedir. Üründeki bu dalgalanmanın nedeni fındığın yetişme koşullarının çok

hassas olması ve iklim şartlarından çok fazla etkilenmesidir. 2004 Yılına gelindiğinde 1.290.800 ağaçtan 1870 ton fındık üretilmiştir. Yıllık ortalama üretim son yıllardaki üretimdeki artış ile 1442 tona yükselmiştir. Fındık üretim alanları devlet kontrolünde üretilen bir meyvedir. Üretim fazlasından dolayı yeni üretim alanlarına izin verilmemektedir. Ancak, Bartın ilinde fındık bahçelerinde artışlar dikkat çekicidir. Fındık bahçelerinin miras yoluyla giderek parçalanması ve küçülmesi fındık işletmelerinde de kendini göstermektedir. İşletmeler küçülmesi sonucunda verimde düşmektedir.

Bartın ilinde en fazla fındık ağacı Merkez ilçede bulunmaktadır. Bunun nedeni ise Merkez ilçenin doğusu dışında, arazinin yükseltisinin az ve geniş olmasıdır. Merkez ilçede fındık ağacı sayısı sürekli artarken, ürün miktarı aynı oranda artmadığı görülmektedir. Bartın Merkez ilçeden sonra en fazla fındık Kurucaşile’de üretilmektedir. Kurucaşile ilçesinde 1994 yılında 41. 000 olan fındık ağacından 407 ton ürün alınmıştır. Ancak 2000 yılı ve sonrasında ağaç sayısı 287.000 düşmekle birlikte üretilen ürün artarak 430 tona çıkmasıyla bulmasıyla 1994 yılındaki üretimden daha fazla olmuştur. Amasra ilçesinde 1994 fındık üretim miktarı ile 2005 yılı üretim miktarı arasında fazla fark yoktur. Ancak ürünlerdeki dalgalanmaya bağlı olarak 1997 yılında 128 tona kadar düşmeler de olmuştur. Ulus ilçesinde ise fındık üretimi diğer ilçelere göre daha azdır. Bu durumun nedeni ise yükseltisinin fazla olmasıdır. Ulus ilçesinde mevcut fındık bahçelerinin büyük bir kısmı yükseltinin daha az olduğu Kumluca ve Abdipaşa Beldesinde yer almaktadır.

“Bartın ilinde fındık üretimi ile yaklaşık 2000 çiftçi ailesi işigal etmektedir. İlde üretilen fındığın % 50’si FİSKOBİRLİK, % 15’i tüccar ve az miktarının da düzenli yerel pazarlarda satışı yapılmaktadır. Geri kalan kısmı aile içi tüketimde kullanılmaktadır. İlde fındığın temel alıcısı FİSKOBİRLİK’tir. İldeki üye sayısı 1612 olan FİSKOBİRLİK çiftçiler tarafından hasat edilip kurutulan fındığı jüt çuvallarda uzman incelemesi kontrolünde satın almaktadır. Tüccar ise randıman özelliklerini bildiği fındığı köylere gitmek suretiyle almaktadır. Tüccar aynı zamanda düşük randımanlı fındığa da talip olmaktadır. Toplanan fındıkların, İl içinde işleme tesisi olmamasından dolayı işlemeye yönelik çalışmaları İl dışında yapılmaktadır. Bu nedenle fındık İlde işleme sonucu bir katma değer sağlamamaktadır”(Bartın Tarım Mastır Planı).

Elma üretimi:

“Ana vatanın Anadolu ve Kuzey Kafkasya olduğu düşünölen elmanın ölkemizde 460 çeşidi bulunmaktadır. Elma yetiştirme koşulları itibariyle ölkemiz Doğu Anadolu Bölgesi’nin kuzey kesimi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nin batı yarısı hariç hemen her bölgesinde az yada çok üretimi yapılan bir meyvedir” (Durmuş, 2003:29).

“Elma, ılıman, özellikle soğuk ılıman iklim meyvesidir. Kış dinlenmesi sırasında odun kısımları -35–40°C, açmış çiçekler -2,2°C ve küçük meyveler ise -1,1°C 'ye dayanırlar” (www.tarim.gov.tr/bitkisel.htm, 24.12.2006).

Bu özelliğinden dolayı elma dünyada ve ölkemizde en fazla yetiştirilme olanağı bulan meyvelerden olmuştur. Ölkemiz elma üretiminde 5. sıradadır. Elmanın bu özelliği inceleme alanımızda da etkisini göstermiş üretilen meyveler içinde ağaç sayısı ve üretilen meyve bakımından ilk sıradadır olmuştur. Bunun daha çok bölgenin iklim koşullarıyla ilgili olduğu görölmektedir. Bartın ilinde elma üretimi, bahçelerin fazla yer kapladığı Bartın Merkez ve Ulus ilçelerinde yoğunluktadır. Bartın ilinde meyve veren ağaç sayısının fazla değışiklik olmazken üretilen elma miktarında dalgalanmalar görölse de ortalama elma üretimi 5000 tonu geçmiştir.

Tablo 52: Bartın’da İlçelere Göre Elma Ağacı Sayısı ve Üretiminin 1991-2005 Yılları Arasındaki Değışimi

Yıllar	Merkez		Amasra		Kurucaşile		Ulus		Bartın Toplam	
	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton
1991	72700	2207	3250	428	2400	55	53000	1619	131350	4309
1992	100000	2912	2500	231	2400	52	53000	1553	157900	4748
1993	100000	3012	2610	78	2400	54	53000	1706	158010	4850
1994	100000	3000	2600	91	2600	65	53000	1500	158200	4656
1995	102000	4356	2750	82	2600	65	53000	2000	160350	6503
1996	102000	2550	2750	82	2600	100	53000	1700	160350	4432
1997	102500	2563	2750	83	2600	100	53000	1700	160850	4446
1998	103200	2580	2750	83	2600	91	53000	1696	161550	4450
1999	105650	2641	2750	83	3000	105	53000	1696	164400	4525
2000	107000	3210	2750	77	3000	120	53500	1605	166250	5012
2001	110643	3873	2750	77	3000	120	52300	1569	168693	5639
2002	111729	3599	915	28	3000	120	51991	1544	167635	5291
2003	113300	3780	3383	96	3100	124	49291	1545	169074	5545
2004	92469	3014	3420	104	3050	122	49582	1488	148521	4728
2005	92850	3882	3805	115	3050	122	53574	2213	153279	6332

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Merkez ilçede 1991 yılından 2005 yılına kadar meyve veren ağaç sayısında fazla bir değişiklik olmazken üretilen elma miktarı 2207 tondan 3882 tona kadar çıkmıştır. Kurucaşile ilçesinde elma ağacı sayısı ve üretim çok az miktarlarda artmıştır. Ulus ilçesinde 1500 ton civarında üretim ve Amasra ilçesinde 100 ton kadar üretiminde yıllara göre önemli bir değişiklik olmamıştır.

Armut üretimi:

“Anayurdu Kafkasya ve Orta Asya olan armudun ülkemizde 600’e yakın türü bulunmaktadır. Elmaya göre soğuğa direnci daha düşüktür” (Durmuş, 2003:29).

Türkiye'deki toplam meyve üretiminin yaklaşık olarak beşte birini yumuşak çekirdekli meyveler yani elma, armut ve ayva teşkil etmektedir. Bunun da % 18'i armuttur. Dünya armut üretiminde ülkemiz 6. sırada yer almaktadır.

Armut bir ılıman iklim meyvesidir. Armutlar bol güneşli ve yazları sıcak yerlerden hoşlanır. Çiçeklenmesi elmadan 7–10 gün kadar erken olduğundan ilkbahar donlarına daha çok maruz kalabilir. Bu sebeple armut bahçeleri, don tehlikesi olmayan yerlerde kurulmalıdır.

Tablo 53: Bartın’da İlçelere Göre Armut Ağacı Sayısı ve Üretiminin 1991-2005 Yılları Arasındaki Değişimi

Yıllar	Merkez		Amasra		Kurucaşile		Ulus		Bartın Toplam	
	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton
1991	33600	996	1400	125	8000	237	33650	998	76650	2356
1992	57600	1964	1100	75	8000	234	33650	983	100350	3256
1993	57600	2018	1215	40	8000	240	33650	856	100465	3154
1994	57600	2016	1800	81	8000	200	33650	950	101050	3247
1995	59300	2076	1950	78	8000	200	33650	950	102900	3304
1996	59300	1779	1950	78	8000	200	33650	950	102900	3007
1997	59800	1794	1950	68	8000	200	33650	950	103400	3012
1998	60200	1806	1950	68	8000	200	33650	942	103800	3016
1999	61330	1840	1950	68	8000	200	33650	942	104930	3050
2000	61800	1854	1950	64	8000	160	35550	924	107300	3002
2001	63875	2236	1950	64	8000	160	35000	910	108825	3370
2002	64654	2263	1995	66	7500	150	35600	997	109749	3476
2003	66358	2323	2137	71	7600	152	35600	997	111695	3543
2004	66479	2127	2220	73	7630	150	35600	356	111929	2706
2005	66660	2133	2250	74	7630	153	35600	712	112140	3072

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın ilinde iklimin armut üretimine uygun olmasıyla yıllara göre düzenli bir artış göstermiştir. 1991 yılında ağaç sayısı 76650 iken üretilen armut 2356 ton olmuştur. 2003 yılında ise ağaç sayısı 111695 yükselirken üretim 3543 tona çıkmıştır. Ancak bu

yıldan sonra ağaç sayısı artsa da üretilen armut miktarında düşüşler olmuştur. Ortalama üretim 3105 ton olarak gerçekleşmiştir.

Bartın’da armut üretimi bütün ilçelerde yapılmaktadır. En fazla ağaç sayısı ve üretim Bartın Merkez ilçededir. Merkez ilçe armut üretiminde 2001 yılında sonra belirgin artışlar olmuştur. Armut üretimi diğer ilçelerde ağaç sayısı ve üretilen miktar bakımından yıllara göre değişiklik göstermemiştir.

Erik Üretimi:

“Erik sahip olduğu tür zenginliği ile dünyada olduğu gibi ülkemizde de çok farklı ekolojilerde yetiştirilme imkânı bulmuştur. Ülkemizde yetiştirilen erikler Avrupa, Japon ve Can (yeşil) grubu erik türleri içerisinde yer almaktadır. Avrupa grubu erikler ise ülkemizin hemen hemen her yerinde yetiştirilmekle birlikte Marmara, Ege, Akdeniz, Batı Karadeniz ve İç Anadolu bölgelerinde daha yaygın olarak yetiştirilmektedir. Avrupa grubu erikler ise taze tüketimin yanında kurutmalık, konservelik, meyve suyu, reçel, pestil gibi mamul olarak da değerlendirilmektedir” (DPT 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Meyvecilik Alt Komisyonu Raporu,2001:113).

Tablo 54: Bartın’da İlçelere Göre Erik Ağacı Sayısı ve Üretiminin 1992-2005 Yılları Arasındaki Değişimi

Yıllar	Merkez		Amasra		Kurucaşile		Ulus		Bartın Toplam	
	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton
1992	51200	918	3540	223	2300	56	26600	717	83640	1914
1993	51200	1005	2630	131	2300	60	26600	785	82730	1981
1994	51200	1024	2000	80	2350	47	26600	850	82150	2001
1995	52080	1022	3450	120	2400	50	26600	850	84530	2042
1996	52080	1350	3450	120	2400	25	26600	750	54530	2245
1997	52700	1318	3450	104	2400	25	26600	750	85150	2197
1998	53100	1434	3450	104	2400	36	26600	744	85550	2318
1999	54240	1356	3450	104	2400	36	26600	745	86690	2241
2000	55150	1379	3450	97	2500	38	26900	673	88000	2187
2001	56631	1416	3450	97	2500	38	24000	600	86581	2151
2002	56770	1419	3673	110	2500	38	24130	603	87073	2170
2003	56980	1425	3897	117	2550	38	24130	603	87557	2183
2004	57205	1602	4402	121	2450	69	24200	605	88257	2397
2005	55400	1635	4500	135	2450	69	24200	605	86550	2444

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın ilinde erik ağacı sayısı ve üretimi yıllara göre düzenli bir artış göstermiştir. 1992 yılında ildeki ağaç sayısı 83.640 ve üretilen ürün 1914 tondur. 2005 Yılında ağaç sayısı

86.550, ürün miktarı ise 24440 ton olarak gerçekleşmiştir. Ortalama üretim 2176 tondur. Erik üretimi en fazla olan ilçe Merkez ilçedir. Merkez ilçede erik üretimi yıllara göre düzenli artışlar göstermiştir. Amasra ve Kurucaşile’de ilçelerinde yıllara göre üretim miktarlarında az miktarda artışlar yaşanırken, Ulus ilçesinde erik ağaçlarında ve üretim miktarında zamanla azalmalar görülmektedir.

Ayva üretimi;

Ayva sofralık tüketiminin yanı sıra reçel, jel, marmelât ve meyve suyu olarak da değerlendirilmektedir. Ayrıca pektin ve tanen açısından zengin olması nedeniyle endüstri alanında kullanılmaktadır.

“Yurdumuzda 1000m yüksekliğe kadar hemen her bölgede yetiştirilebilen ayva kumlu-tınlı sıcak ve geçirgen topraklarda iyi yetişir. Rüzgârdan ve fazla yağmurdan zarar görür. Geç çiçek açması nedeniyle ilkbahar donlarından zarar görmez. Ayva 4-5 m. boylu, kırmızı kahverengi gövdeli ve derine gitmeyen yüzeysel kök sistemine sahiptir. Yetiştiricilik, hasat ve depolama kolaylığıyla birlikte son yıllarda pazarda iyi fiyat bulması üreticilerin kapama ayva bahçeleri kurmalarını teşvik etmektedir” (DPT 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Meyvecilik Alt Komisyonu Raporu,2001:94).

Tablo 55: Bartın’da İlçelere Göre Ayva Ağacı Sayısı ve Üretiminin 1992-2005 Yılları Arasındaki Değişimi

Yıllar	Merkez		Amasra		Kurucaşile		Ulus		Bartın Toplam	
	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton
1992	2000	60	630	32	1200	24	7200	221	11030	337
1993	2000	60	690	14	1200	24	7200	221	11090	319
1994	2000	60	1100	33	1250	25	7200	220	11550	338
1995	2200	77	1250	33	1250	25	7200	220	11900	355
1996	2200	66	1250	33	1250	25	7200	180	11900	304
1997	2300	69	1250	35	1250	25	7200	180	12000	309
1998	2380	76	1250	35	1270	26	7200	180	12100	317
1999	2385	60	1250	35	1270	25	7200	180	12105	300
2000	2400	72	1250	33	1200	24	7400	185	12250	314
2001	2400	84	1250	33	1200	24	7000	175	11850	316
2002	2400	84	1295	39	1200	24	7050	183	11945	330
2003	2520	88	1380	41	1250	25	7050	183	12200	337
2004	2540	76	1410	42	1150	35	7200	201	12300	354
2005	2700	94	1500	45	1150	35	7150	215	12500	389

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın’da ayva üretimi yıllara göre azda olsa artış göstermiştir. İlde 1992 yılında 337 ton olan üretim 2005 yılında 389 tona çıkmıştır. Yıllık ortalama ayva üretimi 330 tondur. Üretilen ayva konserve ve taze meyve olarak tüketilmektedir.

İnceleme alanımızda ayva üretimi tarım arazisinin ve nüfusun daha fazla olduğu Merkez ilçede görülmektedir. Merkez ilçe ve Amasra’da ağaç sayısı ve ürün miktarı 1992 yılından 2005 yılına kadar sürekli artmıştır. Kurucaşile ilçesinde ağaç sayısında azalma olmakla birlikte ürün miktarında artışlar meydana gelmiştir. Ulus ilçesinde ise ağaç ve üretim miktarlarında azalma vardır.

Kiraz Üretimi:

Kirazın anavatanı Hazar Denizi ile Karadeniz arasındaki bölgedir. Kiraz üretiminde ülkemiz çok uygun koşullara sahiptir. Kiraz ülkemizin hemen her yerinde yetişmektedir. Kiraz üretimi bakımından ülkemiz dünya üretimi bakımından ikinci sıralardadır.

“Kiraz ılıman iklim meyveleri arasında meyvelerini en erken olgunlaştıran bir meyvedir. Bu özelliğinden dolayı ilkbahar erken donlarından çok etkilenebilen bir meyve türüdür. Geliştirilen çeşitlerle kiraz üretimi çok erkenden çok geçe kadar geniş bir yetiştirme dönemine sahiptir.

Kirazlar durgun olmamak şartı ile suyu severler. Bu bakımdan yaz boyunca düzenli su isterler. Tabii drenajı iyi, don tehlikesinin olmadığı, kuzey rüzgârlarına açık olmayan yerler kiraz yetiştiriciliği için çok uygundur. Kirazlar derin, çok verimli, havalanmaya elverişli ve bir vadinin yamaç kısımlarında çok iyi yetişirler. Yamaç arazilerdeki verim azlığı ve erozyon problemi etkili bir gübreleme ve toprak işleme yoluyla giderilebilir” (DPT 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Meyvecilik Alt Komisyonu Raporu, 2001:183).

Yukarıda bahsedilen kirazın yetişmesi için gerekli şartları Bartın’da görebilmekteyiz. Bu nedenle Bartın ilinde kiraz yetiştiriciliği önem kazanmıştır.

Tablo 56: Bartın’da İlçelere Göre Kiraz Ağacı Sayısı ve Üretiminin 1991-2005 Yılları Arasındaki Değişimi

Yıllar	Merkez		Amasra		Kurucaşile		Ulus		Bartın Toplam	
	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton
1991	7360	183	610	55	3500	70	21600	539	33070	847
1992	7000	172	950	74	3500	69	21600	530	33050	845
1993	7000	172	1005	34	3600	69	21600	563	33205	838
1994	7000	175	2450	78	2800	42	21600	580	33850	875
1995	7700	177	1400	56	2800	42	21600	580	33500	855
1996	7700	193	1400	56	2800	40	21000	550	32900	839
1997	8080	202	1400	56	2800	40	21600	550	33880	848
1998	8130	203	1400	56	2800	36	21600	540	33930	835
1999	8450	211	1400	56	2800	42	21600	540	34250	849
2000	9100	182	1400	52	3000	30	22500	563	36000	827
2001	9733	195	1400	52	3000	30	22200	555	36333	832
2002	14010	462	1425	52	3000	30	22010	660	40445	1204
2003	14190	568	1514	56	3100	124	22010	660	40814	1408
2004	10435	407	1575	58	3100	109	22180	577	37290	1151
2005	10850	434	1700	63	3100	109	21280	553	36930	1159

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Kiraz yetiştirme şartları hassas bir meyvedir, bu nedenle iklim şartlarından çok etkilenmesiyle üretimde dalgalanmaların çok olmaktadır. Bartın ilinde kiraz ağaçları ve üretilen ürün miktarı yıllara göre düzenli artışlar göstermesi, burada uygun iklim koşullarının bulunduğunu gösterir. Bartın ilinde kiraz üretimi 2002 yılından sonra Merkez ilçedeki üretime bağlı olarak belirgin artışlar göstermiştir. 2003 yılında toplam üretim 1408 tona kadar çıkmıştır.

Bartın’da en fazla kiraz üretimi Merkez ilçede yapılırken bunu Ulus ilçesi takip etmektedir Amasra ilçesinde kiraz üretimine baktığımızda ağaç miktarı artmasına bağlı olarak ürün miktarı artmadığı görülmektedir. Bu durumun nedeni ise ilçenin kiraz için zararlı olan kuzey rüzgârlarına açık olmasıdır. Aynı durum Kurucaşile ilçesinde görülse de burada kiraz yetiştiriciliği iç kesimlerde daha yoğun olması nedeniyle üründe artışlar olmuştur. Üretilen kirazın tamamı üretici tarafından ve yerel pazarlarda tüketilmektedir.

Ceviz Üretimi:

“Cevizin anavatanı sınırları içerisinde yer alan Türkiye, dünyanın en eski ceviz yetiştirilen ülkeleri arasındadır. Türkiye dünya ceviz üretiminde üçüncü sırada yer almaktadır. Ülkemizde gerek doğal olarak, gerekse tarımsal anlamda ceviz yetiştiriciliği yapılmaktadır. Bazı meyve türlerinin yetişmediği yerlerde cevizin yetiştiği tespit edilmiştir. Ceviz, ülkemizin tüm bölgelerinde yetişen bir meyve türüdür. Daha çok vadi ve engebeli arazilerde tohumla çoğaltılmıştır. Ormanlık alanlarda doğal olarak yetişebildiği gibi kapama bahçeler şeklinde de üretimi yapılmaktadır.

Türkiye’de ceviz üretiminin yoğun olarak yapıldığı bölgeler ağaç sayısı dikkate alındığında, Karadeniz, Ege ve Güneydoğu bölgeleridir Karadeniz bölgesi içinde Batı Karadeniz Bölümünde ceviz yetiştiriciliği yoğun olarak yapılmaktadır.

Ceviz tohumlarını iklim koşullarına bağlı olarak sonbaharda doğrudan doğruya araziye ekerek veya katlamaya tabi tutarak (+ 4°C de 2,5–3 ay) ilkbaharda ekimi yapılır. Ceviz fazla toprak seçiciliği olmamakla beraber bilhassa fidan yetiştiriciliğinde derin, geçirgen, alüvyal, toprakları tercih eder. Ayrıca cevizde verim ve kaliteyi arttırmak için, organik ve kimyasal gübre kullanılması da faydalıdır. Cevizde hasat, iklim şartlarına bağlı olarak 20 Ağustostan Ekim ayı sonuna kadar devam etmektedir. Hasat zamanı çeşitlere göre değişmektedir. Taze tüketim için erken hasat yapılır.

Türkiye’de ceviz daha çok kuru olarak tüketilmektedir. Kuru cevizin iklim koşullarına bağlı olarak her zaman bir yıla kadar muhafaza edilmesi mümkündür. Yurt içinde iç ceviz, daha çok yarım halde aile tüketiminde kullanılmaktadır. Ayrıca küçük parçalar halinde pasta ve şekerleme endüstrisinde, özellikle dondurma ve şekerlemede tat verici olarak tüketilmektedir. Ceviz yağ için kullanılmakta ise de ceviz üretimine bağlı olarak sınırlı kalmaktadır. Yeşil meyveler kabuk sertleşmeden önce gıda ve ilaç sanayinde, yaprakları, kabukları ve kökleri tanin ve boya sanayinde kullanılmaktadır.

Ceviz ağacı yaprağından meyvesine ve kütüğüne kadar birçok sektörle ilişkilidir. Sanayide kıymetli ağacı mobilyacılıkta önemli bir hammadde konumundadır. Ayrıca meyve kabuğu boya sanayinde kullanılan önemli bir bitkidir. Böylece, ağacın genç döneminde meyvesinden, yaşlanınca da verimden düşen ağacın kerestesinden faydalanılır” (DPT 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Meyvecilik Alt Komisyonu R., 2001:360).

Tablo 57: Bartın’da İlçelere Göre Ceviz Ağacı Sayısı ve Üretiminin 1991-2005 Yılları Arasındaki Değişimi

Yıllar	Merkez		Amasra		Kurucaşile		Ulus		Bartın Toplam	
	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton
1991	9300	288	500	33	3500	54	22100	456	35400	831
1992	11000	324	600	41	3500	51	22100	432	37200	848
1993	11000	328	610	20	4000	59	22100	326	37710	733
1994	12000	360	650	26	4200	63	22100	350	38950	799
1995	12200	281	650	26	4200	65	22100	300	39150	672
1996	12200	305	650	26	4200	70	22100	330	39150	731
1997	12800	320	650	26	4200	70	22100	330	39750	746
1998	12900	361	650	26	4200	84	22100	332	39850	803
1999	5505	138	650	26	4500	90	22100	332	32755	586
2000	7150	179	650	25	5000	100	22600	407	35400	711
2001	12393	467	650	25	5000	100	22100	398	40143	990
2002	13420	470	760	29	5500	110	22279	445	41959	1054
2003	13006	570	4061	40	5600	112	22279	445	44946	1167
2004	16592	630	1351	49	5400	108	23400	234	46743	1021
2005	18400	662	1450	52	5400	108	23800	476	49050	1298

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Araştırma alanımızda ceviz üretimi çok fazla olmamakla birlikte dalgalanmalar olmuştur. 1999 yılında 586 ton olan üretim 2005 yılında 1298 tona kadar yükseldiği görülmektedir. Bartın’da ceviz üretimi 2000 yılına kadar yıllık üretim ortalama 756 ton iken, son beş yıllık üretim ortalaması 1106 ton olarak gerçekleşmiştir. Bu durumda gösteriyor ki ceviz üretimi Bartın’da son yıllarda belirgin bir artış göstermektedir. Üretilen ceviz daha çok kuru olarak üretildiği yerlerde tüketilmektedir.

Bartın’da ceviz 2000 yılına kadar daha çok Ulus ilçesinde üretilirken, 2000 yılından sonra Merkez ilçe üretimi Ulus ilçesini geçmiştir. Bu durum, Merkez ilçede ceviz ağacı ekilen alanın ve ağaç sayısının çok artmasıdır. Merkez ilçede 2001 yılında 12.393 olan ağaç sayısı 2005 yılında 184.00’e kadar çıkmıştır. Ağaç sayısının artmasına bağlı olarak üretilen ceviz miktarı da artarak 662 tona yükselmiştir. Kurucaşile’de ceviz üretimi 1992 yılında 2005 yılına kadar ağaç ve ürün miktarında belirgin artışlar olmuş. Üretilen ceviz miktarı 54 tondan 108 tona yani iki katına çıkmıştır. Amasra ve Ulus ilçelerinde durum biraz farklıdır. Son beş yılda ağaç sayısı ve ürün miktarındaki oransal artışlar Merkez ilçeye ve Kurucaşile’ye göre daha az olmuştur.

Kestane Üretimi:

“Meyveler içerisinde önemli bir yer tutan kestaneler deniz seviyesinden itibaren genel olarak 700-800m yüksekliklere kadar yetişebilirse de bu durum çeşitli ekolojilere göre değişiklik göstermektedir.

Kestane tüketimi başlıca iki ana grupta toplanır. Bunlar taze (sofralık) tüketim ve işlendikten sonra tüketim (şekerleme, konserve, jöle, kestane hamuru vb.) Türkiye’de genel olarak sofralık ve şekerleme halinde tüketim yaygındır. Ağaç olarak yapı ve mobilya sanayinde önemli bir yeri bulunan kestane, gelecek dönemde de bu sektörlerdeki yerini muhafaza edecektir. Gıda sanayi sektöründe ülkemizde sadece şekerleme sanayinde kullanılan kestane meyvelerinin kullanım alanlarının, yayılacağı tahmin edilmektedir” (DPT 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Meyvecilik Alt Komisyonu Raporu 2001:405).

Tablo 58: Bartın’da İlçelere Göre Kestane Ağacı Sayısı ve Üretiminin 1992-2005 Yılları Arasındaki Değişimi

Yıllar	Merkez		Amasra		Ulus		Bartın Top.	
	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton
1992	25000	730	850	65	22500	438	48350	1233
1993	25000	742	950	42	22500	445	48450	1229
1994	25000	750	2550	128	22500	450	50050	1328
1995	25200	756	2250	112	22500	450	49950	1318
1996	25200	305	2550	128	22500	450	50250	883
1997	25800	465	2550	128	22500	450	50850	1043
1998	25835	465	2550	128	22500	450	50885	1043
1999	25920	519	2550	128	22500	450	50970	1097
2000	26000	650	2550	120	23600	543	52150	1313
2001	26000	650	2550	120	23000	529	51550	1299
2002	25740	772	2550	102	22800	524	51090	1398
2003	25735	772	2550	102	22800	524	51085	1398
2004	25735	772	2525	101	22680	680	50940	1553
2005	25700	721	2525	101	22680	681	50905	1503

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın ilinde kestane üretiminde bazı yıllarda dalgalanmalar olmuştur. 1992 yılında 1233 ton olan üretim 1996 yılında 883 tona kadar düşmüştür. Aslında 1994–1998 yılları arasında Türkiye’de kestane üretimi azaldığı dikkate alınırsa Bartın ili’nde kestane üretiminde ki bu düşüşlerin çevre şartlardan kaynaklanmadığını görmekteyiz. Daha sonraki yıllarda Bartın’da kestane üretimi artmış 2005 yılında 1503 ton üretime kadar çıkmıştır.

Bartın ilçelerinde kestane üretimi en fazla Merkez ilçededir. Burada yıllara göre ürün miktarında ve ağaç sayısında artış olmamıştır. Ancak son yıllarda Ulus ilçesinde ağaç sayısı aynı kalmakla birlikte kestane üretimi belirgin bir artış göstermiştir. 1992 yılında 438 ton olan kestane üretimi 2005 yılında 681 tona çıkarak Merkez ilçenin 721 tonluk üretimine yaklaşmıştır. Amasra ilçesinde toplam üretim az almakla birlikte, ağaç sayısındaki artışa bağlı olarak üretim bir miktar artmıştır.

Şeftali Üretimi:

“Şeftali değişik iklim şartlarına uyabilen bir meyve türüdür. Şeftali yetiştiriciliğini sınırlandıran çeşitli iklimsel faktörler mevcut bulunmaktadır. Bunların başında düşük kış sıcaklıkları, çeşitlerin kış soğuklama ihtiyaçları, ilkbahar geç donları ve düşük yaz sıcaklıkları gelmektedir. Şeftali, erken uyanan ve vejetasyonu erken başlayan bir bitkidir. Çiçek tomurcukları açılmadan önce -5 ve -6°C de zarar gördükleri halde, açılma sonrasında -3°C de donmaktadırlar. Küçük meyvelerde bu durumdan zarar görürler.

Şeftali taze olarak tüketildiği gibi; meyve suyu konsantresi, kurutulularak ve derin dondurma yöntemleriyle uzun süre saklanabilmektedir. Ayrıca reçel ve marmelât gibi mamul hale getirilebilmekte, bu yöndeki sanayiye hammadde teşkil etmektedir” (DPT 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Meyvecilik Alt Komisyonu Raporu,2001:208).

Tablo 59: Bartın’da İlçelere Göre Şeftali Ağacı Sayısı ve Üretiminin 1992-2005 Yılları Arasındaki Değişimi

Yıllar	Merkez		Kurucaşile		Ulus		Bartın Top.	
	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton
1992	10000	205	250	4	11100	278	21350	487
1993	10000	200	850	17	11100	280	21950	497
1994	10000	200	850	13	11100	250	21950	463
1995	10150	173	850	15	11100	250	22100	438
1996	10150	183	850	15	11100	250	22100	448
1997	10550	190	850	15	11100	250	22500	455
1998	10630	160	850	17	11100	244	22580	421
1999	10720	193	850	17	11100	244	22670	454
2000	11150	167	850	17	12300	246	24300	430
2001	15404	231	850	17	10400	208	26654	456
2002	16392	415	850	13	10440	313	27682	741
2003	16529	418	900	13	10440	313	27869	744
2004	16672	453	900	13	10380	260	27952	726
2005	16705	454	900	13	10780	270	28385	737

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın ilinde şeftali üretimi 2001 yılına kadar artış göstermemiştir. Ancak bu yıldan sonra ağaç sayısı ve üretim miktarı artmaya başlamıştır. 1992 yılında 21.350 ağaçtan 487 ton ürün alınırken, 2000 yılında 24.300 ağaçtan 430 ton ürün alınmasıyla verim de düşmüştür. 2001 Yılından 2005 yılına kadar ağaç sayısı ve üretim sürekli artış göstermiştir. 2005 yılına gelindiğinde 28.385 ağaçtan 737 ton ürün alınmıştır. Bu durum sonraki yıllarda Bartın’da şeftali üretiminin artacağına bir göstergesi olmuştur.

Bartın’da şeftali üretimi en fazla Merkez ilçede yapılmaktadır. 1992 yılında sonra bazı yıllarda bir miktar üretim azalmış ancak son yıllarda üretimde belirgin bir artışlar olmuştur.

İncir Üretimi:

“İncir, her ne kadar subtropik bir meyve türü olsa da, geniş ekolojik uyum kabiliyeti nedeniyle yurdumuzun tüm sahil kuşağında ticari olarak yetiştirilmektedir. Ülkemiz dünyanın en büyük ve en kaliteli incir üreticisidir. Yıllara göre değişmekle beraber, dünya kuru incir üretiminin yaklaşık olarak %55 ten fazlasını ülkemiz karşılamaktadır.

Türkiye’nin hemen her tarafında yetişmekte olan incir, en fazla Ege Bölgesi (İzmir, Aydın), Akdeniz ve Marmara bölgelerinde, yetiştirilmektedir.

Kurutmalık incir plantasyonları, büyük oranda, dağlık ve yamaç arazilere kaymıştır. Kır bahçeleri toprak, erozyon nedeni ile oldukça fakirleşmiş ve sulama olanağı genellikle bulunmamaktadır. Bu tip arazilerde ürün kaliteli olmakla birlikte, verim düşük olmaktadır. Bundan dolayı, kuru incir üretiminde, iklim koşullarına da bağlı olarak dalgalanmalar görülmektedir. İncir yetiştiriciliğinde 500-550 mm yıllık yağış, incirin sulanmadan da yetiştirilmesine olanak tanımaktadır.

Türkiye’nin hemen her tarafında yetişmekte olan incir, Ege Bölgesi dışında, çoğunlukla taze olarak mahallinde tüketilmektedir. İncir meyvesi, kıyma makinesinden geçirilip, ezme haline getirilerek, şekerleme ve bisküvi imalinde de kullanılır. Hurda, özürlü ve işleme ev artığı (deşe) incirler, pekmez ve alkol üretiminde hammadde olarak kullanılırlar” (DPT 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Meyvecilik Alt Komisyonu Raporu,2001:551).

Tablo 60: Bartın’da İlçelere Göre İncir Ağacı Sayısı ve Üretiminin 1992-2005 Yılları Arasındaki Değişimi

Yıllar	Merkez		Amasra		Kurucaşile		Ulus		Bartın Toplam	
	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton
1992	1600	34	800	32	1400	42	5000	102	8800	210
1993	1600	45	820	31	1400	39	5000	94	8820	209
1994	1650	58	800	44	1500	45	5000	100	8950	247
1995	1650	41	800	44	1500	45	5000	100	8950	230
1996	1650	41	800	44	1550	48	5000	70	9000	203
1997	1650	35	800	40	0	0	5000	70	7450	145
1998	1650	10	800	40	0	0	5000	70	7450	120
1999	1675	42	800	40	0	0	5000	70	7475	152
2000	1720	43	800	38	0	0	5000	70	7520	151
2001	1720	43	800	38	0	0	4600	70	7120	151
2002	1730	43	817	29	0	0	4600	92	7147	164
2003	1730	66	835	30	0	0	4600	92	7165	188
2004	1737	47	850	30	0	0	4600	46	7187	123
2005	1740	47	900	32	0	0	4700	92	7340	171

Kaynak:T.C. Başbakanlık TÜİK.

İnceleme alanımızda incir üretimi dalgalıdır. Bunu nedeni ise incirin iklim şartlarının hassas olması ile birlikte, incir yetiştiriciliği yörede ticaret için değil üreticinin kendi ihtiyacını karşılamaya yönelik yapılmasıdır. Bartın ilinde yıllık incir üretiminde 1997 yılından sonra üretimin düşmesi Kurucaşile kayıtlarının bulunmamasıdır.

İnceleme alanımızda incir üretimi en fazla Ulus ilçesindedir. Ancak Ulus ilçesinde yıllara göre incir üretiminde ve ağaç sayısında azalmalar olmuştur. 1992’de 5.000 ağaçtan 102 ton incir üretilirken, 2005 yılında 4.700 ağaçtan 92 ton ürün alınabilmektedir. Merkez ilçede ise incir üretiminde artışlar görülmüştür. Amasra’da incir üretimindeki artış Merkez ilçe ile paralellik göstermektedir. Ancak Amasra’da ağaç sayısı en fazla 900’ü, üretim ise 40 tonu geçmemiştir.

Vişne Üretimi:

Vişne,“Kışları soğuk, yazları sıcak geçen alanlara uyum sağlamış olan vişne, kış soğuklarına karşı oldukça dayanıklıdır. Kirazdan daha geç çiçeklendiklerinden ilkbahar geç donlarından zara görme olasılıkları düşüktür. Yıllık yağışın 400 mm dolayında olduğu yörelerde bile sulamadan yetiştirilebilir.” Vişne ülkemizde en fazla kıyı bölgeler ile Orta Anadolu ve Ege bölgesinde yetiştirilir (Durmuş, 2003,29). Vişneden başta meyve suyu ve reçel olmak üzere pasta sanayinde de yararlanılmaktadır.

Tablo 61: Bartın’da İlçelere Göre Vişne Ağacı Sayısı ve Üretiminin 1992-2005 Yılları Arasındaki Değişimi

Yıllar	Merkez		Kurucaşile		Ulus		Bartın Toplam	
	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton	Ağaç	Ton
1992	6400	96	250	4	2400	47	9050	147
1993	6400	94	350	7	2400	49	9150	150
1994	6400	96	400	6	2400	50	9200	152
1995	6700	100	400	6	2400	48	9500	154
1996	6700	101	400	6	2400	48	9500	155
1997	7000	105	400	6	2400	48	9800	159
1998	7050	85	400	6	2400	48	9850	139
1999	7140	100	400	6	2400	48	9940	154
2000	7200	108	400	5	3600	72	11200	185
2001	7250	109	400	4	3500	70	11150	183
2002	7285	219	400	4	3510	87	11195	310
2003	7321	220	3650	91	3510	53	14481	364
2004	7359	221	3700	93	3600	54	14659	368
2005	7400	222	3700	93	3650	73	14750	388

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın ili’nde 1998 yılına kadar vişne üretiminde bazı yıllarda düşüşler görülmektedir. 1998 yılında 154 ton olan üretim bu tarihten sonra artmaya başlamıştır. 2005 yılına gelindiğinde 388 ton üretime yükselmiştir. Bu artışta Merkez ilçe ve Kurucaşile ilçelerindeki artışlar etkili olmuştur.

Bartın ilinde vişne en fazla Merkez ve Kurucaşile İlçesinde yetiştirilmektedir. Her iki ilçede de 2000 yılından sonra üretimde belirgin artışlar görülmüştür. Amasra ilçesinde vişne üretimi görülmemiştir.

2.2.1.6.Sebze Üretimi:

Sebze, insanların dengeli beslenmesinde vitamin ve mineral kaynağı olarak önemli bir yer tutar. İnsan sağlığı ve hastalıklar açısından sebze ve meyve tüketiminin etkileri birçok çalışma ile test edilmiştir.

Sebzecilik, birim alandan alınan verimin ve elde edilen gelirin yüksek olduğu bir üretim dalıdır. Ülkemizde sebze üretiminin %87’si açıkta, %13’ü örtü altında gerçekleştirilmektedir. Bartın’da ise sebze alanlarımızın %5’i örtü altı alanları kapsamaktadır.

Sebze tarımı fazla işgücü ve yüksek üretim teknolojisi istemesi, bakım ve hasat işlemlerinin hassas olması, gibi nedenlerden dolayı aile işgücü yeterli olamadığı yerde

ücretli işçiye de ihtiyaç duyulmaktadır. Bununla birlikte sebze işletmeleri Bartın'da küçük arazilere sahip ve çok parçalıdırlar. Bu nedenlerle Bartın'da sebze üretimi ticari anlamda fazla gelişmemiş ve dar alanlı, daha çok iç tüketime yönelik üretimle sınırlı kalmıştır.

“Ayrıca, plastik sera ve plastik tünellerde son yıllarda artan bir oranla sebze yetiştiriciliği yapılmaktadır. Eldeki mevcut arazilerin en iyi biçimde değerlendirilmesi için en uygun tarım etkinliği olarak örtü altı sebzeciliği görülmektedir. Çünkü bu tarım faaliyeti küçük alanlarda yapılabilmekte ve üretim açıkta yapılan yetiştiriciliğe göre 5–10 kat daha fazla olmaktadır” (Bartın Tarım Master Planı 2005).

Bartın, iklim ve toprak özellikleri bakımından daha önceki konularda bahsedildiği gibi birçok sebzenin yetiştirilmesi için uygun şartlara sahip olmasından, birçok sebze üretimi yapılmaktadır. Bunların en çok yetiştirilenleri; domates, lahana, hıyar, marul, patlıcan, fasulye, ıspanak, biber, kabak ve taze balkabağıdır.

Domates:

“Bol vitamin kaynağı olan domates besleyici ve lezzetli özelliğinden dolayı dünyanın birçok ülkesinde en çok üretilen sebzelerdendir. Turfanda olarak yetiştirilebilmesi nedeni ile her mevsimde tüketilebilmektedir. İçinde vitaminler, protein, yağ, karbonhidrat, potasyum, kalsiyum ve demir bulunur. Taze olarak yenildiği gibi salça, domates suyu, konserve turşu, reçel, ketçap, şeklinde de tüketilmektedir.

Domates ılık ve sıcak iklim meyvesidir. Soğuklardan çok zarar görür. Sıcaklık -2–3°C düştüğünde bitki tamamen ölebilir. Domateslerde normal bir gelişmenin meydana gelebilmesi için, sıcaklığın en az 16–19°C de olması gerekir”

(www.tarim.gov.tr/bitkisel.htm, 24.12.2006).

Tablo 62: Bartın’da İlçelere Göre 1992-2005 Yılları Arasındaki Domates Üretimi (Ton)

Yıllar	Merkez	Amasra	Kurucaşile	Ulus	Bartın Toplam
1992	4430	88	19	590	5127
1993	4639	14	20	605	5278
1994	4600	80	40	600	5320
1995	4800	80	56	600	5536
1996	5004	80	50	603	5737
1997	4300	100	50	600	5050
1998	3616	100	62	604	4382
1999	3920	100	62	604	4686
2000	5246	100	62	608	6016
2001	5106	100	192	760	6158
2002	6114	156	216	799	7285
2003	5614	160	216	810	6800
2004	10379	210	272	930	11791
2005	11121	212	312	930	12575

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

İnceleme alanımızda en fazla üretilen sebze domatestir. Aynı durum Türkiye için geçerlidir. Çünkü domates sebze olarak en fazla ihtiyaç duyulan ve tüketilen bir üründür. İnceleme alanımızda domates üretimi 1992’den 2005 yılına kadar genel olarak artış göstermektedir. Özellikle 2000 yılından sonra artışlar daha belirgindir. Domates üretimi 1992 yılında 5127 ton iken 2000 yılında 6016 tona, 2005 yılında da 12575 tona yükselmiştir. Son yıllarda Merkez ilçedeki artış il geneline de yansıdığını görmekteyiz. Bartın ili yıllık ortalama domates üretimi 6553 tondur. Üretilen domates üreticinin kendi ihtiyacını karşılamaya ve fazlasını yerel pazarlarda satmaya yöneliktir. Ayrıca Domates üretimi az çok bütün ilçelerde yapılmakla birlikte, üretim en fazla 11121 ton ile Merkez ilçede yapılmaktadır. Çünkü Merkez ilçede eğimi az olan tarım arazileri geniş yer tutmaktadır. Amasra ve Kurucaşile ilçelerinde üretim az olmakla birlikte son yıllarda artış oranı dikkat çekicidir. Ulus ilçesi 312 ton domates üretimiyle Merkez ilçeden sonra ikinci sırada gelmektedir. Yukarıdaki veriler, Bartın’da domates üretiminin gelecek yıllarda artarak devan edeceğini ve sebzeler içinde önemini koruyacağını göstermektedir.

Hıyar:

“Ilık iklim sebzesi olan hıyar soğuklara karşı çok hassastır. Sıcaklık sıfırın altına düştüğünde hemen etkilenir. Çimlenme için en elverişli toprak ısı 11–18°C arasındadır. Yazın sıcak ve kurak devrelerde sulama yapılarak bitki su düzeni normal sınırlar içinde tutulmaz ise hem gelişimi yavaşlar hem de meyveler süratle acılaşır. Bu yüzden verimden en iyi şekilde faydalanabilmek için özellikle Bölgemizde ilkbaharda soğuk tehlikesi geçer geçmez ekimi yapılmalıdır. Aksi halde ekimde gecikilirse o oranda sıcak ve kurak döneme yakalanır ve iyi bir sonuç alınmaz. Hıyar birçok toprak tiplerinde yetişebilmektedir” (www.tarim.gov.tr/bitkisel.htm, 24.12.2006).

Tablo 63: Bartın’da İlçelere Göre 1992-2005 Yılları Arasındaki Hıyar Üretimi (Ton)

Yıllar	Merkez	Amasra	Kurucaşile	Ulus	Bartın Top.
1992	669	14	14	49	746
1993	701	1	15	50	767
1994	726	60	30	50	866
1995	780	57	17	50	904
1996	910	76	16	53	1055
1997	885	75	15	50	1025
1998	746	99	30	55	930
1999	894	115	30	54	1093
2000	1054	155	30	58	1297
2001	1074	155	72	60	1361
2002	1355	136	108	68	1667
2003	1568	138	108	68	1882
2004	3856	186	156	134	4332
2005	4546	170	156	134	5006

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın’da hıyar üretimi 1992 yılında 746 ton iken, 2000 yılında 1297 tona yükselmiştir. Fakat 2004 yılından sonra hıyar üretiminde büyük bir sıçrama olmuş üretim 4332 ile bir önceki yılın 2 katına çıkmış ve 2005 yılında 5006 tona yükselmiştir. Bu durumun nedeni ise seraların ve seracılıkla uğraşan çiftçi sayısının artmasıdır. Hıyar üretiminde il genelindeki artış, Merkez ilçedeki artıştan kaynaklanmaktadır.

Hıyar üretimi en fazla birçok üründe olduğu gibi Merkez ilçededir. Merkez ilçede 2004 ve 2005 yıllarında üretim en yüksek değerlere çıktığını görmekteyiz. Merkez ilçeyi son

yıllardaki üretim artışıyla Amasra ve Kurucaşile ilçeleri takip etmektedir. Seracılık faaliyetlerinin daha az yapıldığı Ulus ise hıyar üretiminin en az yapıldığı ilçedir. Bütün ilçelerde hıyar üretimi sürekli artarak devam etmektedir.

Biber (Sivri-Dolma):

“Biber ılık ve sıcak mevsim meyvesidir. Soğuklara karşı çok hassastır. Yetiştirme devrelerinde sıcaklık sıfırın altında 2–3 dereceye düştüğünde tamamen ölür. Bu nedenle yastıklarda yetiştirilen fidelerin açıktaki yerlerine dikimi ilkbaharda don tehlikesi tamamen kalkınca ve toprak ile hava sıcaklık şartları uygun bir hal alınca yapılmalıdır. Biber bitkisi için uygun hava sıcaklığı 15–32 derecedir. Biberler derin, geçirgen, su tutma kabiliyeti yerinde, besin ve organik maddece zengin bahçe toprağı denilen tınlı topraklardan en iyi sonuç alınmaktadır” (www.tarim.gov.tr/bitkisel.htm, 24.12.2006).

Tablo 64: Bartın’da İlçelere Göre 1992-2005 Yılları Arasındaki Biber Üretimi (Ton)

Yıllar	Merkez		Amasra		Kurucaşile		Ulus		Bartın Toplam	
	Sivri	Dolma	Sivri	Dolma	Sivri	Dolma	Sivri	Dolma	Sivri	Dolma
1992	852	95	36	51	9	8	180	66	1077	220
1993	919	93	0	1	8	8	179	65	1106	167
1994	923	100	45	30	9	9	180	70	1157	209
1995	892	110	42	30	-	6	169	70	1103	216
1996	962	122	45	30	6	9	182	71	1195	232
1997	913	120	45	45	6	9	180	70	1144	244
1998	605	83	45	45	12	20	182	71	844	219
1999	737	105	45	45	12	20	182	71	976	241
2000	770	120	45	45	20	32	182	72	1017	269
2001	740	120	45	45	6	7	402	82	1193	254
2002	800	125	53	45	46	30	402	81	1301	281
2003	855	190	53	45	22	30	404	83	1334	348
2004	1120	450	53	45	24	30	414	86	1611	611
2005	1240	550	60	51	24	30	414	80	1738	711

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Araştırma alanımızda biber üretiminde yıllara göre fazla dalgalanma olmadığını görmekteyiz. Bu durum Bartın ili iklim şartlarının iklime hassas olan biber için uygun koşullar taşıdığının bir göstergesidir. Bartın ilinde sivri biber üretimi 1992 yılında 1077 ton iken 2001 ve 2004 yılındaki artışlardan sonra 2005 yılında 1738 tona yükselmiştir. Ancak dolma biberde belirgin bir artış 2004 yılında gerçekleşmiş ve 2005 yılında üretim 711 tona yükselmiştir. Dolma biber üretimi sivri bibere göre daha az olsa da yıllara göre dolma biberin oransal artışı sivri bibere göre daha fazla olmuştur. Sivri

biber üretimi yıllık 1200 ton iken, dolma biber üretimi ise son yıllardaki artış ile 302 tona yükselmiştir.

Bartın ilinde en fazla sivri ve dolma biber Merkez ilçede yetiştirildiğini görmekteyiz. Merkez ilçede üretimde dalgalanmalar olmuştur. Dolma biberin yarıdan fazlası bu ilçeden karşılanmaktadır. Diğer ilçelerde dalgalanmalar Merkeze göre daha az olmuştur. Merkez ilçeyi üretimde Ulus ilçesi takip etmektedir. Ulus'ta biber üretiminde artış daha düzenli olmakla birlikte, sivri biber üretiminde belirgin artışlar vardır. Sivri ve dolma biber üretiminin en az Kurucasıle ilçesinde yapılmaktadır.

Patlıcan:

“Patlıcan sıcak iklim sebzesidir. Yetiştirme devrelerinde sıcaklık $-1-2^{\circ}\text{C}$ 'ye düştüğünde hemen ölür. Ilık iklimlerde senelik kültür bitkisi olarak yetiştirildiğinden tohum ikliminden itibaren hasat devresi sonuna kadar ürün için normal olarak $15-35^{\circ}\text{C}$ arasında ortalama altı aylık bir süreye ihtiyaç gösterir. Yağmurların yetersiz olduğunda bitkinin sulanması gerekmektedir.

Toprak hususunda oldukça seçici bir sebzedir. Killi topraklardan katıyen hoşlanmaz. Derin, yumuşak geçirgen, organik ve besin maddelerince zengin topraklarda iyi gelişir ve bol ürün verir”(www.tarim.gov.tr/bitkisel.htm, 24.12.2006).

Tablo 65: Bartın'da İlçelere Göre 1991-2005 Yılları Arasındaki Patlıcan Üretimi (Ton)

Yıllar	Merkez	Amasra	Kurucasıle	Ulus	Bartın Top.
1991	780	27	30	173	1010
1992	684	12	30	146	872
1993	822	2	32	51	907
1994	804	80	32	50	966
1995	800	80	24	50	954
1996	752	80	24	51	907
1997	720	60	24	50	854
1998	520	60	40	50	670
1999	327	60	40	51	478
2000	430	60	-	53	543
2001	410	60	-	18	488
2002	498	80	-	10	588
2003	542	80	-	5	627
2004	900	80	-	18	998
2005	1002	80	-	18	1100

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın ilinde patlıcan üretimi düzensizlikler görülmektedir. 1992 yılından 2001 yılına kadar üretimde azalmalar görülmektedir. Ancak 2001 yılından sonra seracılığın önem kazanmasıyla patlıcan üretiminde artışlar başlamıştır. 1999 yılında 488 ton olan üretim 2005 yılında 1100 tona çıkmıştır. Yıllık ortalama geçmiş yıllara göre düşüşler göstermiş 797 tona gerilemiştir.

İnceleme alanımızda en fazla patlıcan üretimi diğer sebzelerde olduğu gibi Bartın Merkez ilçede görülmektedir. Bartın illindeki patlıcanın yaklaşık % 90'nı Merkez ilçede üretilmektedir. Merkez ilçeyi üretimde Amasra ilçesi takip etmektedir. Burada üretilen ürün miktarı az olsa da üretimde sürekli artışlar görülmektedir. Ancak Ulus ilçesinde patlıcan üretimi yıllara göre sürekli azalma göstererek üretim terk edilme noktasına gelmiştir. Aynı durum Kurucasıle ilçesinde de görmekteyiz, bu ilçede patlıcan üretimini 2000 yılında terk edilmiştir.

Lahana:

“Kışlık sebzeler içerisinde yer alan lahanalar, ülkemizde genelde kışın tüketilen bir sebzedir. Lahanaların baş oluşturabilmeleri için en uygun sıcaklık 15°C-20°C'dir. 25°C'nin üzerinde büyüme yavaşlamakta lahanalar normal gelişmeyip başlar küçük kalmaktadır.

Lahanalar suyu çok severler bu nedenle sıcaklığın yüksek olduğu ilk gelişme devresinde sulamalıdır Toprak suyu yanında hava neminin yüksek olduğu yerlerde büyümeleri daha iyi olmaktadır.

Lahanalar her çeşit toprakta yetiştirilebilir. Ancak toprağın su tutma kapasitesi ve drenajı iyi olmalıdır. Kaliteli ve yüksek verim için derin, organik maddece zengin, tınlı killi topraklar en iyisidir”(www.bahce.biz/meyvecilik.htm. 01.12.2006).

Bartın iklim verilerine baktığımızda, lahana için gerekli iklim şartlarına sahip olduğunu görmekteyiz. Bu durum ise Bartın'da lahana üretiminde yıllara göre artışların devam etmesi rastlantı olmadığını göstermektedir.

Tablo 66: Bartın’da İlçelere Göre 1991-2005 Yılları Arasındaki Lahana Üretimi (Ton)

Yıllar	Merkez	Amasra	Kurucaşile	Ulus	Bartın Toplam
1991	1535	110	20	1239	2904
1992	1394	120	20	1240	2774
1993	1280	5	30	1261	2576
1994	1344	75	20	1240	2679
1995	1390	75	35	1240	2740
1996	1335	75	30	1240	2680
1997	1456	75	30	1240	2801
1998	1256	75	30	1240	2601
1999	1676	60	30	1240	3006
2000	1416	75	30	1240	2761
2001	1611	75	45	960	2691
2002	2266	96	30	912	3304
2003	2294	90	30	1140	3554
2004	2336	90	30	1216	3672
2005	2394	90	30	1140	3654

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Yukarıdaki tabloda Bartın iline ait lâhana üretim değerleri verilmiştir. Lahana üretimi yıllara göre az dalgalanmalarla birlikte genel olarak artış eğilimindedir. Lahana üretimindeki belirgin artışlar 2001 yılından sonra başlamış ve 2005 yılında 3654 tona yükselmiştir. Bartın’da üretimdeki artışın devam etmesi durumunda sebzeler içinde önemi daha da artacak ve diğer şehirlere pazarlanabilecektir.

Bartın’da en fazla lahana üretimi Merkez ilçede yapılmaktadır. 1998 yılından 2005 yılına kadar lahana üretimi iki katına çıkmıştır. Diğer ilçelerde bu dönemde artış görülmemiştir. Merkez ilçede lahana üretimindeki artış ilin toplam üretimini etkilediğini görmekteyiz. Lahana üretiminin yaklaşık %65’i Merkez ilçede yapılırken, %30’u Ulus ilçesinde, geri kalan %5’ üretim ise Amasra ve Kurucaşile ilçelerinden sağlanmaktadır.

Kabak:

“Farklı kabak gruplarının iklim istekleri de farklıdır. Meyveleri olgunlaşmadan kullanılan Sakız kabakları grubu, diğerlerine kıyasla daha kısa büyüme sezonuna gereksinim duyar ve düşük sıcaklıklara diğerlerine kıyasla daha iyi dayanırlar. Şekli, büyüklüğü, rengi, et sertliği ve bitki formu değişik yüzlerce çeşidi vardır.

Başarılı yetiştiricilik uygun çeşit seçimi ile başlar. Bu çeşitlerin yetiştiriciliğinin yapılacağı bölgeye uyum göstermesi de önemlidir. Zira kabaklar gün uzunluğuna, güneşlenme süresi ve şiddetine hassasiyet gösterirler. Bir bölgede çok verimli olan bir

çeşidin diğer bölgede aynı derecede verimli olmaması çok büyük bir ihtimaldir. Tüm kabaklar iyi drenaj kapasitesi olan zengin toprakları severler. Fakir topraklar bu güçlü bitkilere yetecek besini vermezler. O nedenle çok zengin bir temel gübrelemeye gereksinim duyarlar. Temel gübrelemede toprağın besin kapasitesi yanında, bir önceki bitkinin cinside etkin rol oynar.

Bunlardan yemek, reçel, şekerleme yapılabilir bazı türlerinden süs eşyaları ve ev işlerinde kullanılan lifler elde edilir” (www.bahce.biz/meyvecilik.htm. 01.12.2006).

Tablo 67: Bartın’da İlçelere Göre 1992-2005 Yılları Arasındaki Kabak Üretimi (Ton)

Yıllar	Merkez	Amasra	Kurucaşile	Ulus	Bartın Toplam
1992	80	45	17	60	202
1993	82	2	15	53	152
1994	92	30	21	60	203
1995	87	27	16	54	184
1996	102	30	16	61	209
1997	120	30	16	60	226
1998	113	30	20	61	224
1999	94	30	-	61	185
2000	102	30	15	64	211
2001	132	30	15	304	481
2002	168	20	15	30	233
2003	204	20	15	100	339
2004	537	20	15	304	876
2005	612	20	15	304	951

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Yukarıda bahsedildiği gibi kabak çeşitleri içinde Sakız kabakları grubu, diğerlerine kıyasla daha kısa büyüme sezonuna gereksinim duyar ve düşük sıcaklıklara diğerlerine kıyasla daha iyi dayanırlar. Kabak bitkisi iklim ve toprak hassasiyeti olan bir sebze türü olmasına karşın Bartın’da üretimde dalgalanmaların az olması, ürünün ilin şartlarına uyum sağladığını göstermektedir. Buna bağlı olarak Bartın ilinde 1992 yılında kabak üretimi 202 ton iken, özellikle 2003 yılından sonra çok büyük bir artış göstermiş ve 2005 yılına gelindiğinde üretim 951 tona çıkmıştır. Yıllık üretim ise 380 tondur.

İlde üretilen kabağın yarısından fazlası Merkez ilçede üretilmektedir. Merkez ilçede az da olsa dalgalanma olmakla birlikte kabak üretimi genel olarak artış göstermiştir. Merkez ilçede kabak üretiminin diğer ilçelerden daha fazla olmasında tarım arazilerinin çokluğu ve iklimin daha yumuşak olması gösterilebilir. 2003’te 204 ton olan üretim 2005’te 612 tona yükselmiştir. Ulus ilçesinde kabak üretimi artış içinde olmasına karşın Amasra ve Kurucaşile’de üretim az olmakla birlikte artışta görülmemiştir.

Fasulye:

“Fasulye taze, konserve ve kuru olmak üzere değişik şekilde değerlendirilen, besin değeri çok yüksek olan, hemen hemen tüm dünyada bol miktarda tüketilen önemli bir kültür bitkisidir. Karadeniz Bölgesi, ülkemizde taze fasulye yetiştiriciliğinin en fazla yapıldığı bölgelerden birisidir.

Taze fasulye ılık iklim bitkisidir. Bu bakımdan ilkbahar ve sonbahar arasındaki devrelerde rahatlıkla yetiştirilebilir. Soğuk bölgelerde senede bir defa, sıcak bölgelerde ise ilkbahar ve sonbahar olmak üzere senede iki defa yetiştirilebilir. Fasulye gelişme devresi içinde 20–25°C arasında sıcaklık ister. Fazla nemlilik bitkilerin büyümesini durdurur. Kaliteli yüksek verim ancak uygun bir sulama ile sağlanabilir. Fasulye hafif kumlu topraklardan ağır killi topraklara kadar her türlü toprakta yetişebilir. Taze fasulye taze tüketimi yanında işlenmiş olarak konserve, hazır yemek ve turşu olarak da değerlendirilmektedir” (www.bahce.biz/meyvecilik.htm. 01.12.2006).

Tablo 68: Bartın’da İlçelere Göre 1992-2005 Yılları Arasındaki Fasulye Üretimi (Ton)

Yıllar	Merkez	Amasra	Kurucaşile	Ulus	Toplam
1992	187	46	-	200	433
1993	204	11	-	200	415
1994	204	25	-	200	429
1995	235	25	12	229	501
1996	351	25	10	350	736
1997	422	25	10	450	907
1998	240	25	10	450	725
1999	245	25	13	451	734
2000	152	25	18	452	647
2001	157	25	38	52	272
2002	264	33	42	55	394
2003	272	30	42	30	374
2004	650	30	54	70	804
2005	795	30	54	120	999

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Karadeniz bölgesi fasulye üretiminde ilk sırada yer almaktadır. Bunun bir yansıması olarak araştırma alanımızda da fasulye üretimi diğer sebzelerle göre ilk sıralarda yer almaktadır. Fasulye yetiştirme döneminde düzenli sulama isteyen sebzelerden olması nedeniyle araştırma alanımızın iklim şartları ile uyum sağlamış ve üretim zamanla artmıştır. İnceleme alanımızda fasulye üretiminde dalgalanmalar dikkat çekmektedir. Bartın’da diğer sebze üretiminde olduğu gibi fasulye üretiminde de son yıllarda belirgin

artışlar olmuştur. İlde yıllık ortalama fasulye üretimi artarak 598 tonu bulmuştur. Üretilen fasulye üretici tarafından taze ve konserve olarak tüketilmektedir.

Bartın’da fasulye üretiminde Merkez ilçe birinci sıradadır. Merkez ilçede fasulye üretimdeki dalgalanma belirgindir. Ancak son yıllarda üretimdeki artış kendini göstermiştir. Merkez ilçede 1992 yılında 187 ton olan fasulye üretimi 2005 yılında 795 tona yükselmiştir. Amasra ve Ulus ilçelerinde fasulye üretiminde gerilemeler görülmektedir.

Bezelye:

“Bezelyenin iklim ve toprak istekleri fasulyeninkine benzer, serin ve ılık havalardan hoşlanır, fazla soğuktan zarar görür, fazla sıcakta da büyüme ve çiçeklenme durur. Bu nedenle bezelyenin yetiştirme periyodu yörenin iklimine göre değişir.

Bezelye protein bakımından zengin sebzelerdendir. Kuru bezelyenin protein değeri kuru bakliyata göre eşit bir seviyedir. Ancak ülkemizde çok değerli bir besin olan kuru bezelye tüketimi pek yaygın değildir. Tüketim mevsimi çok kısa sürdüğü için konserveye işleme, gerek fabrikalarda, gerek evlerde çok yaygın bir şekilde yapılmaktadır. Bezelyenin kabuğu çıkarılmış kırmısı ve unu gıda sanayinde kullanıldığı gibi, özellikle fabrika artığı sap ve samanı hayvan yemi olarak kullanılmaktadır”(www.bahce.biz/meyvecilik.htm. 01.12.2006).

Tablo 69: Bartın’da İlçelere Göre 1992-2005 Yılları Arasındaki Bezelye Üretimi (Ton)

Yıllar	Merkez	Amasra	Kurucaşile	Ulus	Bartın Toplam
1992	15	60	-	30	105
1993	14	4	-	30	48
1994	14	6	-	30	50
1995	16	6	-	30	52
1996	22	6	-	30	58
1997	20	6	-	15	41
1998	20	6	20	15	61
1999	17	6	20	15	58
2000	20	6	-	15	41
2001	15	6	6	48	75
2002	36	5	10	16	67
2003	45	5	10	11	71
2004	80	5	10	17	112
2005	80	5	10	32	127

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Araştırma alnımızda bezelye üretimi istenilen gelişmeyi gösterememiştir. Bezelye üretimi, Fasulye üretimi ile karşılaştırıldığında üretim miktarının çok düşük olduğu görülmektedir. Bu durumun nedeni ise, taze ve konserve olarak tüketimde fasulyenin bezelyeye göre tercih edilmesi ve fasulyeye göre yetiştirme şartları daha hassas olmasıdır. Bezelye üretiminin yıllara göre dağılımına baktığımızda 1992 yılında 2003 yılına kadar üretim azalmıştır. Ancak son yıllarda üretimde artışa geçmiştir. Bartın'da yıllık ortalama bezelye üretimi 87 tondur. Tablodaki değerler Bartın'da bezelye üretimi pazarlama amaçlı yapılmadığını, üreticinin ihtiyacını karşılamaya yönelik olduğunu göstermektedir.

Bezelye üretimi en fazla Merkez ilçededir. Burada yıllık üretim yaklaşık 30 tondur. Ulus ilçesi bezelye üretiminde Merkez'den sonra gelmektedir, ancak üretim 50 tonu geçmemiştir. Diğer ilçelerde üretim yıllara göre azalmıştır. Amasra ve Kurucaşile'de üretim yok denecek kadar azdır.

Bakla:

“Tüm baklagillerde olduğu gibi bakla iyi bir münavebe bitkisidir. Tanelerinde yüksek oranda protein ihtiva ettiğinden hem taze hem de kuru olarak tüketilebilen değerli bir bitkisel protein kaynağıdır.

Ülkemizde tarımı yapılan baklaların yetiştirme devresindeki ortalama sıcaklık istekleri 18–27°C arasındadır. Sıcaklığın 3°C'nin altına düşmesi durumunda kök gelişmesi ve çimlenme yavaşlar

Bakla, yetiştirme süresi boyunca yeterli ve düzenli su ister. Kurak geçen ilkbahar kadar, fazla yağışlı geçen yetiştirme dönemi de hastalık ve zararlıların artmasına neden olduğundan arzu edilmez. Bakla yetiştiriciliği için derin, geçirgen, organik maddece zengin, killi-kumlu, killi-tınlı topraklar idealdir”(www.bahce.biz/meyvecilik.htm. 01.12.2006).

Tablo 70: Bartın’da İlçelere Göre 1992-2005 Yılları Arasındaki Bakla Üretimi (Ton)

Yıllar	Merkez	Amasra	Kurucaşile	Ulus	Bartın Toplam
1992	15	90	5	90	200
1993	12	18	5	90	125
1994	12	21	5	90	128
1995	15	25	7	90	137
1996	13	21	5	90	129
1997	24	28	5	90	147
1998	21	25	6	90	142
1999	32	25	6	90	153
2000	40	25	-	90	155
2001	25	25	3	60	113
2002	50	28	15	60	153
2003	54	28	15	50	147
2004	65	28	10	60	163
2005	75	28	15	200	318

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

İnceleme alanımız deniz kenarında bulunması nedeniyle kış sıcaklıklarının sıfır derecenin altına çok düşmemesi ve yağışların her mevsime dağılması nedeniyle bakla üretimi için uygun koşulları taşımaktadır. Son yıllarda bakla üretimi artışa geçmiştir. İnceleme alanımızda en fazla bakla Ulus ilçesinde yetiştirilmektedir. İlçede 2005 yılından sonra bakla üretiminde belirgin bir şekilde artarak 200 tonu bulmuştur. Bakla üretiminde Ulus ilçesini Merkez ilçe takip etmektedir. Merkez ilçede üretim yıllara göre sürekli arttığını görmekteyiz. En az üretim Kurucaşile ilçesinde gerçekleşmektedir.

Marul:

Ülkemizin bütün bölgelerinde marul ve kıvırcık yetiştiriciliği yapılmaktadır. Yetiştirme devresinin kısa oluşu nedeniyle ekim ve dikim zamanı ayarlanarak yıl içerisinde birkaç kez yetiştirmek mümkündür. “Marul pek çok toprak tipinde yetişebildiği halde, en kaliteli ürün: organik maddesi fazla, nem tutma kapasitesi yüksek ve drenajı iyi, derin topraklardan alınır. Tohum ekim zamanı yetiştiricilik yapılmak istenen zamana göre ayarlanabilir.

Tohumların en iyi çimlenme sıcaklığı 15–18°C’dir. Marul, büyüme periyodu boyunca aynı miktarda toprak nemini, yetiştiği ortamda bulmak ister. Marul ortalama 8 günde bir sulama isteyen bir sebzedir” (www.tarim.gov.tr/bitkisel.htm, 24.12.2006).

Tablo 71: Bartın’da İlçelere Göre 1991-2005 Yılları Arasındaki Marul Üretimi (Ton)

Yıllar	Merkez	Amasra	Kurucaşile	Ulus	Bartın Toplam
1991	141	4	24	12	181
1992	144	-	3	12	159
1993	65	1	3	11	80
1994	64	45	3	12	124
1995	105	63	3	12	183
1996	186	51	2	12	251
1997	254	54	2	12	322
1998	150	45	10	12	217
1999	210	99	10	12	331
2000	222	105	5	12	344
2001	240	105	11	12	368
2002	642	126	36	91	895
2003	669	98	36	73	876
2004	1796	162	36	94	2088
2005	1898	138	36	100	2172

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın ilinde son yıllarda marul üretiminde büyük artışlar meydana gelmiştir. 1993 yılında 80 ton olan üretim 2002 yılında 895 tona ve 2005 yılında ise 2172 tona yükselmiştir. Bu değerlerde, Bartın’da marul yetiştiriciliğinin sebze tarımı içinde önemli bir yeri olduğunu göstermektedir. Bartın’da sebzeler içinde marul önemli bir yere sahip olmakla birlikte her bahçede, serada marula rastlamak mümkündür.

Araştırma alanımızda en fazla marul Merkez ilçede yetiştirilmektedir. İlde yetiştirilen marulun %90’a yakını Merkez ilçede üretilmektedir. Son iki yılda seralardaki artışa bağlı olarak marul üretiminin de arttığını görmekteyiz. Aynı artış hızı Amasra ilçesinde de görülürken, Ulus ve Kurucaşile ilçelerinde artış daha sakin ve az olmuştur.

Ispanak:

Önemli bir kış sebzesi olan ıspanak bileşiminde bulunan mineral maddeler ve vitaminler nedeniyle besin değeri oldukça yüksek, bir sebzedir. Ispanak, kış aylarında sebze sayısının az olması nedeniyle tüketicilerin vazgeçemedikleri değerli ve geleneksel bir sebzedir.

“Ispanak serin iklim sebzesidir. Sıcak ve kurağı sevmez.15–20°C arası sıcaklıklar idealdir. Kışı sert geçen yerlerde, erken ekilen ıspanaklar, geç ekilenlere göre daha çok

zarar görür. Ispanak çeşitlerinde yaprak yeşil, renk ve kalınlıkları farklılıklar gösterir” (www.bahce.biz/meyvecilik.htm. 01.12.2006).

Tablo 72: Bartın’da İlçelere Göre 1992-2005 Yılları Arasındaki Ispanak Üretimi (Ton)

Yıllar	Merkez	Amasra	Kurucaşile	Ulus	Bartın Toplam
1992	75	40	4	32	151
1993	42	2	3	29	76
1994	45	16	4	32	97
1995	54	16	4	42	116
1996	50	16	3	32	101
1997	72	20	3	32	127
1998	48	32	3	32	115
1999	84	40	3	32	159
2000	120	52	-	32	204
2001	132	52	-	32	216
2002	310	52	4	38	404
2003	370	48	4	44	466
2004	798	20	4	72	894
2005	840	64	4	72	980

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın’da 1993 yılında 76 ton olan ıspanak üretimi 2005 yılında 980 tona kadar yükseldiğini görmekteyiz. Yıllık üretim 293 tondur, bu miktarın her geçen yıl arttığını görmekteyiz. Marul üretiminde olduğu gibi ıspanak üretimi de Bartın’da büyük artışlar olmakta ve üretim oranları paralel artmaktadır. Bu ise, marul üretimi ile ıspanak üretiminin yetiştirme şartlarının benzer olduğunu ve birlikte üretiminin yapıldığını göstermektedir. Üretilen ıspanağın fazlası yerel pazarlarda satılmaktadır. Bu gelişmeler, başka şehirlere uygun pazarların bulunması halinde ıspanak ve marul üretiminde artışların daha fazla olabileceğini göstermektedir.

Bartın’da ıspanak üretimim en fazla Merkez ilçede yapılmaktadır. Merkez ilçede 1999 yılında 84 ton olan üretim 6 yıl sonra 2005 yılında 840 tona yani on katına çıkması önemli bir gelişmedir. Merkezde üretilen ıspanak il geneli üretiminin yaklaşık %90’ını karşılamaktadır. Diğer ilçelerde ıspanak üretimi az olmakla birlikte, kayda değer artışlarda görülmemiştir.

Turp:

“Turplar, çeşitli şekil, renk ve büyüklükteki yumruları yenilen yıllık ve iki yıllık kültür sebzeleridir. Turplar ılık ve serin iklim sebzeleridir. Fazla soğuklardan etkilendikleri gibi, fazla sıcaklardan da hoşlanmazlar. Yetiştirme döneminde sıcaklığın 14–16°C de

olması uygundur. Yüksek sıcaklıklarda turplar çabuk koflaşır ve tadında acılık başlar. Turplar genellikle derin, geçirgen, serin ve besin maddelerince zengin topraklardan hoşlanırlar” (www.bahce.biz/meyvecilik.htm. 01.12.2006).

Tablo 73: Bartın’da İlçelere Göre 1991-2005 Yılları Arasındaki Turp Üretimi (Ton)

Yıllar	Merkez	Amasra	Kurucaşile	Ulus	Bartın Toplam
1991	10	6	-	-	16
1992	9	-	-	5	14
1993	16	1	-	4	21
1994	17	19	-	5	41
1995	18	30	-	8	56
1996	20	30	-	20	70
1997	20	30	-	20	70
1998	40	30	-	20	90
1999	60	30	-	20	110
2000	60	30	16	20	126
2001	55	30	16	20	121
2002	100	30	16	20	166
2003	120	30	16	20	186
2004	120	30	16	20	186
2005	120	30	16	20	186

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın ilinde kırmızı ve beyaz olmak üzere iki çeşit turp üretimi yapılmaktadır. Beyaz ve kırmızı turp üretimi eşit miktarda gerçekleşmektedir. İnceleme alanımızda turp üretimi sürekli ve düzenli bir artış göstermiştir. Yıllık ortalama 97 ton turp üretimi yapılmaktadır. Bu miktar yıllara göre sürekli artış göstermiştir ve son üç yılda maksimum seviyesine ulaşmıştır.

Bartın’da en fazla turp üretimi 120 ton ile Merkez ilçede yapılırken, bunu 30 ton yıllık üretimi ile Amasra ilçesi takip etmektedir. En az üretim 16 ton ile Kurucaşile ilçesinde gerçekleşmiştir. Bartın’da turp üretimi 1990’lı yıllarda başlaması turp üretiminin geleneksel olmadığını, sonrada bu yörede yetiştirilmeye başlandığını göstermektedir.

Pırasa:

“Pırasa serin iklimden hoşlanan bir sebzedir. Yetiştirme döneminde sıcaklığın 15–25°C olmalıdır. Yüksek sıcaklıklardan fazla hoşlanmaz, Sıcaklığın artması kalite ve gelişmeye olumsuz etki yapar. 2–3°C büyüme gelişme devam eder, ancak 0°C durur. Pırasalar her toprakta yetiştirebilmekle beraber nemli, humuslu ve besin maddelerince zengin tınlı-killi topraklar idealdir” (www.bahce.biz/meyvecilik.htm. 01.12.2006).

Tablo 74: Bartın’da İlçelere Göre 1992-2005 Yılları Arasındaki Pırasa Üretimi (Ton)

Yıllar	Merkez	Amasra	Kurucaşile	Ulus	Bartın Toplam
1992	140	60	14	240	454
1993	147	4	-	252	403
1994	140	60	24	240	464
1995	150	60	16	240	466
1996	160	60	15	240	475
1997	180	60	15	240	495
1998	132	60	18	240	450
1999	180	60	18	240	498
2000	180	60	15	240	495
2001	180	60	24	300	564
2002	510	80	9	29	628
2003	493	80	9	30	612
2004	831	136	9	306	1282
2005	856	80	9	54	999

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın’da toplam pırasa üretiminde belirgin bir dalgalanma olmamıştır. Genel olarak artış göstermiştir. İlde 2004 yılında görülen artış Merkez ve Amasra ilçelerindeki artışından kaynaklanmaktadır. Yıllık ortalama pırasa üretimi 592 tondur.

Bartın’da en fazla pırasa üretimi Merkez ilçededir. Burada 2002 ve göre 2004 yıllarında bir önceki yıla göre büyük artışlar gerçekleşmiştir. Merkez ilçeden sonra en fazla pırasa üretimi 80 ton ile Amasra’da yer almaktadır. Ulus ilçesindeki üretim değerlerindeki kayıtlar düzensizlikler göstermektedir En az üretim ise Kurucaşile ilçesinde yapılmaktadır.

Diğer Sebzeler:

Bartın ili, iklim ve toprak özellikleri bakımından sebze üretimi için uygun koşullar taşımaktadır. Bu nedenle Türkiye’de yetişen sebze türlerinin çoğu Bartın ilinde bulunmaktadır. Bu sebze türlerinde üretim miktarı, ekonomik ve sosyal değeri olanlar yukarıda ayrıntısıyla açıklanmıştır. Ayrıca üretim miktarı az olan ancak üreticinin ihtiyacını karşılamaya yönelik üretilen diğer ürünlerin 2005 yılı üretimi şöyledir.

Taze balkabağı 847, karpuz 457, pazı 200, semizotu 139, Barbunya fasulye 136, bamya 117, maydanoz 60, havuç, 40 sarımsak 22, nane 12 ton üretilmiştir.

Tablo 75: Bartın’da İlçelere Göre 1992-2005 Yılları Arasındaki Diğer Sebzelerin Üretimi (Ton)

Yıllar	Taze Balkabağı	Barbunya Fasulye	Bamya	Pazı	Maydanoz	Semizotu	Nane	Havuç	Sarımsak	Karpuz
1992	330	49	16	290	9	61	0	6	6	0
1993	296	34	16	311	9	20	2	5	6	10
1994	332	37	16	290	14	18	2	6	6	10
1995	327	45	24	290	14	15	2	6	6	8
1996	342	99	27	290	12	19	2	6	6	10
1997	360	109	26	294	12	22	2	6	6	5
1998	343	99	21	340	8	19	2	6	6	13
1999	324	99	24	336	12	22	3	6	6	8
2000	335	99	20	336	18	22	3	36	14	60
2001	217	47	18	336	16	15	3	30	10	60
2002	214	94	31	150	26	55	5	35	15	318
2003	369	98	34	180	32	59	11	39	30	298
2004	772	102	69	160	55	108	8	40	20	390
2005	847	136	117	200	60	139	12	40	22	450

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Yukarıdaki ürünlerin tamamında yıllara göre üretimde özellikle son yıllarda belirgin şekilde artışlar dikkat çekicidir. Tablodaki değerler az olmakla birlikte maydanoz, nane, semizotu ve bamya gibi ürünler iç tüketime yeterli gelmektedir.

2.3.Hayvancılık :

Hayvancılık insanların gıda ihtiyacının bir bölümünü karşılayan, bu yüzden de yaşamını doğrudan ilgilendiren ve vazgeçemeyeceği başlıca ekonomik bir faaliyettir.

“Bartın’da hayvansal üretim çoğunlukla küçük ölçekli olarak nitelenen ve büyük bir bölümü pazardan ziyade kendi ihtiyacı için üretim yapan, veya üretim yapmak zorunda kalan kişilerce yapılmaktadır. Bartın genelinde mevcut hayvan sayısının işletme başına bölünmesiyle ortalama işletme başına 3-4 hayvan bulunmaktadır. Bu sayı ekonomik anlamda hayvancılık yapılamayacağına bir göstergesidir. Bu tespit Bartın’ın hayvansal üretim alanında yeni müteşebbislere ihtiyacı olduğunu gösterir. Bunlar şartları uygun üreticilerin tespiti ve desteklemesi yanında üretimi problemsiz sürdürebilecek işletmelerin kurulması ve geliştirilmesi ile ortaya çıkarılabilir.”Bartın ilinde hayvancılık yapan işletmelerin küçük işletmeler olup, %95’i 1-9 baş hayvana sahiptir ve ayrıca 1-4 baş hayvana sahip işletmelerin oranı ise % 72’dir”(Bartın Tarım Mastır Planı 2005:37).

Bartın’da hayvancılıktan elde edilen gelir oldukça düşüktür. Bu durum işletmelerin geleneksel üretim yapılarının değiştirmesini üreticilerin yeni tekniklerle üretim yapmayı zorunlu hale getirmiştir.

“İlde büyük ölçekli hayvancılık işletmesi mevcut olmayıp, hane başına düşen hayvan sayısı dört olan Bartın da küçük ölçekli hayvancılık yapılmaktadır. Bu ise üretilen etin dış pazarlara sunulmadan iç pazarlarda satışı ile gerçekleşmektedir. Canlı hayvan pazarlaması İl genelinde bulunan hayvan pazarlarında yapılmaktadır. Bunun dışında direkt üreticiden hayvan tüccarları ve kasaplara köylerden satış da yapılmaktadır. İlde kurulu bulunan iki adet mezbahane de kesilen etler, kasaplarda, marketlerde ve İlde bulunan dört adet et işleme tesislerinde mamul madde olarak satışa sunulmaktadır.

Bartın ilinde toplam 6 adet süt ve süt işleme tesisi vardır. Bartın’a il dışından süt alımı yapılmamaktadır. Ayrıca Zonguldak ili Çaycuma ilçesindeki süt işleme tesislerine süt satışı da olmaktadır. Satışa sunulan bu söz konusu sütün miktarı 600 tondur (Bartın Tarım Mastır Planı 2005:43).

Büyükbaş Hayvancılık:

İnceleme alanımızda tarım faaliyetleriyle birlikte hayvan yetiştiriciliği de önemli bir sektör olmuştur. Hayvancılık geleneksel yöntemlerle yapılmaktadır.

Tablo 76: Bartın’da 1991-2005 Yılları Arasındaki Sığır Sayısı

Yıllar	Yerli	Melez	Kültür	Manda	Sığır Toplam
1991	64859	23445	1836	6687	96827
1992	65300	23450	1840	5690	96280
1993	52540	31250	1800	3100	88690
1994	47820	33320	1750	2840	85730
1995	47920	36810	2050	3550	90330
1996	46520	31000	2380	3220	83120
1997	47800	29010	2291	3230	82331
1998	44630	31360	2560	3020	81570
1999	41350	28540	2990	2820	75700
2000	34970	24840	5040	2590	67440
2001	32590	26810	5150	2730	67280
2002	46977	16437	5150	2498	71062
2003	51175	16838	5870	2553	76436
2004	40036	21625	6545	2586	70792
2005	36954	24638	8520	2199	72311

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın’da en fazla büyükbaş hayvan türü yerli sığırdır. Yerli sığır yetiştiriciliği son yıllarda büyük bir gerileme göstermiştir. Buna karşın süt verimi daha fazla olan kültür sığırları sürekli artış içindedir. Yerli sığırdaki azalmanın bir sebebi de göçlerdir. İldeki melez sığırların sayısında fazla değişiklik olmamıştır.

Yukarıdaki tablodaki 2005 yılı büyükbaş hayvan varlığına değerlerine göre Bartın’da en fazla yetiştiriciliği yapılan %53 ile yerli ırklar olup bunu % 35 ile kültür melezi, % 8 ile de kültür ırkı hayvanlar takip etmektedir.

İnceleme alanımızda manda yetiştiriciliği de yapılmaktadır. Ancak Bartın’da büyükbaş hayvan varlığının ancak %3 manda varlığından oluşmakta ve manda sayısında yıllara göre belirgin azalma görülmektedir. Örneğin 1991 yılında 6687 baş manda sayısı, 2005 yılında 2199’a düşmüştür. Manda sayısındaki azalma oranı yerli sığır azalma oranından daha fazladır.

Bartın’da sığır yetiştiriciliği en fazla Merkez ilçe yapılırken bunu Ulus takip etmektedir. En az sığır yetiştiriciliği Amasra ilçesindedir.

“Büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın gelişmesinde en büyük engel mera alanlarının az olmasıdır. Mera alanları toplam alanın %7’sini kapsamaktadır. Oysaki Türkiye ortalamasında Mera alanlarının oranı %26’dır. Diğer bir engelde Ülke genelinde olduğu gibi Bartın’da da yem bitkisi ekilişlerinin çok düşük oranda olmasıdır. Toplam tarla bitkisi ekilişleri içerisinde yem bitkisi ekilişlerinin oranı Türkiye’de %3 iken Bartın’da ise %8 civarındadır”(Bartın Tarım Mastır Planı 2005:76).

Yük Hayvanları:

Bartın’da, Ulus, Kurucaşile, Amasra ilçelerinin büyük bir kısmında ve Merkez ilçenin doğusunda arazi çok engebelidir. Bu nedenle gücünden yaralandığımız hayvanlar inceleme alanımızda çok önem taşımaktadır.

Tablo 77: Bartın’da 1991-2005 Yılları Arasındaki At - Katır - Merkep Sayısı

Yıllar	At	Katır	Merkep	Bartın Toplam
1991	1350	557	2585	4492
1992	1350	480	2590	4420
1993	1040	440	2600	4080
1994	1020	450	2440	3910
1995	1050	460	2490	4000
1996	1010	690	2450	4150
1997	1250	500	3760	5510
1998	1060	430	3460	4950
1999	940	610	2920	4470
2000	1140	660	2900	4700
2001	1140	710	2860	4710
2002	1448	898	2956	5302
2003	1159	777	2860	4796
2004	1241	674	2736	4651

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

İnceleme alanımızda at, katır ve merkebin gücünden yaralanılmaktadır. Bunlar içinde sayıca en fazla olan merkeptir. Merkep, ve katır sayılarında yıllara göre bir miktar azalma görülürken, at sayısında değişiklik olmamıştır. 1991 yılında katır sayısı 557 ve merkep sayısı 2585 iken, 2004 yılında katır sayısı 674’e merkep sayısı da 2736’ya çıkmıştır. At, katır ve merkebin 2004 yılı toplamı 4651’dir, Bartın’da bitkisel üretim ve hayvancılık faaliyetinde 20169 haneye bulunmakta, böylece yaklaşık, 4 hanede birinde bu hayvanlardan birisi bulunmaktadır.

İnceleme alanımızda tarımda makineleşme olmakla birlikte gücünden yararlanan hayvan sayısında azalmamış, bilakis çoğalmıştır. Çünkü, Bartın’ın büyük bir kısmı

fazla eğimli arazilerden oluşması tarımda bu hayvanlara olan ihtiyacı hiçbir zaman azaltmamıştır.

İnceleme alanımızda merkep en fazla Merkez ve Ulus ilçelerinde bulunmaktadır. Katur,arazi eğiminin fazla olduğu Kurucaşile ilçesinde ön sıradadır.

Küçükbaş Hayvancılık:

Bartın ilinde küçükbaş hayvan sayısı büyükbaş hayvan sayısı ile karşılaştırıldığında çok azdır. 2005 yılında 72311 sığır bulunmasına karşılık aynı yıl 6112 küçükbaş hayvan varlığı vardır (Tablo 75,77). Küçükbaş hayvan sayısının bu derece az olasında, ilde düz ve az eğimli arazilerde tarım yapılması, eğimli arazilerin ise ormanlarla kaplı bulunması, hayvanların beslenme alanı olan mera arazilerinin yetersizliği özellikler küçükbaş hayvancılık faaliyetlerini sınırlayan başlıca etkenlerdir.

Bartın ilinde koyun yetiştiriciliğinde dalgalanmalar olmaktadır. Genel olarak artışlar devam etmektedir. Ancak, ilde 2005 yılında 6112 küçükbaş hayvan vardır. Bu sayılar hayvancılık yapan diğer illerimizle kıyasladığımızda bir iki sürü veya bir köydeki küçükbaş sayısını teşkil edebilecek miktardadır. Neticede, Bartın ilinde küçükbaş hayvancılık gelişmemiş ve gelişmeye uygun değildir.

Tablo 78: Bartın’da 1991-2005 Yılları Arasındaki Koyun – Keçi Sayısı

Yıllar	Koyun	Koyun Merinos	Kıl Keçisi	Bartın Toplam
1991	2500	0	2150	4650
1992	2450	0	2150	4600
1993	2055	0	530	2585
1994	2000	0	560	2560
1995	1950	0	690	2640
1996	1950	0	700	2650
1997	3285	0	2660	5945
1998	3266	0	2420	5686
1999	2932	0	2270	5202
2000	2000	100	2220	4320
2001	2080	800	2180	5060
2002	2120	1382	2828	5330
2003	2190	1447	2925	6562
2004	2520	1438	2657	6615
2005	2546	1054	2512	6112

Kaynak: T.C. Başbakanlık TÜİK.

Bartın ilinde mevcut olan 6112 küçükbaş hayvanın 3600’ü ve %59’u koyunlardan, 2512’si ve %41’i keçilerden oluşmaktadır.

Bartın ilinde koyun ve keçi sayısı genel olarak artış göstermiştir. Yıllara göre, koyun sayısında dalgalanma olmakla birlikte değişme olmamıştır. Kıl keçisi az miktarda artmıştır. 2000 yılında sonra Ulus ve Kurucaşile ilçelerinde merinos koyunu yetiştiriciliği başlamıştır ve artarak devam etmektedir. Koyun en fazla Merkez ilçede ile Ulus ilçesinde yetiştirilmekte ve sürekli artış göstermektedir. Kıl keçisi ise en fazla Merkez ilçede bulunmaktadır.

Kümes Hayvanları:

Tavukçuluk büyük işletmeler halinde üretim yapmaya uygun, hayvansal gıdaların kısa vadede ve daha ucuza elde edilmesinin önemli etkisi vardır.

Tablo 79: Bartın’da 1991-2005 Yılları Arasındaki Kümes Hayvanları Sayısı

Yıllar	Tavuk	Kaz	Ördek	Hindi	Bartın Toplam
1991	328000	930	5250	6700	340880
1992	329000	1800	6000	6900	343700
1993	327220	1850	5101	7100	341271
1994	330500	2000	6180	7700	346380
1995	170000	2000	5930	7051	184981
1996	225500	2400	5000	9400	242300
1997	221000	2250	4900	9750	237900
1998	228000	1750	4100	8400	242250
1999	314500	1800	4900	8300	329500
2000	831400	1300	3650	8400	844750
2001	473900	1240	3420	6100	484660
2002	567820	1260	3405	6425	578910
2003	569015	1290	3430	6490	580225
2004	888675	1105	3170	6415	899365
2005	861000	1120	3260	6300	871680

Kaynak: T.C. Başbakanlık D.İ.E.

Bartın ilinde kümes hayvanları sayısına baktığımızda dalgalanmalar olmakla birlikte netice itibariyle artışlar olmuştur. Bu artışların olmasında tavuk sayısında artışların etkili olduğunu görmekteyiz. İlde kümes hayvanları içinde en fazla tavuk yetiştirilmektedir. 19991 yılında 328.000 olan tavuk sayısı 2005 yılında 861000 gibi yüksek bir rakama ulaşmıştır. Son yıllarda il genelinde tavuk çiftliklerinde belirgin artışlar gözlenmiştir.

Ördek ve hindi sayısı yıllara göre sürekli azalma eğilimindedir. 2000 yılından sonra tavukçuluk belirgin bir şekilde artığını görmekteyiz.

Bartın’da kanatlı hayvan varlığının %98,7’sini tavuk, %0,72’sini hindi ve %0,37’sini ördek % 0,12’sini kaz oluşturmaktadır. O halde Bartın’da tavuk hariç kanatlı hayvan yok denecek kadar az sayıdadır.

Kümes hayvanları yetiştiriciliği en fazla Merkez ilçede yapılmasına karşın, en az Amasra ilçesinde yapılmaktadır.

“Bartın’da 14 adet tavuk işletmesi mevcut olup toplam kapasiteleri yıllık 390.500 adettir” (Bartın Tarım Mastır Planı 2005:80).

Arıcılık:

“Bartın ilinde 262 köyde arıcılık faaliyeti yürütülmektedir. İlde toplam 23.583 adet kovan bulunmaktadır. Köy başına ortalama 90 kovanla arıcılığın yürütülmektedir.

Bartın ilinde 23583 adet kovandan 270 ton bal, 10 ton balmumu üretimi sağlanmıştır. İlde uygulanan arıcılık projeleri sonucunda, 2004 yılı bal üretimi geçmiş yıllara göre artış kaydetmiştir.

İl de üretilen balın büyük miktarı İl içinde tüketilmekle birlikte, azda olsa akrabalar vasıtasıyla il dışına da gönderilmektedir. Bartın’da üretilen balın fiyatı ülke piyasa koşullarından bağımsız bir şekilde yüksek olup, ilde yerli bala talep yüksektir” (Bartın Tarım Mastır Planı 2005:81).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Tarım Sorunlar

1. Bartın 2000 yılı nüfus sayımı sonuçlarına %-11 oranında azama göstermiştir. Nüfus azalması başta tarım olmak üzere tüm sektörleri olumsuz yönde etkilemektedir. Göç olayına tarım sektörü açısından, çalışabilecek faal genç nüfusun azalmasına, göç eden birçok aileye ait tarım topraklarının tarım dışı arazi grubuna dâhil olmasına ve tüketici pazarının daralmasına, yapılacak tarım yatırım ve teşviklerinden istifade edememesine neden olmuştur.
2. Bartın'da Merkez ilçenin yakın çevresi dışında kalan il arazisinin büyük bir bölümü engebeli bir yapıya sahiptir. İlde, eğimi %20'nin üzerindeki alanlar %61,8 gibi yüksek değerlere ulaşmaktadır. Yer şekillerinin bu özelliği, yerleşmelerin dağınık olmasına, tarım ve mera alanları ile meyve bahçelerinin ve hayvancılık işletmelerinin küçük ve dağınık olmasına neden olmaktadır.
3. Bartın'da tarım alanları belirtilen sebeplerden dolayı sınırlı, küçük, dağınık bağımsız parseller şeklindedir. Mevcut tarım alanları da miras yolu ile her yıl küçülmeye devam etmektedir. Bu durum yörede makineli tarım yapmayı güçleştirmekle birlikte geleneksel üretim tekniklerinin kullanımının devam etmesine, modern tekniklerden yoksun, daha çok kendi ihtiyacını karşılamaya yönelik tarım yapmaya zorlamaktadır. Bütün bunlar birim alanda elde edilecek üretimi değerini düşmesine, maliyetin yükselmesine kârın azalmasına neden olmaktadır.
4. Bartın ilinde işlemeli tarıma uygun olabilecek %12,0'den az eğime sahip alanlar %11,6'lık bir oranı kaplamaktadır. Bu alanların tarımsal değeri yüksek en verimli alanları teşkil etmektedir. Belirtilen az eğimli alanların büyük bir kısmı Bartın Çayı aşağı çığırında bulunmaktadır. Burası ise her zaman sel olayına maruz kalması nedeniyle, buralardaki verimli tarım arazileri sel nedeniyle zarar görebilmektedir.
5. Bartın'da sulamaya elverişli olan I. II. ve III. sınıf arazilerin toplamı 21.820 hektardır. Bu arazilerin de 8.618 hektarında diğer bir ifade ile %39,5'inde üreticilerin kendi imkanları ölçüsünde ilkel yöntemler ile sulu tarım yapılmaktadır. Geri kalan % 60,5'lik sulanabilir arazinin sulanamaması ise üründe verim ve kalite düşüklüğüne neden olmaktadır.

6. Bartın'da kadaastro çalışmaları kısmi yapılmış ve bu yöndeki çalışmalar devam etmektedir. Bu durum ildeki var olan mülkiyet sorunlarının çözümünün gecikmesine neden olmakta ve küçük parsellerin birleştirilerek büyük parsellere dönüştürülmesinde bir engel teşkil etmektedir.
7. Bartın'ın sektörel istihdam alanında maden işçiliği ve bu alandan emekliliğin büyük bir yeri ve önemi vardır. İlde emeklilik oranı Türkiye ortalamasının 2 katından fazladır. Ayrıca çok sayıda insanın yakını yurt dışında çalışmaktadır. Bu şekilde gelir elde edilmesi insanların tarımsal üretime katılma zorunluluğunu ortadan kaldırmıştır. Hemen hemen her aile içinde madende çalışan bir işçi veya emeklisi yada yurt dışında çalışan birey bulunmaktadır. Bu durum ise tarımı ve tarımdan gelir elde etmek düşüncesini arka plana itmiştir.
8. Tarım arazileri içinde ekimi yapılmayan tarım arazileri önemli bir değere sahiptir. 2005 yılında tarım arazileri içinde ekimi yapılamayan arazi 19.326,5 ha (%29,97) oranındadır. Bu değer 2001 Türkiye tarım sayımı sonuçlarına göre %2,91 olduğu göz önünde bulundurulursa kullanılmayan tarım arazilerinin önemi ortaya çıkmaktadır.
9. Bartın'da tarım arazileri kullanımında kullanılmayan tarım arazileri ve nadas alanları 2005 yılı itibariyle 23246 hektardır. Bu araziler toplam tarım arazilerinin %35,23'üne denk gelmektedir. Bu değer Türkiye ortalamasının üzerinde olması ildeki tarımsal üretime ve hayvancılık faaliyetlerine olumsuz yansımaktadır.
10. Türkiye'de 2001 tarım sayımlarına göre Çayır-mera oranı %21,86'dır. Bartın'da 3961 ha sürekli çayır ve mera alanı ile il arazisinin %1,76'sını kapsamaktadır. Bu değerler Bartın'daki çayır-mera alanlarının Türkiye ortalamasının çok altında ve kıyaslanamayacak kadar az olduğunu göstermektedir. Her ne kadar bu durumun ortaya çıkmasında orman arazilerinin geniş yer tutmasından kaynaklansa da, orman arazileri dışındaki araziler tarım arazisi olarak değerlendirilmesi mera alanları sınırlandıran diğer bir etken olmaktadır. Çayır-mera alanlarının bu şekilde son derece kısıtlı olması ucuz kaba yem teminini zorlaştırmakta, hayvancılık faaliyetlerini zorlamaktadır.
11. Bartın, bulunduğu coğrafi konum itibariyle büyük şehirlerden, büyük pazarlardan uzaktır. Yakından geçen demiryolu kullanılamamakta ve Bartın limanında ticari amaçlı konteynır yükleme sistemi bulunmamaktadır. Bu eksiklik sanayi ve tarım ürünlerinin

pazarlama maliyetlerinin artmasına, dolayısıyla ilde tarıma dayalı büyük sanayi tesislerin kurulamamasında önemli bir sorun oluşturmaktadır.

12. Bitkisel üretimde kullanılan tohum, gübre, ilaç, kullanımı konusunda çalışmaların yetersizliği ile bu konularda modern yöntemler kullanılmaması ve üreticinin yeterli bilgiye sahip olamaması, gerekli alet ve ekipmanların bulunmaması gibi birçok nedenlerle tarım toprakları istenilen şekilde değerlendirilememekle ve verimli topraklar verimsiz tarım arazilerine dönüşmektedir.

13. Bartın'da her mevsim yağışlı bir iklim vardır. Yağışlar özellikle tahılların uyanma, çimlenme ve büyüme dönemlerinde faydalıdır. Ancak tahılların başak verme ve hasat dönemindeki yaz yağışları etkide bulunmamakta ve zararlı düşmektedir. Bu durum özellikle tahıllardan buğday ve arpa yetiştiriliciliğinde kalitenin ve verimin düşmesine neden olmaktadır. Bu bakımdan Bartın'da tahıl üretimi Türkiye geneline göre çok düşük oranda kalmaktadır.

14. Bartın iklim koşulları bakımından meyve yetiştiriciliği için ideal koşullara sahiptir. Bu nedenle çok sayıda meyve türü yetiştirilmektedir. Türkiye meyve üretimi alanları tarım alanlarının %5'i iken bu değer Bartın'da %5,85'dir. Bu ise Bartın'da Meyvecilikte potansiyelinin iyi olduğunu göstermektedir. Ancak, yetiştirilen meyveleri işleyecek fabrikaların ve muhafaza edecek depoların bulunmaması, meyveciliğin gelişmesinde bir engel teşkil etmektedir. Bu nedenlerle ilde meyvecilik faaliyetleri ticari amattan ziyade üreticinin kendi ihtiyacını karşılamaya yönelik yapılmaktadır.

15. Bartın tarımında fındık üretiminin önemli bir yeri vardır. Ancak fındık yetiştiriciliği konusunda gerekli özen gösterilmemektedir. Bölgede insan gücüne dayalı geleneksel yöntemler oldukça yaygındır. Ayrıca gübreleme yanlışlıkları, hastalılarla mücadelede gibi bazı konularda yetersiz kalınmasının nedenlerinden biri de fındık üreticisinin tarım anlayışını yenilemek ve geliştirmek gayreti içinde olmamasından kaynaklanmaktadır.

16. Bartın'da sera sistemine dayalı tarım faaliyetleri sürekli bir gelişme eğilimindedir. Bu gelişme mevcut seraların geliştirilmesinden değil, seraların daha fazla alana ve köye yayılmasından kaynaklanmaktadır, Bölgede seracılık faaliyetlerinin başlaması yakın bir geçmişe dayanmasından dolayı bu alanda bilgi birikimi ve modern tekniklerin kullanılmasından bir miktar yoksundur. Bartın'da sera işletmeleri, plastik örtülü ve

ısıtma sisteminden yoksun küçük işletmeler şeklindedir. Bu ise seralardan elde edilen üründe verim ve kalitenin düşmesine neden olmaktadır.

17. Bartın'da 2005 yılı verilerine göre 6112 küçükbaş ve 72311 manda ve sığır olmak üzere toplam 78423 hayvan bulunmaktadır. Bu değer 184.178 nüfuslu bir ilde göre yüksek bir miktardır. Büyükbaş hayvan sayısının çok olması ilde modern büyük işletmeler şeklinde hayvancılık yapıldığını göstermez. Bartın'da nüfusun % 73,94'ünün köyde olmasından ve ilde istihdam edilen nüfusun %71,27'sinin tarım sektöründe çalışmasından dolayı hemen her evde ortalama 4-9 adet büyükbaş hayvan bulunması nedeniyle hayvan sayısı fazladır. Bu durum ilde büyükbaş hayvancılığının küçük işletmeler şeklinde çiftçinin kendi ihtiyacını karşılamaya yönelik geleneksel hayvancılık yapıldığını göstermektedir.

18. Bartın'da 2005 yılı verilerine göre yaklaşık 72311 sığır manda bulunmaktadır. Bunların 36954'ü %51,1'i yerli, 24638'i % 34,07'si melez ve 8520'si % 11,78'i kültür ırkından oluşmaktadır. Yerli ırkın çok, kültür ırkının az olması özellikle süt veriminin düşük değerlerde kalmasına neden olmaktadır.

19. Çiftçinin elinde başta traktör olmak üzere yeterli tarım alet ve makineleri yoktur. Bu ise birçok tarım ürünlerinde ekim ve hasadın zamanında ve tekniğine uygun şekilde yapılamamasına ve ürün verimi ile kalitesinin düşmesine, maliyetlerin ise artmasına neden olmaktadır.

Çözüm Önerileri

1. Bitkisel üretim birçok bilim dalının inceleme sahası olmasından bitkisel üretim hakkında yapılacak çalışmalarda bir bütünlük arz etmelidir. Bu nedenle nicelik ve nitelik yönünden toprak, iklim, teknolojik olanaklar, sosyal-ekonomik ve politik koşullar gibi çok sayıda değişkenlerin ilgili kurum ve kuruluşlar bir bütün halinde incelemeli, ilde bu alanda valilik veya tarım il müdürlüğü bünyesinde geniş katılımlı kurullar, komisyonlar oluşturulmalıdır.
2. Bartın'daki tarım alanları gerek arazi şekilleri, gerekse miras ile parçalanması sonucunda parseller küçülmüştür. Gerek miras yoluyla parçalanan gerekse göç nedeniyle kullanılmayan parsellerin birleştirilmesi için destek, teşvikler ve hukuki düzenlemeler yapılmalıdır. Böylece daha geniş arazide tarım yapabilme imkânı bulacak olan çiftçi modern tarıma geçme durumunda kalacaktır.
3. İldeki göç olaylarının tarım sektörü üzerindeki etkileri tüm yönleriyle, tam ve yerinde araştırılmalı, göçü yavaşlatıcı önlemler alınmalıdır, bu aynı zamanda tarımı da geliştirici çalışmalar olacaktır.
4. Toprak etüt ve haritalama çalışmalarıyla toprakların tür ve yayılım alanları tespit edilmeli ve haritalama birimlerinin karakteristiklerine dayalı arazi değerlendirmesi yapılarak bitkisel üretim potansiyeli belirlenmelidir.
5. Bartın'daki akarsular iklim ve yeryüzü şekillerine bağlı olarak hemen her dönemde akış göstermektedir. Ayrıca, akarsu yatakları çok derinden akmamasına rağmen akarsulardan gereği kadar yararlanılamamaktadır. Bu sulama çalışmalarına hız verilmelidir. Planlanan barajlar kısa sürede tamamlanarak sulama kanalları ile 132002 sulanabilir arazi sulanması ile sulu tarım büyük bir gelişme gösterecektir. Yine bu barajlar ile verimli tarım arazileri sel tehlikesinden kurtulacaktır.
6. 2005 yılında tarım arazileri içinde ekimi yapılamayan arazi 19.326,5 ha ve %29,97 gibi büyük bir oran teşkil etmektedir. Tarımsal plan ve projeler yapılırken ilk önce bu ekimi yapılamayan tarım arazilerini aktif hale getirmenin yolları araştırılmalıdır.

7. Bitkisel üretimde kullanılan tohum, gübre, ilaç kullanımı konusunda üreticinin yeterli bilgiye sahip olması, tarımdaki teknolojik gelişmeler, yeni ürünler, alet ve ekipmanlar hakkında bilgilendirme çalışmaları bütün çiftçilere ulaşılabilmelidir.
8. Bartın'da orman arazileri geniş yer tutmaktadır, buna bağlı olarak orman alanı dışında kalan arazilerin büyük bir kısmı tarım alanı olarak kullanılmaktadır. Bu ise çayır-mera alanları sınırlandırmakta ve hayvancılık faaliyetlerini olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle mera alanları korunmalı ve geliştirilmelidir.
9. Bartın'da meyvecilikte yüksek potansiyel bulunmaktadır. Bu potansiyelin kullanılmasında en büyük engel meyve işleme fabrikalarının olmamasıdır. Bu fabrikaların kurulması ile meyvecilik faaliyetleri yeni bir boyut kazanacaktır.
10. Bartın sebze tarımında son yıllardaki gelişme, modern seracılık sistemine geçilmesiyle daha da artacaktır. Seralarda yetiştirilebilecek ekonomik değeri yüksek, bölgeye uygun yeni türlerin üretimi teşvik edilmelidir. Seracılığın geliştirilmesi ve daha çok çiftçiye ulaşması için imkanlar tanınmalıdır.
11. Gerek tarım gerekse diğer sektörlerde pazarlamada maliyeti artıran ulaşım sorunları çözülmelidir. Bartın limanı bu konuda aktif hale getirilmeli, Batın'a ulaşmasında hiçbir engeli olmayan demiryolunun Bartın'a bağlantısı yapılmalıdır.
12. Havyacılıkta et ve süt verimini artırmak için %11,78 olan kültür ırklarının sayısını artırıcı teşvikler yapılmalıdır. Ayrıca, hayvansal ürünleri değerlendirmede sorunlara çözüm için projeler geliştirilmelidir.
13. Genel arazinin %95,54'ü orman ve tarım arazilerinden oluşan Bartın'da küçükbaş hayvancılık terk edilmeli yerine modern büyükbaş hayvancılığı teşvik edilmelidir.
14. Üreticiler kendi aralarında üretim sınıflarına göre sistemli üretici birlikleri kurmalı, var olanlara gerekli destekler sağlanmalı ve geliştirilmelidir.
15. Tarım sektörü risklerle dolu, her an olumsuz gelişmeler olabilen bir sektördür. Bu nedenle üreticiler, ürünlerin doğal felakete uğramasında çok tedirgin olmamalıdır. Ayrıca, sertifikalı tohum kullanmada, sera temininde, kültür ırkı hayvan temininde, yeni tarım alet ve ekipmanların temininde, mazot temini gibi konularda, kurum ve kuruluşlar çiftçiyi ciddi bir şekilde desteklemelidir.

KAYNAKLAR

- AŞÇIOĞLU, Erkan (1970), "İktisadi ve Sosyal Yönleriyle Bartın" Bartın Ticaret ve Sanayi Odası Yayını, Ahmet Sarı Matbaası, İstanbul.
- ATİK, Saffet (2000), "Bartın İl Turizm Envanteri ve Turizmi Geliştirme Açıklama Raporu", Bartın.
- DURMUŞ, E., Ali Yiğit (2003), "Türkiye'nin Meyve Üretim Yöreleri" Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi cilt:13, sayı: 2, Elazığ.
- EMİR, Fatma Füsün (2002), "Bartın ve Çevresinin Turizm Coğrafyası" İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beşeri ve İktisadi Coğrafya Anabilim Dalı, İstanbul
- <http://www.bahce.biz/meyvecilik.htm> 01.12.2006
- <http://www.bahce.biz/sebzecilik.htm>.01.12.2006
- <http://www.bartınvaliligi.gov.tr> 08.04.2007
- [http://www.İstanbul.tarim.gov.tr](http://www.istanbul.tarim.gov.tr) 08.04.2007
- <http://www.tarim.gov.tr/bitkisel.htm> 08.12.2006
- [http://www.ziraatçı.com/yetiştir.htm](http://www.ziraatci.com/yetistir.htm). 07.04.2007
- İKİEL, Cercis (2005). "Rainfall Regime Regions in Turkey (A Statistical Climate Study)", Forest Impact on Hydrological Process and Soil Erosion, Yundola, Bulgaria.
- KURTER, Ajun (1962), "Zonguldak Safranbolu Arasında Morfolojik Müşahedeler" İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi cilt 7, Sayı 12 1961'den Ayrı Baskı, İstanbul
- ÖZCAN, Ümit (2002), Bartın Sürdürülebilir Kalkınma Planı, II. Aşama: Eylem Planı, Temel Ekonomik ve İnsani Kalkınma Stratejileri, Ünal Ofset Matbaacılık Ltd. Şti, 115 s., Bartın.

- ŞAHİN, Salih (1998), “Bartın İlinin Beşeri Coğrafyası”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara.
- ŞAHİN, Salih (2001), “Türkiye’de Mısır Ekim Alanlarının Dağılışı ve Mısır Üretimi”, *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 21, Sayı 1 (2001: 73-90)*.
- KORKANÇ, Yaşar Bartın Yöresinde Arazi Kullanım Sorunları ve Çözüm Önerileri, Iskalan Deresi Yağış Havzası Örneği, İ.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi. İstanbul.
- T.C. Bartın Valiliği İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü, (2001), “2000 Yılı Bartın İlinin Yıllık Sanayi, Ekonomik ve Ticari Durumu Hakkında Rapor”.Bartın,
- T.C. Başbakanlık, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü, (2006), Bartın İlçelerine Ait Meteorolojik Rasat Verileri. Ankara.
- T.C. Başbakanlık, DPT., (1995), Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü, “Zonguldak-Bartın-Karabük Bölgesel Gelişme Projesi Mevcut Durumu Değerlendirme Raporu B1” Ankara.
- T.C. Başbakanlık, DPT., (2001), 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Bitkisel Üretim Özel İhtisas Komisyonu, “Meyvecilik Alt Komisyonu Raporu”, Ankara.
- T.C. Başbakanlık, DPT., (2002), “İllere ve Bölgelere Göre Çeşitli Göstergeler”.
- T.C. Başbakanlık, DPT., (2003), “2003 Yılı Yatırım Programı, Yatırımların İllere Göre Dağılımı”, Ankara.
- T.C. Başbakanlık, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, 23.Şube Müdürlüğü, Bartın Çayı Akımı Rasat Verileri. Ankara.
- T.C. Başbakanlık, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, (1972), “Batı Karadeniz Havzası Toprakları” Köy İşleri Bakanlığı Yayınları 189, Cihan Matbaası, Ankara.
- T.C. Başbakanlık, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, (1989), Zonguldak İli Arazi Varlığı Raporu, No.69 Ankara.
- T.C. Başbakanlık, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 1983, Zonguldak İli Verimlilik Envanteri ve Gübre İhtiyaç Raporu. Ankara.

- T.C. Başbakanlık, Türkiye İstatistik Kurumu, 1997, Köy Envanteri. Ankara.
- T.C. Başbakanlık, Türkiye İstatistik Kurumu, 2000, Genel Nüfus Sayımı. Ankara.
- T.C. Başbakanlık, Türkiye İstatistik Kurumu, 2001 VII. Genel Tarım Sayımı.
- T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, Bartın Valiliği, İl Çevre Orman Müdürlüğü, 2005
“Bartın İli Çevre Durum Raporu”, Bartın.
- T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, ÇED ve Planlama Genel Müdürlüğü, 2006,
“Zonguldak, Bartın, Karabük Planlama Bölgesi 1/100 000 Ölçekli Çevre Düzeni
Planı Araştırma Raporu” Ankara.
- T.C. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Bartın Tarım İl Müdürlüğü, 2005, “Bartın Tarım
Mastır Planı”, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

11.11.1976 Yılında İskilip'te doğdu. 1986'da Ankara, Mamak, Kınık İlkokulu'nu, 1989'da Yavuz Selim Orta Okulu'nu, 1992'de Batıkent Lisesi'ni bitirdi. 1994 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü'nden mezun oldu. 2002 yılında Bilecik, Yenipazar ilçesi Atatürk İlköğretim Okulu'nda göreve başladı. 2003 yılında Bartın Merkez Şahin İlköğretim Okulu'na atanmıştır. 2005 Yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı'nda yüksek lisansa başladı. Evli ve 2 çocuk babasıdır. Bartın Bayıryüzü İlköğretim Okulunda öğretmen olarak görevine devam etmektedir.